Serie nouă
noiembrie 2015
11
(CLXXII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Interviu cu Grigore Constantinescu
✓Teatrul de Operetă "Ion Dacian" - 65
✓CIMRO DAYS 2015
✓Festival internațional la Focşani
✓Decibeli în "curtea" Ateneului
✓Adio, Aurel Storin!

În imagine:
muzicologul Grigore CONSTANTINESCU

Efectul Cantemir

Liviu DĂNCEANU

Întregul mariaj al lui Cantemir cu muzica s-a bazat pe opoziția ireconciliabilă dintre filosofia tezaurului de păstrat și filosofia bagajului la care trebuia să renunțe. Tezaurul de păstrat ține de comportamentul euritmic, în timp ce bagajul detașabil de cel chinovial. Indiscutabil, creația muzicală a lui Dimitrie Cantemir a avut o față iannusiană, adică dublă, una orientată spre apus, alta spre răsărit. Două fețe, cumva incompatibile, incomparabile și incomensurabile, aferente celor două zone (muzica europeană și turcească) atât de diametral opuse, încât, îndrăznesc să spun că nu suportă termeni comuni pentru stabilirea analogiilor și diferențierilor. Dincolo de aceste aspecte, creația lui Cantemir exprimă trei dimensiuni imanente, grație cărora putem identifica tipul enciclopedistului de descendență renascentistă: erudiția, umanismul și religiozitatea. 1. Erudiția este demonstrată în sfera muzicii orientale în mod practic, în lucrări cu profil teoretic și în compoziții. Nu este nici locul, nici momentul să intrăm în detaliile scrierilor despre muzica turcească, dar se cuvine a semnala titlurile celor trei lucrări muzicologice, adevărate tratate de teorie muzicală, două dintre ele – *Edvar-i musiki* sau *Kantemiroglu* și *Kitab-ul musiki ebjed* (Carte de notație muzicală) aflate și azi la loc de cinste în sistemul educațional turcesc, iar o alta – *Introducere în muzica turcească* (scrisă în limba română) - al cărui manuscris este considerat de către specialiști ca fiind definitiv pierdut. Și tot în opinia specialiștilor, cel mai important aport muzicologic adus de Cantemir este legat de sistemul semiografic bazat pe literele izolate și compuse ale alfabetului turcesc, fiecărei litere corespunzându-i un sunet. Este, poate, redundant, dar în nici un caz inutil să spunem că acest sistem de notație sonoră a rămas în vigoare până astăzi, muzica turcească prezervând din semiografia cantemiriană semnele diastematice referitoare nu numai la frecvențe, ci și la durate, dinamică sau agogică. Rezumând contribuția teoretică a lui Dimitrie Cantemir, se cuvine să remarcăm corespondențele dintre structurile extra-temporale și unitățile calendarului: șapte glasuri (după zilele săptămânii), 12 makamuri (după numărul lunilor), 365 unități subdivizionare (după zilele anului) și 4 sobe, adică genuri (după numărul anotimpurilor), toate aceste diviziuni fiind consecința organizărilor infracromatice din muzica orientală. 2. Vecin bun cu erudiția, umanismul a lucrat copios în contul artei europene, raportându-se la persoana umană în întregime, încercând să realizeze un echilibru între diversele ei facultăți. Cantemir știa cu siguranță dictonul renascentist, conform căruia omul nu poate fi pentru nici un om doar un mijloc, ci trebuie să însemne totodată și un scop. Dimensiunea umanistă a fost, firește, mai puțin la vedere în ceea ce privește creația sonoră a părintelui muzicii turcești culte. Permeabil la muzica europeană, Cantemir a fost, într-un fel, prizonierul muzicii orientale. În definitiv, muzica orientală era anevoie permeabilă la inovații, în timp ce muzica savantă occidentală miza pe creativitate și primenire necontenită a limbajului (ca să nu mai spunem că cei ce edificau valorile unei asemenea muzici erau veritabili homo-musicus, ce se exprimau prin patru dimensiuni obligatorii, totodată comparabile ca pondere și sens: talent, inteligență, instinct și vocație, aceasta din urmă comportând și propensiunea întru cultura generală și de specialitate. Astăzi știm că absența sau atrofierea talentului actualizează impostura, a inteligenței – facilul, a instinctului – epigonismul, iar a vocației – snobismul). Aflat în crasă opoziție cu cel occidental, fenomenul muzical oriental se caracteriza prin căderea în mecanica oarbă, în conservatorism și status quo.

Urmare în pag. 4

DIN SUMAR

Interviu cu Grigore Constantinescu..........2
Dialog cu Voicu Popescu........................3-4
CIMRO DAYS 2015...............................6-9
"Calea îngerului uman"......................10-11
devotioModerna - 10 ani....................12-13
"Manifest elitist".................................14
În țară..18-22
Teatrul "Ion Dacian" - 65...................24-25
Despărțiri.......................................27-29
Corala "Cantus Domini"......................30-31
Bucuria automnală............................32-37
"Tărâmul poveștilor"...............................39
Concerte.......................................40-41
Formațiile noastre..............................44-45

Interviu cu Grigore Constantinescu

Stimate domnule profesor, un eveniment recent a pus personalitatea dumneavoastră în lumina academică cea mai potrivită. S-a petrecut la Universitatea de arte „George Enescu" din Iaşi şi am fost impresionaţi de simplitatea elegantă cu care aţi sosit în mijlocul nostru. Aţi primit titlul de Doctor Honoris Causa într-un oraş cu care aveţi corespondenţe ale memoriei. Doriţi să dezvăluiţi câteva imagini?

Desigur. În anii începutului existenţei mele, tatăl meu, prof. univ. dr. Mihail Gh. Constantinescu a susţinut la Universitatea din

Iaşi concursul pentru titlul universitar la Catedra de Procedură Civilă. De atunci pornesc relaţiile mele cu capitala Moldovei. De la începutul carierei mele profesionale, timp de mai mult de trei decenii am participat la cele mai importante evenimente cultural-muzicale din Iaşi – festivaluri, premiere lirice, etc. Însă, după 1990, este prima dată că revin, cu bucurie însă.

Titlul de Doctor Honoris Causa reprezintă un semn de sinceră preţuire, este o încununare a ştiinţei şi dăruirii într-o profesiune ce necesită cunoştinţe pluri-cuprinzătoare. Ce domenii v-au interesat mai mult în devenirea culturală? De ce?

Muzicologia este un domeniu extrem de bogat, ceea ce explică intersectările cu creaţia muzicală, regizorală, sociologia, estetica ş.a. Mi-am acordat preferinţele cu zonele de interes: critica şi analiza muzicală, istoria muzicii literatura universală, publicistica, emisiunile radiofonice şi televiziunea, conferinţele etc.

Dumneavoastră faceţi parte dintr-o generaţie foarte puternică în multe discipline. M-aş referi în acest moment la critica muzicală, un capitol în care semnătura dumneavoastră este, de foarte mulţi ani, reper. Este nevoie de acest gen de analiză? Este atrasă tânăra generaţie de muzicologi de acest domeniu?

Critica muzicală este o prezenţă cu manifestări variate, de-a lungul ultimelor secole, dependentă de dialogul vieţii muzicale şi mijlocele de difuzare, de actualitatea pasionantă a creaţiilor interpretative şi componistice. Poate că tânăra generaţie nu-i mai simte necesitatea ca manifestare, aşa cum am simţit-o eu.

Sunteţi „părintele muzical", gânditorul în progres al Concursului naţional de interpretare a liedului „Ionel Perlea" de la Slobozia, ajuns la frumoasa vârstă de 25 de ani (2016). Cu imaginea completă pe care o aveţi asupra fiecărei ediţii, cum evaluaţi interesul tinerilor cântăreţi şi pianişti pentru genul cameral liric?

Pentru interpreţii de orice vârstă, implicit cei tineri, muzica de cameră este un teritoriu al relaţiei cu melomanii, dar şi al propriilor afirmări, ceea ce este de la sine un motiv major de interes în studiu şi promovare publică.

Este de notorietate capacitatea dumneavoastră de a găsi subiecte de anvergură, de mare interes muzical - istoric, pe care le transformaţi în cărţi de referinţă. Puteţi să dezvăluiţi un proiect de viitor?

Proiectul "de viitor" se apropie de înfăptuire. După lucrarea **Patru secole de Operă** urmează un al doilea volum, **Patru secole de Lied,** care este şi mai dificil de realizat. În seria Prelegerilor doctorale, pregătesc două noi subiecte: **Muzică şi poezie.**

Personalităţile puse în discuţie sunt Goethe şi Metastasio. Mai există şi alte proiecte, Cum ar fi volumele III-IV **Nocturn şi Diurn în muzică,** şi **Al treilea gong (premiere de Operă de-a lungul istoriei)**. Este nevoie de timp, sănătate şi forţă, fireşte.

Vasilica Stoiciu-FRUNZĂ

Corul de Copii Radio - 70 de ani

- dialog cu dirijorul Voicu Popescu -

Chiar dacă îşi schimbă în mod firesc mereu componenţa, Corul de Copii Radio reprezintă o perenitate valorică pentru viaţa muzicală românească, bucurându-se de recunoaşteri internaţionale remarcabile în ultimele luni, ca promotor al şcolii noastre muzicale. Cel care modelează şi conduce acest destin artistic de ani buni este ***dirijorul Voicu Popescu:***

Perioada în care Corul de Copii Radio aniversează 70 de ani de existenţă a fost una foarte bogată şi plină de evenimente. Ne-am bucurat că am avut prilejul să ne manifestăm în diverse formule, repertorii, ocazii, ceea ce înseamnă că formaţia este destul de flexibilă şi cu un repertoriu destul de bogat pentru a putea acoperi toate aceste cerinţe: de la turneul din Grecia din primăvară, la recenta participare ca finalişti la **Concursul "Let the People Sing"**, alături de formaţii de înaltă clasă, aşa cum am avut ocazia să urmărim în cadrul acestui eveniment organizat o dată la 2 ani de Uniunea Europeană de Radio şi Radiodifuziunea Bavareză. La München a fost o experienţă puternică pentru că a fost (metaforic vorbind) o "întâlnire de gradul 3", organizatorii având o uriaşă bază de selecţie pentru a alege prezenţele la ultima etapă iar în finală ne-am întâlnit acolo 9 formaţii de structuri foarte diferite, corul nostru fiind cea mai tânără participantă. A fost chiar o mândrie pentru noi să fim "cei mai mici" între coruri foarte mari, ansambluri cu o calitate vocală şi interpretativă deosebită pe care am avut ocazia să le auzim, ceea ce în istoria noastră de până acum nu s-a întâmplat. (Am mai avut prilejul de a cânta în 2006 alături de formaţii camerale din Dresda şi Maribor/Slovenia în cadrul unui festival numit "Voci per Europa" dar acum a fost şi aspectul competiţional şi chiar dacă nu am luat trofeul, tot ceea ce s-a întâmplat în jurul nostru – şi înainte şi mai ales **după** ce am intrat în scenă – a însemnat o încurajare extraordinară, pentru că au fost voci din public şi din rândul organizatorilor cu reacţii extraordinar de frumoase referitoare la prestaţia noastră.

În întreg concursul şi nu numai în finală aţi adus în atenţia acestui for muzical european şi creaţia corală românească; în plus, la München aţi participat cu un program diferit, ceva mai lung şi într-un festival coral de amploare...

Am încercat să lucrăm cu valenţe diferite. Intuiţia mea a funcţionat atunci când am decis să

prezint în finală numai pagini contemporane căci aşa au făcut şi celelalte formaţii. In timpul mult prea scurt alocat trebuia să demonstrezi cât mai multe lucruri şi din această perspectivă creaţia contemporană poate ajuta mult mai mult. Lucrările noastre liturgice au nevoie de timp, de aşezare, de un rafinament aparte - ceea ce noi nu aveam la dispoziţie în concurs. In repertoriul prezentat în festival am reuşit să fac un mic melanj , chiar dacă numărul de minute nu a permis o reală construcţie repertorială ci doar "flash"-uri: am ales 3 lucrări româneşti şi una din literatura internaţională dar am căutat să ilustrăm şi alte zone care să demonstreze şi sensibilitatea şi profunzimea prin care un cor de copii poate prezenta un anumit repertoriu – mă refer la cel liturgic. In concurs am apelat şi la un artificiu pe care am considerat că **trebuie** să-l adoptăm şi a fost bine, căci am constatat că şi formaţiile de tineret alături de care ne-am calificat au recurs la o regie scenică, folosind şi mişcare şi gestică, având alături şi specialişti în coregrafie; astfel am putut vedea şi noi cele mai noi *curente* în materie de coregrafie corală ! Noi am ataşat, am suprapus în "Ofranda copiilor lumii" de Sabin Păutza o regie de mişcare în concepţia copiilor din cor (căci ei, copii sunt cei mai îndreptăţiţi să aducă aceste

sugestii de joc, de folclor al copiilor aşa cum relevă lucrarea). Copii au atât de multe de făcut pe scenă, imaginile, secvenţele se succed atât de rapid încât nici nu au timp să se asculte practic pe scenă, totul se derulează foarte alert.

Aţi adaptat această partitură...

Această capodoperă de Sabin Păutza a fost scrisă iniţial pentru cor mixt şi a fost transformată (pe alocuri şi cu ajutorul meu) pentru Corul de Copii Radio; cred că în această versiune dinamizată şi vizual lucrarea a căştigat foarte mult şi va rămâne în repertoriul formaţiei noastre pentru că ne reprezintă şi exprimă în primul rând ideea de copilărie, de tinereţe, cu un mesaj limpede, direct către orice public, indiferent de vârstă sau pregătire. Noi am cântat doar prima parte căci această creaţie este mult mai amplă şi oricum nu ar fi încăput în numărul de minute impus de finala competiţiei.

In Festival aţi promovat şi alt gen de pagini corale contemporane...

Da, am avut ecouri foarte frumoase din partea unor dirijori şi organizatori prezenţi la München, care au venit să ne felicite pentru piesa "Tatăl Nostru" de Dragoş Alexandrescu, care a emoţionat foarte mult. Mi s-a relatat că au fost oameni din "tagma" noastră de muzicieni care au ascultat cu ochii închişi căci atmosfera creată a fost deosebită.

Interviu de **Anca ANDRIESCU**

Continuare din pag. 1

Cu toate acestea, muzica orientală tradiţională a suferit sesizabil mai lent un proces de vătămare din perspectiva unei patologii temporale, în raport cu marile valori umaniste europene care s-au erodat mult mai rapid, degradându-se şi pierzându-şi aura, mai apoi prospeţimea, credibilitatea şi, în cele din urmă, substanţa. Aşa s-au descompus toate esteticile, stilurile şi curentele din întreaga muzică savantă. Ceea ce nu s-a întâmplat cu muzica turcească, a cărei organizare, am mai spus-o, respiră încă cu plămânii oxigenaţi de Dimitrie Cantemir. Şi mai e ceva: focarul tuturor capodoperelor muzicii culte europene a gravitat în jurul conceptelor de bine, adevăr şi frumos, care au instituit un fel de tiranie a ceea ce este mai înalt în om. Cu alte cuvinte, o tiranie a umanismului. Or, civilizaţia noastră contemporană, cea mai puternică pe care istoria a cunoscut-o, este şi prima care şi-a pierdut centrul. Michael Jackson i-a luat locul lui Beethoven, fraternizarea prin artă şi frumuseţe simbolizată de Don Giovanni de Mozart a fost înlocuită de fraternizarea prin distracţie şi consum, care e simbolizată prin mall, cluburi şi facebook, meterhanelele lui Cantemir au fost substituite de manelele lui Guţă. 3. Să ne imaginăm că Dimitrie Cantemir trăieşte printre noi în epoca noastră „postcreştină". Scormonind mai temeinic această etichetare, vom descoperi un tâlc pe cât de îngrijorător, pe atât de întristător, acela denominat de termenul „anticultură". Roger Scruton o denumeşte, într-un fel particular, „cultura repudierii", care, dacă o aplicăm la arta sunetelor, vom constata că s-a dezvoltat chiar în sânul culturii muzicale înalte, savante. Nu ştim prea bine cât a fost musulman şi cât a fost creştin Cantemir. Şi mai ales cât de democrat. Ştim însă că a avut privirea orientată către Divinitate, în respect deplin cu valorile religioase. Şi, mai ales în respect cu tradiţiile sonore pe care le-a preluat şi le-a sporit, fără a le stâlci, ori pomăda.

Liviu DĂNCEANU

Orchestra Barocă a Uniunii Europene la Bucureşti

Publicul bucureştean are, din păcate, puţine ocazii de a avea un contact direct cu formaţiile europene de elită specializate în muzică barocă. Crescuţi, educaţi la umbra muzicii clasice şi romantice, destul de rar a celei moderne (şi contemporane – aproape deloc!), melomanii din Capitală au prilejul de a audia, doar sporadic, opusuri de Bach, Händel, Albinoni, Vivaldi, Corelli etc. iar versiunile oferite aparţin de regulă formaţiilor orchestrale dedicate repertoriilor generale, nu celor cu specific baroc.

În acest context evenimentul desfăşurat în Sala Radio marţi 20 octombrie a.c. s-a constituit, într-o adevărată oază stilistică care ne-a permis să admirăm, o dată în plus, opusurile unor giganţi ai epocii respective (Corelli, Händel, Albinoni sau Vivaldi) beneficiind de o restituire interpretativă corespunzătoare a paginilor muzicale semnate de aceşti maeştrii. Ansamblu format în 1985, Orchestra Barocă a U.E. este o entitate unică de tip modus operandi care activează prin proiecte europene având o existenţă efemeră, legată de aceste surse de finanţare. Tinerii muzicieni, adevărate vârfuri ale generaţiei lor, sunt coordonaţi de un mare specialist în muzică barocă, dirijorul şi clavecinistul Lars Ulrik Mortensen.

Abordarea tuturor lucrărilor prezentate publicului s-a făcut în condiţiile păstrării unei griji speciale pentru înscrierea pe traiectoria specifică stilistică a fiecărui compozitor dar şi a întregului program sub pălăria generoasă plenară a sensibilităţii muzicale a fiecărui membru al ansamblului, coordonat cu o superlativă muzicalitate de mentorul formaţiei.

Prima parte a fost monopolizată de creaţiile lui G.F.Händel, prezent cu o excelentă uvertură (la opera „Alessandro" HWV 21), o Sonată în sol major, HWV 399 (în versiune orchestrală) şi Concerto Grosso în fa major op.3 nr.4.

Am putut admira aspectul compact, consistent al ansamblului în integralitate lui, din care însă se puteau desprinde, cu mare acurateţe, planurile polifonice, fie ale corzilor (vioara I şi II, viola, violoncelul şi contrabasul) fie ale suflătorilor (două oboaie şi un fagot – evident, instrumente de epocă) la care se adăugau cele 2 clavecine.

Personal am apreciat cel mai mult Sonata în sol major, o muzică „desenată" cu rafinament de anglo-saxono-italianul compozitor Händel, un adevărat european al secolului XXI, un „globalist" avant la lettre, trăitor cu peste 300 de ani înainte de anul 2015!

Partea a doua a propus muzică italiană. Din păcate alegerea celor două Simfonii pentru orchestră de coarde (în re major RV 124 şi în sol minor RV 157) de Antonio Vivaldi nu a fost prea inspirată, opusurile respective încadrându-se în muzica „de serviciu" pe care „preotul roşu" a produs-o (în cantităţi nu tocmai reduse !) alături de capodoperele sale.

Concertul în fa major pentru două oboaie şi orchestră op.9 nr.3 a permis celor două soliste să facă o demonstraţie de coordonare şi asamblare (între ele şi cu orchestra) dar şi de temeinică înţelegere a unui text muzical de calitate.

În fine, climaxul serii a fost atins în ultima piesă a programului, o muzică absolut superbă a lui Arcangelo Corelli, o muzică vie, dinamică, reflexivă (când era nevoie), sclipitoare dar lipsită de superficialitate (dimpotrivă !!), o muzică mustind de spiritul italian, încă

Lars Ulrik Mortensen.

păstrător al idealurilor culturale înalte ale Renaşterii. O scriitură polifonică încântătoare, o melodică cu frecvente note de virtuozitate instrumentală şi o interpretare desăvârşită. Admirăm claritatea planurilor orizontale suprapuse cu naturaleţe şi firesc într-o textură polifonică complexă în care totul era limpede, curat, frumos. Orchestra condusă de Lars Ulrik Mortensen a făcut, la superlativ, demonstraţia stăpânirii tehnice şi muzicale a unei partituri de mare dificultate care a sunat cu un firesc aproape neverosimil. Fără îndoială că era vorba aici şi de acel elan, acea energie specifică pe care o degajă ansamblurile de tineri, calitate care se pierde în timp în favoarea maturizării artistice. Oare ce o fi de preferat ?! În seara zilei de 20 octombrie am optat pentru prima variantă ! Şi cred că şi în zilele următoare!!

Ca un post scriptum la această cronică de concert aş adăuga faptul că a doua zi (21 octombrie 2015) formaţia OBUE şi conducătorul ei Lars Ulrik Mortensen au susţinut excelente activităţi de master-class la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, urmărite cu mare interes mai ales de studenţii şi profesorii de la departamentul de muzică barocă (Orchestra Barockerilor).

Dan BUCIU

ERATA

Dintr-o regretabilă eroare, pentru care ne cerem scuze, în numărul 9 al revistei Actualitatea Muzicala, la pag. 21, fotografia-portret a compozitorului **Wilhelm Georg Berger** prezinta chipul altei personalităţi culturale. Greşeala a fost deja remediată pe versiunea on-line (http://www.ucmr.org.ro/Texte/AM-2015-09.pdf) a publicatiei noastre.

Redacţia AM

CIMRO DAYS 2015

Centrul de Informare Muzicală din România (CIMRO) este o structură constituită în cadrul Universității Naționale de Muzică din București la inițiativa rectorului acesteia, compozitorul Dan Dediu, din necesitatea susținerii și promovării unei nișe muzicale prea bogate și incitante pentru a rămâne în conul de umbră în care se află în acest moment, mai ales pe plan internațional: așa-zisa "muzică nouă", fie ea pe filieră academică, fie pe cea electronică-experimentală. Website-ului cimro.ro i s-au adăugat pe rând lansarea unei colecții de partituri camerale și, din 2014, inițierea unei mini-sesiuni de concerte care să recontextualizeze muzica contemporană camerală românească, integrând-o într-un mediu *fresh* și ofertant. Dacă în 2014, CIMRO DAYS s-a bucurat de sprijinul AFCN, în 2015 cele două zile de concerte au fost posibile grație partenerilor: Muzeul Național "George Enescu" și Clubul Țăranului.

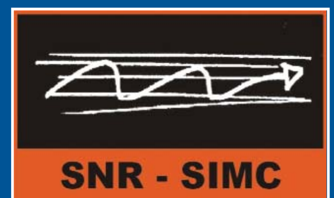
DAY 1

Marți 20 octombrie, MNGE a găzduit două recitaluri susținute de două tinere artiste foarte apreciate și versatile. Violonista **Raluca Stratulat** se simte la fel de bine pe marile scene cu o orchestră în spate, în ansamblurile camerale (SonoMania, Icon Arts, Trio Enklave, Duo Atris) sau în cluburi, cu proiecte electro-fusion (Souptrip, Tomma Alistar). **CRESCENDO** s-a focalizat pe lucrările de vioară solo din colecția CIMRO SCORES (2013-2014). În continuare, soprana **Veronica Anușca** a oferit în **CANTOS** o viziune proaspătă asupra liedului contemporan românesc. Flexibilitatea vocală a Veronicăi îi permite abordarea unui repertoriu extrem de variat, care se întinde de la muzica barocă până la cea contemporană și la operă. Parteneri muzicali i-au fost Mihai Pintenaru (clarinet), Mihai Măniceanu, Mihai Murariu, Diana Rotaru (pian) și Raluca Stratulat (vioară).

CIMRO: Cum te simți pe scenă cântând muzică nouă? E vreo diferență de abordare față de repertoriul "clasic"?

Raluca Stratulat: Îmi plac ghilimelele de la clasic… Bineînțeles ca e o diferență, de fiecare dată când abordezi o nouă piesă, indiferent de genul de care aparține, e o diferență, dat fiindcă este *ceva nou*, în primul rând. Apoi ești influențat de informațiile pe care le cunoști despre stilistica epocii respective, despre compozitor, de componența instrumentală a piesei și chiar de titlul acesteia. Formarea inițiala este în așa-numita muzică clasică, mentalitatea este formată într-o anumită manieră. Muzica contemporană te scoate de obicei din zona de confort – ceea ce de fapt nu e rău, pentru că doar așa putem deveni mai mult, însă acest proces este unul de durată - pentru a te putea transforma trebuie mai întâi să te rupi de ce-ai fost, ori chiar să te descompui pentru a te putea forma altfel. De multe ori ajungi să cânți ceva cu care n-ai nici în clin nici în mânecă, din punct de vedere al construcției tale. Nu rezonezi și cu asta basta. Asta se aplică oricărui tip de muzică, doar că, în cazul "repertoriului clasic", decodificarea se face mai simplu, datorită abundenței de

Festivalul Internațional „MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC"
Ediția a 11-a, București, România, 16-22 noiembrie 2015
Ediție dedicată aniversării a 95 de ani de la înființarea UCMR

CONCERTE ÎN CAPITALĂ

LUNI, 16: ***Aula Palatului Cantacuzino*, ora 17.00 – LIEDURI – Bianca și Remus Manoleanu; *Universitatea Națională de Muzică* (*UNMB*), *Sala „George Enescu"*, ora 19.30 – Ans. de percuție GAME**

MARȚI, 17: *Aula Palatului Cantacuzino*, ora 17.00 - Cvartetul GAUDEAMUS; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 19.00 – Ans. TRAIECT

MIERCURI, 18: *Aula Palatului Cantacuzino*, ora 16.30 - Trio MOZAIC, recital de vioară: Diana Moș; *Aula Palatului Cantacuzino*, ora 18.00 – Ans. SONOMANIA; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 20.00 – Ans. devotioModerna

JOI, 19: *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 17.00 – Recital cameral: Claudia Codreanu, Diana Vodă-Nuțeanu, Monica Scurtu; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 19.30 – Ans. ARCHAEUS

informații pe care le ai anterior începerii studiului partiturii. Dacă se întâmplă să nu rezonez, atunci începe rezolvarea puzzle-ului: eu, în calitatea mea de violonist, știu că e doar o chestiune de timp, disciplină, tenacitate, voință, răbdare, efort acumulat constant, până când voi reuși să îmblânzesc lucrarea și să o fac *a mea*, pentru ca mai apoi să o pot povesti în așa manieră încât să îi dau viață la valoarea cea mai potrivită.

Veronica Anușca: Nu m-am gândit niciodată la acest aspect. Abordez mereu fiecare nouă lucrare cu seriozitate. Este drept că muzica nouă îmi solicită mai puțin aparatul vocal, și atunci acord o mai mare importanță semanticii, care este foarte ofertantă. Intru

foto. Sabina Ulubeanu

"în stare" mult mai ușor pentru că, de cele mai multe ori, trăirile pe care trebuie să le exprim sunt mult mai de actualitate decât cele din repertoriul clasic. În același timp însă, textul muzical este mult mai dificil de asimilat, e o reală provocare să îți asumi un text contemporan în comparație cu unul clasic. Îmi place să cred că sunt un artist complet și pot să afirm că mă simt la fel de bine interpretând orice muzică, din orice perioadă.

CIMRO: Interpreții nu sunt des puși în poziția – incomodă! - de "critic". Spune-mi două cuvinte despre lucrările cântate.

Raluca Stratulat: Repertoriul abordat a fost compus din lucrări cât se poate de diferite, unele mi-au fost mai apropiate inițial, altele au fost mai greu de decodificat și de redat. În prima dintre acestea, "Cadența lirică" a Sabinei Ulubeanu, văd o piesă ofertantă ce aduce o abundență de elemente tehnico-expresive suprapuse peste un conținut melodic de o simplitate aparentă. Violonistul se regăsește ușor în acest tip de muzică, cu momente familiare pentru natura instrumentului său, nelipsind din acest punct de vedere senzația de confort, nimic nu pare *peste mână*, nu e nevoie de descoperit noi tehnici de redare a textului muzical. A doua piesă, Sebastian Androne – "For Sabina", este una de virtuozitate, extrem de accesibilă atât pentru violinist, cât și pentru public. Violoniștii în general sunt entuziasmați de posibilitatea demonstrării virtuozității, ce constituie una dintre caracteristicile instrumentului. Conținutul lucrării necesită însă același tip de abordare și dedicare pe care o cere rezolvarea tuturor problemelor de ordin tehnic. Nu este o piesă ușoară din acest punct de vedere, însă dacă reușești să duci lucrurile la bun sfârșit, recompensa și satisfacția trăită vor fi pe măsura. A treia piesa, "Lamento" de Viorel Munteanu, mi-a pus multe probleme de înțelegere, atât a conținutului muzical, cât și a tehnicilor de redare. Deși nu este o piesă dificilă, ci extrem de liberă, într-un stil mai degrabă improvizat decât strict, exprimarea sa este anevoioasă și necesită mult timp pentru a găsi soluții, de multe ori improprii violonisticii. Piesa este o lamentare în fața unei tragedii – dispariția unui violinist drag compozitorului. Asemănător doliului resimțit psihic, lucrarea are mai multe stadii, de la furie

VINERI, 20: ***UNMB, Sala „George Enescu",*** **ora 16.30 – Medalion Pierre Boulez – 90;** ***UNMB, Sala „George Enescu",*** **ora 18.30 – Recital cameral: Mădălina Dănilă - pian**

SÂMBĂTĂ, 21: ***Aula Palatului Cantacuzino,*** **ora 11.00 - recital de vioară: Marianna Oczkowska (Polonia);** ***Opera Comică Pentru Copii,*** **ora 17.00 - Opera MÜNCHHAUSEN - STĂPÂNUL MINCIUNILOR de Dan Dediu;** ***UNMB, Sala „George Enescu",*** **ora 17.00 – Ans. AD-HOC;** ***Aula Palatului Cantacuzino,*** **ora 19.00 – Ans. PLATYPUS (Austria)**

DUMINICĂ, 22: ***UNMB, Studioul de Operă și Multimedia,*** **ora 11.00 - TRIO CONTRASTE; LANSARE DE PARTITURĂ/ CARTE/ CD Partituri semnate de Maia Ciobanu și George Balint, Cărți semnate de George Balint și Theodor Grigoriu, CD –** ***Omagiu lui Enescu*** **de Theodor Grigoriu;** ***UNMB, Sala „George Enescu",*** **ora 17.00 – Ans. MUD CAVALIERS (Polonia);** ***UNMB, Sala „George Enescu",*** **ora 19.00 – Ans. PROFIL**

CONCERTE ÎN ȚARĂ

JOI, 19: ***Filarmonica de Stat din Arad,*** **Ora 19.00 - Concert simfonic**

VINERI, 20: ***Filarmonica de Stat din Sibiu, Sala Thalia,*** **ora 19.00 - Concert simfonic**

la acceptare, elementul principal rămânând constant durerea. Cea de-a patra piesa, "Quasi un altra ciaccona" de Mihaela Vosganian, a fost o altă provocare. Este o piesă de mari dimensiuni (ca. 20 min) ce trece violonistul prin extrem de multe ipostaze. Variaţiunile sale nu sunt toate stricte, des întâlnim momente improvizatorice, ce pun interpretul într-o postură mai puţin familiară, dar, în acelaşi timp incitantă prin libertatea de exprimare. Piesa are şi bandă, care joacă rolul unei completări a muzicii "vii". Cântatul cu bandă, faţă de colaborarea cu un partener uman, reprezintă de multe ori un stres în plus, dat fiindcă este ceva strict, ce nu reacţionează la stimulii pe care îi trimite interpretul, ba mai mult, acesta trebuie să reacţioneze şi să interacţioneze cu ea. Dimensiunile şi ipostazele temei sunt multiple şi extrem de variate, ideea percepută de mine a fost transformarea continuă pana la disiparea în *altceva*. Ultima piesă, "Cantabile e Presto" de Mihai Măniceanu, este dedicată cuplului vioară-pian. Mi-a fost o piesa apropiată atât din pricina formei, cât şi a conţinutului său. Cu elemente de virtuozitate şi arome enesciene, bine scrisă din punct de vedere violonistic, este o piesă camerală în adevăratul sens al cuvântului. O piesă de mare efect şi pentru public, dar şi pentru interpreţi.

Veronica Anuşca: Mi-a făcut o deosebită plăcere să interpretez programul din concert pentru că au fost doar lucrări bine alese, de factură cu totul diferită de la un compozitor la altul. Daca în ciclul "Trei" al lui Mihai Murariu, discursul muzical vocal este foarte migălos "croşetat", fiecare notă fiind aşezată cu mare exactitate pe portativ, necesitând astfel o mare delicateţe vocală, transparenţă sonoră şi sunete diafane, în oarecare opoziţie, liedurile lui Dan Dediu – "Jocul Morţii şi al Vieţii" - necesită o puternică prezenţă vocală. Desi foarte diferite între ele, cele trei lieduri sunt foarte bine închegate şi poartă vocea într-o largă paletă de culori timbrale şi intensităţi sonore. Dan Dediu, mai mult decât precizie, cere imaginaţie vocală, cere şi forţă, şi delicateţe, si sunet tehnic, şi dezimpostat, acoperă tot ambitusul timbral şi oferă satisfacţia de a reuşi lucruri vocale extraordinare. Cred că, din tot concertul, liedurile domnului Dediu mi-au oferit cea mai mare satisfacţie din punct de vedere interpretativ. Pentru "Bocet IV" de Doina Rotaru, a trebuit să îmi aduc aminte de copilărie, de începutul studiului vocal. Am cântat de când mă ştiu. Tatăl meu a iubit mult muzica, a fost autodidact şi a studiat îndeosebi folclorul românesc. Cânta de plăcere la fluier, muzicuţă şi acordeon, iar când am crescut şi a realizat că putem cânta împreună, a început serios de două ori pe săptămână să lucreze cu mine muzica populară. La început a fost uşor, ca o joacă de copil, dar repertoriul se lărgea, iar pretenţiile vocale creşteau. Nu rezolvasem pe deplin misterul pragului dintre vocea de piept şi cea de cap, nu ştiam cum sa le combin în cel mai fericit mod şi treptat am renunţat. Dar "Bocetul" doamnei Rotaru m-a pus din nou în faţă cu dilema mea cea veche. Doar că acum ştiu exact ce pot să fac cu vocea. Am studiat această lucrare cu foarte mare plăcere, ca atunci când dai peste jucăriile din copilărie. Piesa era în mine, a venit din mine. A scos la suprafaţă bucuria de a fi reuşit complet tot ceea ce mi-am propus vocal. Am mai abordat lucrari inspirate din folclor, dar nici una atât de ofertantă, atât de profundă şi atât de bine înscrisă în mine. Lucrarea "sing2mi" de Darie Nemeş-Bota e o piesă care se construieşte pe o stare de linişte, cu o voce uşor aerată pentru a putea intra în rezonanţă cu pianul. E un fenomen plăcut să te acordezi cu pianul pe o muzică spectrală şi o senzaţie interesantă când, deşi muzica aduce linişte, cuvintele se agită şi se învârt în minte căpătând mereu alte sensuri (*sing mi to me too, sing me to sing....*). "Madrigalele" lui Şerban Marcu cer o voce caldă, curată, cu rezonanţă superioară, o voce fără prea multe armonice pentru a se împleti cât mai curat cu pianul şi clarinetul (cel care deţine de fapt "titlul de solist"). Din punct de vedere interpretativ, aceste lucrări sunt construite pe imagini clare, care cer fidelitate şi sinceritate în exprimare.

foto: Tudor Petrescu

DAY 2

Seara experimentală din CIMRO DAYS a avut loc la Clubul Ţăranului, **miercuri 4 noiembrie**. Proiectul de improvizaţie colectivă pentru dublu-cvartet de maşini de scris şi laptop-uri, **MAŞINISME PENTRU 8 MECANICI**, a debutat cu succes în Muzexpo (20 septembrie, Muzeul "Enescu"), fiind iniţiat de 8 muzicieni cu experienţe foarte diferite (de la compoziţie clasică la DJ la muzicologie şi la performance), dar la fel de pasionaţi de joaca non-convenţională cu sunetele: Diana Rotaru, Ştefan Firca, Irinel Anghel, Darie Nemeş Bota (maşini de scris), George D. Stănciulescu, Alin Zăbrăuţeanu, Rufi (Marian Cîtu) şi Alexandru Sima (live electronics). A urmat un concert de drone-noise al formaţiei **NO APOLOGIZE** (voce, electronics, chitară electrică şi percuţie): **NEFELIBATA** "se referă la cei 'cu capul în nori', care trăiesc în norii propriei imaginaţii sau care nu se supun convenţiilor cerute de societate, literatură, artă". Cu capul în nori au fost - şi sunt în continuare - Irinel Anghel (voce), Rufi (electronics), Alex O.T. (chitară) şi David Szederjessi (percuţie).

CIMRO: Seara din 4 noiembrie a fost botezată, dintr-o soluție de "marketing", "seara experimentală din CIMRO DAYS". Se mai poate vorbi astăzi despre experiment în muzică? Care sunt plusurile și minusurile muzicii experimentale?

Irinel Anghel: Eu cred că în acest caz, nu a fost vorba numai de o soluție de marketing. Chiar a fost o seară experimentală. Artiştii care experimentează sunt cei care testează ceva. Ei nu sunt siguri de rezultat, pentru ca de asta experimentează. În experiment vii cu idei, ipoteze, mijloace, îndoieli, deschideri, observații. Nu vii cu certitudini. Unii artişti sunt căutători, alții sunt şlefuitori. Unii pornesc în căutarea diamantului, uneori nu îl găsesc, alteori da, îl găsesc chiar cu o mare uşurință dată de indiciile intuiției. Alții folosesc "piatra" găsită şi o transformă în bijuterie. Eu nu cred că experimentul va muri vreodată. Omul este o ființă curioasă şi va exista mereu în el nevoia de noutate aşa cum există nevoia de stabilitate. Desigur, anvergura experimentului ține mult de contextul în care se produce. Există experimente pentru o comunitate, pentru un spațiu, pentru un timp, personale sau colective. Există experimente pur artistice sau cu detente transartistice. Importantă e hotărârea de a porni pe drumuri necunoscute şi de a descoperi unde duc acele drumuri şi ce au ele de oferit. În experiment, bucuria este a căutării, şi de aceea cred că seara experimentală din CIMRO DAYS s-a validat ca atare pentru că a pornit de la această bucurie de a testa combinații posibile între aparate şi sunete vechi şi noi, artişti cu personalități, temperamente şi experiențe diferite. Ne-am deschis câteva noi posibilități în raport cu experiențele personale şi cu cele din viața muzicală românească şi am devenit şi mai curioşi să aflăm ce e mai departe.

foto : Ştefan Firca

Darie Nemeş-Bota: Da, cred că încă se poate vorbi de experiment în muzică şi astăzi, cu atât mai mult în spațiul românesc care în ultimii ani a început să "înflorească" pe această zonă. Mă bucur că există din ce în ce mai multă diversitate artistică. De asemenea se creează o comunitate artistică versatilă şi extrem de bogată în idei, de ce să nu te bucuri? Îmi doresc să văd şi mai multe, şi mai diverse evenimente experimentale pe viitor. Plusuri si minusuri: experimentul ne ajută să lărgim orizontul cunoaşterii noastre, să depăşim bariere personale şi, uneori, să ne "reinventăm" ca persoană. Este acel ceva "fresh" care ne face viața mai interesantă, mai picantă. Poate fi orice, poate face orice, limita e doar a celui ce o trăieşte. Primul contact cu experimentalul poate fi "brutal", prea dificil de pătruns. Cred că e important ca oricine participă - fie ca public sau interpret - să vină cu o doză bună de curiozitate şi deschidere față de nou.

CIMRO: Irinel şi Darie, aveți experiență şi în improvizație, şi în compoziție "propriu-zisă". Sunt diferențe majore sau nu în structurarea şi reacția gândului, a spontaneității?

Irinel Anghel: Din experiența mea, diferența majoră e dată de factorul timp. Eu consider că, fie că vorbim despre muzica improvizată, fie că vorbim de muzica scrisă, vorbim tot despre *creație muzicală*. Dar, în improvizație, lucrezi doar cu timpul prezent, lucrezi cu fenomenalitatea materiei vii. Spontaneitatea este necesară ca simțire a fluxului, acordare cu acesta şi se converteşte în decizie sau reacție imediată, trăire activă a muzicii. Muzica scrisă are un alt timp de creație, expandat, care permite întoarceri, verificări, şlefuiri, restructurări, priviri de ansamblu. Experiența este diferită din acest punct de vedere. În improvizație nu ai cale de întoarcere şi asta te face foarte atent, prezent şi conectat la creația ce se întâmplă *aici şi acum*. O singură dată. Desigur că experiența de compozitor de muzică scrisă îşi spune cuvântul în felul în care îți faci "decupajele" acționând prin modele practicate şi agreate, care ies la suprafață atunci când sunt solicitate rapid. Nu văd un conflict între aceste două tipuri de creații. Există o prejudecată în România cum că muzica improvizată nu ar fi una "serioasă", că este un act amatoricesc dar aş vrea să dizolv această opinie, spunând că este un act de mare profesionalism şi curaj să îți expui creația în chiar timpul în care ea se face. Şi acest lucru vine în urma experienței câştigate, a practicii de ascultare şi relaționare şi a talentului muzicienilor care pot să se încreadă în intuiția lor şi capacitatea de construcție spontană.

Darie Nemeş-Bota: Mă consider un muzician curios, care a cochetat cu compoziția. În prima mea perioadă de creație eram interesat mai mult de combinația dintre efecte muzicale interesante şi sonorități melodice stranii (sau nu). Treptat am interacționat din ce în ce mai mult cu muzici electronice, de teatru, performance şi experiemental, şi am descoperit mult mai multă diversitate şi un limbaj de expresie mult mai larg. Față de actul componistic "tradițional", unde există delimitări prestabilite, reguli şi tabuuri, experimentalul poate căpăta orice formă, orice structură, iar mesajul se transformă în "instinct", spontan, uneori brutal dar mereu ONEST - şi onestitatea miroase bine. Pe de altă parte, onestitatea poate exista şi în filele unei opere muzicale care e capabilă să depăşească limitele caligrafice. Este un efort mai mare, dar merită. De aceea am început o nouă perioadă componistică.

Pagini de **Diana ROTARU**

Căile îngerului sunt necunoscute

În 28 octombrie a avut loc în sala Teatrului de Opereta şi Muzical "Ion Dacian" spectacolul *Calea îngerului uman*, de Mihaela Vosganian, "cross media performance pentru artist tradiţional, ansamblu, sunete procesate, dans & video".

Nu mai văzusem spectacolul, deşi în ultimii ani se jucase de mai multe ori, în diverse variante. Dorinţa de a vedea şi auzi doi interpreţi atât de cunoscuţi şi diferiţi ca Grigore Leşe şi Barrie Webb şi interesul pentru evoluţia Mihaelei Vosganian se împleteau cu o oarecare reticienţă faţă de titlul spectacolului. "Calea" avea conotaţii ezoterice, sugera orizonturi îndepărtate şi speranţă; în schimb "îngerul uman" mă neliniştea pe plan estetic, cum mă nelinişteşte şi "omul angelic". (Mă simt mai bine cu "angel radios"). Textul pompos şi pretenţios al programului de sala mi-a sporit neliniştea. Hotărâtă să nu cedez ideilor preconcepute, m-am legat de catarg ca Ulise şi am lăsat "sirenele" să cânte. Zumzetul acestor idei s-a estompat destul de repede în confruntarea cu ceea ce se întâmpla pe scenă; implicarea protagoniştilor avea propria sa putere de seducţie, iar "subiectul" spectacolului, conţinutul ideatic a contat mai puţin decât spectacolul în sine. Muzica mi-a rămas în memorie ca o magma cu intarsii fluide - momente de inspiraţii etnice diferite; autenticitatea lui Grigore Leşe, vocea sa frustă cu accente rurale se potrivea cu probitatea artistică a virtuozului Barrie Webb (trombon şi didgeridoo); o surpriză a fost vocea Mariei Chifu, pe care o ştiam excelentă fagotistă. În fosă, muzicienii grupului Inter-art, conduşi cu precizie de Cristian Lupeş au asigurat coerenţa sonoră, dar şi momentele de ruptură a discursului. (Da, şi pentru tăcere bruscă e nevoie de precizie).

Partea vizuală a avut calităţi certe: sobrietatea şi simetria amplasamentului celor două grupuri de muzicieni (în stânga, Barrie Webb cu instrumentele sale şi compozitoarea însăşi, mânuind instrumente de percuţie şi participând vocal; în dreapta, Grigore Leşe şi Maria Chifu - femeile în spatele bărbaţilor, în aranjament arhetipal!) lăsau loc evoluţiei dansatorilor şi actorului; în spate, pe ecran, curgeau imaginile create de Mihai Cucu, un artist vizual pe cât de talentat, pe atât de cultivat.

Coregrafia Lilianei Iorgulescu are fior expresionist; începutul, "ieşirea din cocon" a trezit amintirea celebrului "dans în sac verde" al lui Miriam Răducanu de la începutul anilor '70: o entitate ale cărei forme deabia se ghicesc se zbate să iasă din strânsoarea amorfă a ţesăturii. Plasticitatea mişcărilor, inventivitatea şi rigoarea trimit uneori cu gândul şi la Alvin Ailey, Liliana Iorgulescu rămânând mereu autentică. Un moment memorabil, despre nostalgia trecerii, este cel de la sfârşit, în care cei doi dansatori desfăşoară în secvenţe, între lin şi sacadat, pânza de la începutul spectacolului.

Scenografia Mariei Constantinescu, sobră şi rafinată, cu jilţul ca element central, a introdus publicul de la început, din foaier, în tematica drumului, caii, parcursului evolutiv. Materialul dur - lemnul, exaltă delicateţea pânzelor instalaţiei de la intrare. Actorul George Hodor a recitat poemele lui Varujan Vosganian; în economia spectacolului, prezenţa sa de pelerin straniu, bruegelian autohton (dar fără ascuţimea unuia pictat de Sorin Ilfoveanu sau Ion Iancuţ) aducea un element intr-adevăr uman.

Eclectismul celor văzute şi auzite corespunde şi finalmente se subordonează viziunii compozitoarei; sinceră în demersul său, total implicată în căutarea unor răspunsuri, ea abordează teme profunde şi general umane, chiar dacă fără ironie, fără autoironie, fără *clins d'oeil* către alte producţii, aparent şi fără ezitări. Există forţă într-o asemenea angajare; am continuat să mă gândesc la spectacol şi după ce s-a sfârşit. Unele spectacole se uită aproape instantaneu; altele lasă întrebări fără răspuns imediat - tocmai aceste evenimente, adesea contradictorii, incită la comentariu.

P.S. Necunoscute sunt căile îngerilor: îmi amintesc de o schiţă de Mircea Horia Simionescu, din *Ingeniosul bine temperat* (mi-e greu să stabilesc acum dacă

din volumul *Dicționar onomastic* sau *Bibliografie generală*); schița se numește *Despre prietenia italienilor cu îngerii* și menționează vizitele nocturne ale unor personaje în casele italiencelor din secolele XV-XVI. După ce musafirii dispăreau a doua zi, lăsând miros de nectar în urmă, femeile italiene își dădeau seama că fuseseră vizitate de îngeri; nouă luni mai târziu se năștea un Leonardo sau un Rafael...

Lena VIERU-CONTA

„Calea îngerului uman"...

…este titlul unui spectacol-ritual, un spectacol pe parcursul căruia își dau mâna mijloace de comunicare dintre cele mai diferite ce însoțesc un artist tradițional – în acest caz Grigore Leșe în calitate de invitat special, de asemenea un ansamblu instrumental; …conturând un complex de sunete procesate, cărora li se adaugă mișcarea scenică, dansul, imaginile video.

Spectacolul a avut loc - și sunt șanse să continue - la Teatrul de Operetă. Conceptul artistic, inclusiv evoluția sonoră, muzica, aparțin compozitoarei Mihaela Vosganian, un muzician care găsește măsura raportului eficient dintre idee, mișcarea scenică și ambientul sonor. Este un spectacol ce preia și aduce împreună sugestii ce pornesc din zone spirituale diferite, din Orientul Îndepărtat și cel Mijlociu, până spre zona bizantină a creștinătății. Indiscutabil, demersul este temerar.

Este un experiment captivant ce se adresează publicului zilelor noastre, spectatorului inteligent și sensibil, avid de cunoaștere; …de întremare.

Povestea devine purtătoare de învățăminte pe care ești invitat a le desluși; „drept un basm inițiatic al devenirii omului", așa cum ne provoacă autoarea scenariului și a muzicii. *„Am conceput această lucrare gândindu-mă la interpretarea lui Grigore Leșe"*, menționează autoarea spectacolului. Acesta „reflectă conștientizarea propriei misiuni divine pe care ar putea să o aibă orice om deschis spre înțelesurile spirituale".

Unitar, cursiv, spectacolul se desfășoară de o manieră imaginativă pe parcursul mai multor secțiuni; se marchează devenirea ființei pământene de la vârstele omului spre momentele trecerii unor vămi spirituale de semnificație, marcate de trepte sonore explicit considerate.

Indubitabil, imaginația, sensibilitatea, capacitățile asociative, cultura publicului spectator sunt solicitate intens pe întreaga desfășurare a acestui spectacol gândit drept un ritual al identităților umane ce unesc nașterea cu moartea; …de-a-lungul unui parcurs făr-de-sfârșit, greu de cuprins, firesc de simțit. Dacă ai, dacă dobândești forța spirituală necesară.

Captivantă îmi apare relația ecourilor ancestrale, inclusiv sonore, cu mediul acustic electronic cu totul propriu zilelor noastre; este meritul autoarei de a fi realizat această compatibilitate și nu fuziune. Este mediul în care se inserează firesc recitarea versurilor „Mioriței" drept o rugăciune pe care Grigore Leșe o rostește spre sine, cu grăbită înfrigurare. Este mediul în care evoluează dansatoarea Liliana Iorgulescu inclusiv în calitate de coregraf al întregului spectacol; …trasând liniile ce unesc conceptul spiritual-sonor de imaginea vizuală pe care acesta o determină.

Artiștii plasticieni Maria Constantinescu, Mihai Cucu, Dan Andrei și-au luat dificila misiune de a fi definit complexul imagistic al întregului spectacol; pe parcursul acestuia, sugestia unor artefaxe tradiționale românești este întărită prin accente vizuale, prin tonuri evocatoare de lumini, de umbre. O bună coordonare a întregului complex sonor a fost asigurată de Cristian Lupeș, conducătorul ansamblului instrumental. Și-au dat concursul grupul vocal-instrumental-coregrafic Inter-Art și Cvartetul de coarde Passione…; un program susținut de ARCUB în parteneriat cu Opera Națională București, cu Teatrul de Operetă.

Greu de spus dacă acest spectacol își va găsi drum spre un numeros public. Personal nu am pătruns toate conexiunile evoluției scenic-sonore. Dar în mod cert, cei care vin să asiste la acest spectacol trebuie să-și abandoneze o parte importantă dintre ideile preconcepute.

Dumitru AVAKIAN

Après "Carillon nocturne" Ansamblul devotioModerna – un deceniu de activitate

Ansamblul devotioModerna, condus de compozitoarea şi dirijoarea Carmen Maria Cârneci, a debutat în urmă cu 10 ani sub auspiciile Festivalului "Zilele SNR – SIMC" transformat, doi ani mai târziu, în Festivalul Internaţional "Meridian - "Zilele SNR – SIMC". , Prin concertul Après "Carillon nocturne" din 8.09.2015, susţinut în Aula Palatului Cantacuzino – Bucureşti, au sărbătorit un deceniu de activitate artistică.

Ansamblul devotioModerna a luat fiinţă la iniţiativa compozitorilor Sorin Lerescu, Doina Rotaru, Dan Dediu, George Balint şi Carmen Cârneci. Numele ansamblului exprimă crezul său artistic, cei doi termeni asociaţi se pot interpreta astfel: devoţiunea – ca lege fermă, stabilă, eternă pentru ceva, în cazul de faţă pentru modern, iar modernul implică transformare şi schimbarea continuă, modern, de pildă, este şi Monteverdi şi Ştefan Niculescu.

Am apreciat întotdeauna modul inteligent în care dirijoarea Carmen Maria Cârneci îşi alcătuieste programul concertelor sale. Concertul aniversar al formaţiei devotioModerna a avut drept moto piesa *Carillon nocturne* de George Enescu, compusă la Sinaia în vara anului 1916 "una din din cele mai extraordinare bucăţi vreodată scrise pentru pian", spre a-l cita pe Pascal Bentoiu. *Carillon nocturne* are un aer de familie cu La *cathédrale engloutie* cu care este contemporană şi se aseamănă prin înlănţuirile armonice surprinzătoare, prin "melodia acordurilor" şi misterul care le învăluie , dar de care mult se distanţează prin limbajul său complex, inedit, aflat într-un punct foarte avansat în privinţa modernităţii. Motivul iniţial, reluat pe parcursul lucrării, precum şi acordurile paralele preponderent disonante, cu inegalităţi în distribuirea intensităţii notelor alcătuitoare spre a lumina o anume melodie, sugerează sunetul prelung al clopotelor serii (vecernia) şi nopţii. Intonaţiile româneşti şi poezia nopţii trimit gândul spre finalul *Sonatei în fa# minor* pentru pian, compusă opt ani mai târziu.

Concertul s-a deschis cu piesa pentru percuţie solo *Flori pentru două toace* de Dan Voiculescu (1985). După cum se ştie, sonorităţile toacei, instrument străvechi preluat de Biserica noastră ortodoxă şi glasul clopotelor, cheamă credincioşii la rugăciune şi la sfintele slujbe. Iată că sunetele şi "cântecul" toacei a pătruns în sala de concert, piesa lui Dan Voiculescu este un exemplu în acest sens. Dacă ar fi fost cu putinţă ca cele două toace să fie fixate pe suporturi laterale, atunci vibraţiile, armonicele , sonorităţile, ar fi fost mai ample, mai complexe, mai frumoase.

Piesa *Sonorităţi şi nu mă uita* pentru flaut şi pian de Ulpiu Vlad (2015) face parte din ciclul *Sonorităţi şi flori*, ciclu compus pe parcursul mai multor ani. Melodia este nota dominantă a creaţiei lui Ulpiu Vlad, o melodie cu nobile obârşii, în muzica enesciană şi în folclorul arhaic românesc. Spre exemplu , cantilena iniţială a flautului solist din *Sonorităţi şi nu mă uita,* alcătuită din sunete lungi, îmbogăţite şi înfrumuseţate cu ornamente, cu volute, ce revin la sunetul din care au pornit, evoluează pe un ritm parlando rubato. Este o muzică visătoare, mai mult lentă decât rapidă, cu teme ce decurg unele din altele, cu episoade narative şi dezvoltatoare, cu segmentele formei perfect conturate.

Doina Rotaru, plecând de la vocabula indiană „mithya", de la eufonia, vibraţiile şi sensurile ei, a compus ciclul *Mithya* pentru flaut solo, flautul fiind instrumentul său preferat căruia i-a dedicat, până în prezent, 27 de lucrări. Mithya, în traducere literală, înseamnă „ca o", astfel cele trei piese care alcătuiesc ciclul *Mithya* sunt imaginate, I ca o rugăciune, II ca o colindă, III ca o doină. În această lucrare, ca şi în multe alte compoziţii, Doina Rotaru reuneşte două lumi, două culturi şi muzicii diferite, respectiv, cea europeană-românească şi cea orientală şi extrem-orientală, creind ceea ce s-ar putea numi „armonia contrariilor".

Cele *Patru inscripţii* pentru pian de Adrian Iorgulescu, compuse în anii 70, ţin pasul cu evoluţia universală a limbajului muzical. Pe fundalul unui atonalism liber dezvoltat se aud ritmuri complexe, motive concise, sonorităţi intense , contraste dinamice, dar mai ales disonanţele, „bătaia lungă a disonanţei" despre care odinioară vorbea Adorno.

Piesa *Triplum* pentru clarinet, violoncel şi pian de Ştefan Nicolescu (1973) se poate interpreta ca o trimitere înapoi la triplum străvechi al Şcolii de la Notre Dame, sau, mai de grabă, ca o replică modernă a acestuia. Ştefan Niculescu dezvoltă aici trei sintaxe sonore fundamentale, omofonia, polifonia şi eterofonia precum şi trei scriituri diferite, una tradiţională şi o alte două, care permit interpreţilor libertăţi ritmice ori melodice; în intervenţiile pianistului „solist" de pildă, am sesizat şi alte sonorităţi decât cele clasice...

Concertul s-a încheiat cu *Jocul de-a ziua* pentru flaut, violoncel şi pian de Carmen Cârneci (2000 / 2013), piesă pe care aş compara-o cu un tablou pointilist şi *apfelStrudel* pentru ansamblu (2014) de Mihai Murariu, talentat pianist şi compozitor. *ApfelStrudel* este un fel de joc vesel, exuberant, entuziast, cu sonorităţi de jazz şi de folclor românesc.

Ansamblul devotioModerna este alcătuit din muzicieni de excepţie: Ştefan Diaconu (flaut), Cristian Mancaş (clarinet), Dan Cavassi (violoncel), Mihai Murariu (pian), Alexandru Stroe (percuţie). O menţiune aparte pentru Carmen Maria Cârneci, personalitate marcantă a muzicii româneşti, ea a reunit şi condus interpreţi excelenţi, împreună au studiat, au pregătit şi susţinut numeroase concerte vreme de un deceniu. În acest ceas aniversar îi felicit şi le urez activitate îndelungată şi multe succese.

Veturia DIMOFTACHE

devotioModerna la Belgrad

Pe 26 septembrie, în sala Băncii Naţionale a Serbiei, sub auspiciile ediţiei a 24-a a festivalului internaţional Review of Composers in Belgrad, ansamblul bucureştean **devotioModerna** a susţinut un concert deosebit de apreciat, atât pentru program, cât şi pentru calitatea interpretării. Programul selectat cu grijă a oferit o diagramă istorică a evoluţiei muzicii româneşti în ultimii 50 de ani, de la 1963 la 2014, relevând orientări stilistice şi poetici compoziţionale variate, de la neoclasicism (Ulpiu Vlad, *Sonorităţi şi Nu-mă-uita* pentru flaut şi pian), *via* un modernism moderat (Adrian Iorgulescu, *Patru Inscripţii* pentru pian; Doina Rotaru, *Mithia I* pentru flaut-solo), la neo-modernism (Carmen Maria Cârneci, *denn der Tag war noch ganz* pentru flaut, violoncel şi pian) şi postmodernism (Mihai Murariu, *apfelStrudel* pentru flaut, clarinet, violoncel şi pian). Întregul program a fost interpretat remarcabil. Ascultându-şi lucrarea *Manchester Trio* pentru clarinet, violoncel şi pian, compozitorul sârb Dejan Despić, membru al Academiei de Arte şi Ştiinţe din Serbia, a declarat că aceasta a fost cea mai bună interpretare a compoziţiei sale (din toate cele câteva zeci - n.tr.). Publicul a răspuns, la rândul lui, cu îndelungi aplauze - cel mai bun indicator al recunoaşterii gradului înalt de profesionalism al fiecăruia din cei cinci muzicieni: Ştefan Diaconu - flaut, Cristian Mancaş - clarinet, Dan Cavassi - violoncel, Mihai Murariu - pian, Carmen Cârneci - dirijoarea şi coordonatoarea ansamblului. La concert au fost prezenţi ambasadorul României, însoţit de câţiva membri ai ambasadei române la Belgrad, precum şi fostul ambador al Serbei în România.

Ivana TRIŠIĆ

APROAPE ŞI DEPARTE – Nähe und Ferne

Aşa s-a intitulat concertul orchestrei de cameră **Sinfonietta Dresden** care a avut loc în 22 octombrie a.c. la Dresda, în Germania. Directorul artistic al acestui ansamblu, flautistul Olaf Georgi, a conceput acest concert ca un **dublu portret** Violeta Dinescu (stabilită în Germania din 1982) şi Doina Rotaru (subsemnata). Au fost prezentate publicului german două lucrări ale Violetei Dinescu, *"Akrostichon"* (1983) şi Suita a 2-a din muzica filmului *"Tabu"*(primă audiţie), iar din creaţia mea au fost interpretate *"Centrifuga"* (2011) şi o lucrare scrisă special pentru acest eveniment, *"Fragile II"* pentru clarinet şi orchestră (2015), avându-l ca solist pe excepţionalul Emil Vişenescu. Concertul a mai cuprins *"Preludiu la unison"* de George Enescu (care a deschis şi a închis manifestarea) şi *"Prélude à l'après-midi d'un faune"* de Claude Debussy. Orchestra a fost impecabil condusă de mâna elegantă dar fermă a minunatei muziciene Judith Kubitz, dirijoarea Filarmonicii din Baden-Baden.

Violeta Dinescu

Concertul a fost reluat in 24 octombrie la Görlitz (Zgorzelec), în sala de concerte a Centrului "Meeting Point Olivier Messiaen"- construit chiar pe locul unde a fost cândva lagărul în care Messiaen a scris celebrul său "Quatuor pour la fin du temps" în 1940.

Ambele concerte s-au încadrat într-o serie de manifestări muzicale intitulată "An die Freunde…Die Konzertreihe zum Thema *Freundschaft* ". Din aceeaşi serie, cu o săptămână înainte a fost prezentat publicului din Dresda un concert dedicat muzicii lui Helmut Lachenmann şi Wolfgang Rihm, numele cele mai importante ale muzicii contemporane germane din acest moment.

Cele două concerte de muzică românească şi prezenţa celor 3 muzicieni români în Dresda şi Görlitz s-a bucurat de sprijinul Institutului Cultural Român din Berlin.

Doina ROTARU

Incandescența unui spectacol de muzică electronică şi multimedia

Sala mică a *Ateneului* a fost de curând (17 oct.) gazda unui incitant spectacol de autor – tip Atelier, spectacol în cadrul căruia au fost aduse în prim plan (cu încredere şi speranță – dacă e să mă refer la publicul numeros, în marea lui majoritate tânăr), genuri muzicale ancorate în stricta actualitate artistică, arhitecturi exploratorii ale mix-ului mereu ofertant acustic-electroacustic precum şi a celui înscris în sincretismul multimedia – pe cât de flexibil pe atât de combinativ şi expresiv – toate purtând semnătura **Maiei Ciobanu**.

Programul a cuprins trei lucrări reprezentative din creația autoarei***: Manifest elitist 1*** (multimedia***), Concert pentru pian şi mediu electroacustic*** (solist *Sorin Dogariu*) şi ***„Das ist nicht ein Streichquartett"*** (multimedia).

Lucrările au fost prefațate de autoare prin expuneri esențializate, sensibile, docte, extrem de subtile, clarificatoare chiar şi pentru publicul neavizat - prin deschiderile interdisciplinare generoase dar şi prin apelul la experiențele personale ale celor prezenți, cu scopul de a împărtăşi emoții, de a decripta idei şi sensuri, de a ajunge la miezul lucrurilor, de a descoperi noi orizonturi, toate acestea împletite într-un demers gnoseologic tulburător, captivant, agreabil, surprinzător. Compozitoarea a mizat permanent pe *feed-back*-ul contemplatorului.

De altfel, spectacolul în sine s-a bucurat de câteva cuvinte introductive cu privire la *elitism* – perceput şi asumat ca *„stare a spiritului"*. Această definiție constituie o redimensionare inovatoare a interpretării conceptului. Indispensabilitatea, rolul vital al elitelor în evoluția societății sunt de netăgăduit.

Manifest elitist 1 e o mostră ideală de sincretism multimedia în care se împletesc cei trei factori ai imaginii artistice de acest gen: cuvântul scris (textul) – sunetul (muzica) – imaginea. Primordială e *muzica*. Asocierea sonorului cu celelalte două elemente artistice distincte constituie doar una din posibilități, fiind varianta pe care autoarea o propune la un moment dat. Unul din aspectele revelatorii ale muzicii Maiei Ciobanu constă în cultivarea/îmbogățirea în mod original a valorilor prețuite şi asimilate de distinsa compozitoare (se impune reiterarea, în acest sens, a conceptului *Bibliotecii*, aparținând lui *Borges*) prin reintroducerea lor în circuitul său creativ, reconfigurate/reformulate cu mijloace specifice propriului său limbaj, într-o nouă operă. Este şi cazul ***Manifestului elitist 1*** în cadrul căruia, în şapte trepte (secțiuni formale) se metamorfozează/sublimează/împletesc, în *concepție Gaudi*, elementele minerale, vegetale, animale, umane, de la materie la spirit, cu atingerea acelei stări a spiritului denumită *elitism*, textul completând manifestul *Elitismului*, prin intermediul căruia muzicianul, omul de cultură Maia Ciobanu îşi rosteşte ferm crezul în rolul şi menirea elitelor, considerate a fi *condiția sine qua non* a evoluției societății.

Momentul declarat romantic al serii l-a constituit ***Concertul pentru pian şi mediu electroacustic***. Lucrarea datează din 1990, este structurată (precum modelele clasice-romantice) în trei părți, în cadrul cărora se întrepătrund în mod ingenios forma de sonată şi cea de variațiuni. Momentele de tensiune, construite în tandem, alternează spectaculos cu cele de reală, încântătoare cantilenă – în care pianul e romanticul, seducătorul protagonist. Partitura electroacustică, învăluitoare, e realizată cu măiestrie. Lucrarea e amplă, echilibrată, dificilă; ea cere nu numai virtuozitate solistică ci şi viziunea unui muzician autentic. Datorăm excelentului pianist Sorin Dogariu (versat atât in abordarea repertoriului clasic-romantic, cât şi a celui contemporan) o versiune interpretativă de grație, remarcabilă prin tehnica şi expresivitatea exprimării, intensitatea trăirilor şi forța de a susține arcul voltaic al formei.

„Das ist nicht ein Streichquartett" ironizează fin, prin chiar titlul acesteia, rezistența quasi-generală, disimulată, în fața noului, anulând, *de facto*, dreptul la cunoaşterea şi evaluarea noilor fenomene/ forme/ valori estetice, artistice sincretice. Întrețeserea ingenioasă, armonioasă a calităților caracteristice *homo faber-ludens-sapiens* este relevată cu sensibilitate şi subtilitate prin prezentarea mâinilor care făuresc, se joacă, mîngîie, studiază, cântă, ajută, vindecă, creează (din nou se face apel la sublimul operei lui Gaudi). Imaginile care însoțesc coloana sonoră demonstrează că *vedem ce auzim.* Auditivul transcende vizualul. Sunt înmănuncheate verbul, imaginea, muzica, mişcarea, dominate de energia muzicii Maiei Ciobanu.

Energia incandescentă a spectacolului în ansamblul său, a dominat Sala mică a Ateneului, cu numerosul public aflat în ea, până la finalul spectacolului. Toți au fost conectați la noile genuri artistice, care i-au captat, care i-au cucerit prin coerența indusă de fluiditatea materiei şi a expresiei, prin evidențierea pluralității modurilor de comunicare, prin suportul sensibil, subtil, persuasiv care i-a susținut şi invitat spre (re)descoperirea Eu-lui spiritual şi emoțional.

Carmen POPA

Pictură, muzică şi eseu la Muzeul "George Enescu"

Bucuria comuniunii dintre imagine, sunet şi cuvânt sau, altfel spus, coeziunea unui triumvirat artistic inedit: **Dorina Novac** (pictură), **Şerban Novac** (fagot), **Mihai Novac** (eseu) – arhitecturi bazate pe lumină şi culoare, portrete sonore şi jerbe lexicale, ne-au fost propuse, sub forma unui concept spectacular, de către Muzeul "George Enescu" la finalul lunii octombrie.

Ideea asocierii dintre pânzele Dorinei, argumentaţia lui Mihai şi volutele fonice ale fagotului lui Şerban Novac în formula unui eveniment artistic „de familie" nu este o premieră, ci doar o transpunere a sa într-un alt spaţiu public, după precedentele expoziţii-concert intitulate "Apercepţii 2" (2013) şi "Interferenţe" (2014).

Deopotrivă vernisaj al expoziţiei intitulate *"Balcic, grădina Reginei"*, dar şi recital de muzică nouă ce-a adus în prim plan creaţii şi autori contemporani de valoare, seara cu rezonanţă sincretică ne-a dezvăluit, cu generozitate, multiplele faţete ale celor trei personalităţi care au construit minuţios acest creuzet cultural. Intenţiile Dorinei Novac, exponenta unei poetici peisagistice rafinate, sensibile, cu o pronunţată nuanţă nostalgică, au fost traduse în limbaj filosofic de către Mihai Novac prin intermediul eseului *"Athanor sau creuzetul lum(in)ii"*, în timp ce Şerban Novac, după o emoţionantă evocare a Reginei Maria (căreia, de altfel, îi era dedicată expoziţia) a adăugat acestui parcurs de suflet un program muzical inspirat, alcătuit din partituri semnate de Dieter Acker, Luchino Belmonti, Liviu Dănceanu, Viorel Munteanu şi Nicolae Brânduş.

Inflexiunile de esenţă arhetipală ale *Monodiei* lui Acker, semnificaţiile imaginilor caracterologice conţinute in textura tabloului sonor al lui Belmonti – *Ritratto di Gio e Pip*, metamorfoza unei forme clasice în termeni contemporani ca în cazul *Sonatei pentru fagot* a lui Liviu Dănceanu, meandrele melodice de sorginte popular–lăutărească ale *Ballatei* lui Viorel Munteanu şi filonul dinamic cu certe trimiteri ritualice al *Melopediei* lui Nicolae Brânduş şi-au îndeplinit rolul de a ghida subtil auditoriul într-un labirint de percepţii senzoriale ce s-a suprapus inerentei incitări către vizualitate, generând o dublă perspectivă artistică, absolut benefică. Mai mult, discreţia interferenţei imaginii cu muzica, inteligent pusă în valoare de amplasamentul picturilor în eleganta sală Cantacuzină a muzeului, a prilejuit şi acele momente de relaxare interioară atât de dorite, înlesnind, chiar şi pentru câteva clipe, evadarea din cotidian spre a se bucura de Frumosul şi Armonia formelor, de puritatea mesajului culorilor, de echilibrul spiritual al dimensionării spaţiului, de o trăire calmă, regeneratoare.

Şi iată că încărcătura magică a Athanorului şi-a făcut din nou efectul! Graţie tot unei alchimii: cea a familiei Novac.

Loredana BALTAZAR

Pianista Mădălina Claudia Dănilă

Marţi 27 octombrie seara, la Sala mică a Ateneului Român, pianista Mădălina Claudia Dănilă a susţinut un recital pe care l-am aşteptat cu interes, de vreme ce această interpretă se află într-o creştere de valoare, confirmată în diferite şi varii manifestări muzicale, inclusiv în cele cu programe de muzică contemporană.

Mădălina Claudia Dănilă are capacitatea de a întruni alături de un instinct muzical puternic şi revelator, o tehnică virtuozică de mare spectaculozitate, o forţă redutabilă în sonorităţi şi intensităţi, un dar, şi acesta este nu atât atingerea şi potenţarea punctelor culminante ale unei compoziţii sau a alteia, ci ivirea unor culmi de expresie şi emotivitate. Acest lucru îi este propriu şi apare în evidenţă în momentele de graţie şi de vibraţie cuceritoare.

Am ascultat mai întâi **Trei piese pentru pian** de Marţian Negrea, o muzică despre care mi-am spus că frumuseţile muzicale, frumuseţile reale nu sunt şi nu pot fi zadarnice, şi atunci când le reîntâlnim este bucuria de a vedea că n-au pierit. Sigur, aceste piese sunt miniaturale, dar un adagiu antic ne spune că non multa sed multum. Şi, uneori, este şi aşa.

Cele **Şase piese pentru pian op. 118** de Johannes Brahms au fost redate de Mădălina Claudia Dănilă ca o autentică pagină de învolburare, de pulsaţie şi ritm, de substanţă poetică şi de îmbinare a acestora într-un climat sonor de impresionantă intensitate. Am fost plăcut şi confortabil surprins de profunzimea unora dintre cele mai nobile sentimente, de gestica, de evocarea , de clamarea acestei capodopere.

Parafraza de Franz Liszt **după Miserere din opera Trubadurul** de Giuseppe Verdi, a fost deschiderea ca Mădălina Claudia Dănilă să fie în largul ei cu întreaga sa măsură a degajării şi preciziei pe claviatură, prin statuarea şi înălţarea sensului dramatic al acestei creaţii de spiritualitate şi elansare romantică.

Sonata în fa diez minor, op. 24 nr. 1 de George Enescu este o compoziţie genială. Trebuie spus că Enescu, în cele mai multe dintre lucrările sale, nu se exprimă numai pe sine ci învedează un mare şi bogat fond de cultură muzicală, în care sens nu este vorba de înfluenţe, ci de confluenţe. Numai la Mozart, dacă nu greşesc, mai

apar aceste cristalizări, ca în mecanica cosmică, anume că nu îi auzim doar muzica sa, ci şi muzicile. Muzicile care se aud şi la George Enescu.

Mădălina Claudia Dănilă a excelat în aducerea în sunet a acestor virtuţi tangibile, a adevărului gândirii muzicale enesciene şi totul cu abilitate şi agilitate. Mădălina Claudia Dănilă a conferit acestor pagini enesciene suflul simfonic, gestul sacerdotal al bunului senior, puritatea unor luminozităţi de esenţă.

Mircea ŞTEFĂNESCU

„Dialoguri lirice“ cu soprana Liliana Dumitrache

Filarmonica „George Enescu“ a organizat, miercuri 28 octombrie, la Ateneul Român, un concert aniversar dedicat celor 35 de ani de activitate artistică a sopranei **Liliana Dumitrache.** Numele marei soprane s-a impus în viața muzicală a ultimelor trei decenii ca o valoare importantă a artei lirice românești. Formată la Universitatea Națională de Muzică din București, sub îndrumarea maestrelor Eugenia Moldoveanu, Maria Hurduc și regizorului Anghel Ionescu Arbore, Liliana Dumitrache a debutat în carieră încă din timpul studenției, în spectacolele Institutului. Timp de peste trei decenii, realizarea spectacolelor lirice, pe mari scene naționale și internaționale, a reprezentat idealul dominant al vieții sale, ca muzician și solist vocal. Cu prilejul concertului aniversar, s-au reunit în jurul celebrei soprane colegi, artiști lirici, parteneri, colegi profesori care au evoluat pe scena muzicală de-a lungul acestui răstimp, majoritatea invitați de la Opera din Brașov - teatrul debutului oficial cu rolul titular din **La traviata** de Verdi, Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dacian“ din București și, mai ales, Opera Națională București, unde Liliana Dumitrache a fost prim solistă până în 2004, adesea participând împreună cu colegii de scenă la importante turnee internaționale. După această perioadă, a urmat momentul în care muziciana a optat pentru cercetarea muzicală, obținând titlul de Doctor al UNMB cu o teză amplă despre **Vocaliză**. Totodată, după părăsirea scenei, întărește valorificarea vocației didactice, în calitate de profesoară de canto. Liliana Dumitrache a devenit în acest domeniu renumită pretutindeni, realizând acțiuni de educație vocală, participând la jurii și competiții interpretative. De asemenea, susține cursuri, la UNMB, Colegiul de muzică „George Enescu“, Facultatea de muzică din Galați. În calitate de maestră de canto, a obținut remarcabile succese în lansarea a numeroase tinere talente lirice. Programul de la Ateneul Român, desfășurat în ultima săptămână a lunii octombrie, a fost marcat, pe merit, de aplauze entuziaste. Întâlnirea cu publicul a debutat cu câțiva dintre tinerii discipoli ai profesoarei de canto, aflați în perioada de formare a vocilor solistice. Apoi, au urcat pe scenă artiști lirici ai teatrelor muzicale în care și-a desfășurat activitatea Liliana Dumitrache, veniți să mărturisească un semn de admirație pentru artista sărbătorită: Felicia Filip, Mihaela Stanciu, Simona Neagu, Simonida Luțescu, Lăcrămioara Săndulache-Schuller, Vincențiu Țăranu, Ștefan Schuller, pianista Liana Mareș, iar din corurile academice ale Capitalei, Cleopatra David, Nicolae Simonov, precum și Trio Mozaic (Oana Spânu Vișenescu – vioară, Emil Vișenescu – clarinet, Diana Spânu-Dănilă – pian). Stăpânind o solidă cultură muzicală și resurse remarcabile de informație și studiu al stilurilor, Liliana Dumitrache este o prezență aplaudată și în stagiunile de recitaluri și concerte vocal-simfonice, în emisiuni de televiziune, radio și înregistrări de discuri sau în studiouri radiofonice românești. Dintr-un bogat palmares de cronici care i-au consemnat succesele,

citām câteva cuvinte ce-mi aparțin, semnate într-o cronică din cotidianul *Independent*, după susținerea spectacolului „Faust“ pe scena lirică bucureșteană: *„Opera Națională acordă sopranei Liliana Dumitrache încrederea obținerii unor roluri de prim-rang, pornind de la argumentul calității realizărilor sale, pe o linie constant ascendentă“.*

Cornelia Bronzetti

Pentru eminenta muziciană Cornelia Bronzetti, primele întâlniri cu publicul aparțin perioadei de încheiere a studiilor universitare bucureștene și de desăvârșire a formației sale artistice în perioada de perfecționare la Conservatorire National de Paris cu Joseph Calvet și, la Bruxelles, cu Arthur Grumiaux. De-a lungul celor cinzeci și cinci decenii de carieră muzicală, împlinite în 2015, a dovedit deosebită pasiune pentru arta muzicii, utilizând resursele personalității sale în direcția interpretării – solistică, muzică de cameră, dar și în cea a pedagogiei ca profesor de vioară (cu prestigiul unei clase de măiestrie interpretativă mult apreciată la Universitatea de Muzică din București), și ca membru

în jurii ale competiţiilor naţionale şi internaţionale. Totodată, fondator al Concursului internaţional violonistic de la Câmpina. Cornelia Bronzetti este un nume binecunoscut melomanilor din România, în acelaşi timp prezenţele sale peste hotare fiind o preocupare susţinută continuu, mai cu seamă în plan european. Iată argumentul refacerii itinerariilor artistei, chiar dacă dispunem doar de repere nu întotdeauna complete şi sistematizate. ca

documentare informativă sau înregistrări muzicale. Enumerăm totuşi drumurile europene, aşa cum le consemnează muzicologul Viorel Cosma în lexiconul **Interpreţi din România**: Austria, fosta Cehoslovacie, Rusia, Bulgaria, Macedonia, Franţa, Grecia, Spania, Polonia, Italia, Elveţia, Germania, Olanda, Finlanda....

În aula Palaului Cantacuzino, Muzeul naţional „George Enescu" a programat în luna noiembrie un recital aniversar – 55 de ani de carieră concertistică – susţinut în compania pianistei Olga Babadjan. Ca de fiecare dată când invită melomanii, artista consacră programele sale promovării creaţiei contemporane româneşti. Actualmente, afişul menţiona patru compozitori: Carmen Petra-Basacopol, Liviu Glodeanu, Pascal Bentoiu, Wilhelm G. Berger.

În urmărirea derulării operelor camerale ale acestor compozitori, este desigur interesant să remarcăm diferenţierile stilistice şi temperamentale, ca şi etapele unor cronologii distincte ale ivirii şi rezistenţei în timp în ce priveşte creaţiile alese de interpretă. Pentru Carmen Petra-Basacopol, desigur că se remarcă într-un fel muzica **Sonatei opus 5**, partitură ce aparţine debutului de carieră, în care primează muzicalitatea discursului, lucrare continuată de două lucrări pentru violă solo, **„Confesiuni" op.132, „Poeme nocturne" op.141**, în care Cornelia Bronzetti a demonstrat abilitatea instrumentală a tehnicii unui „alt" instrument de coarde viola - iar compozitoarea intuiţia expresiei unei „alte" registraţii coloristic expresive. Tot din anii începutul creaţiei vine **Sonatina** de Liviu Glodeanu, menită acum să ne reamintească talentul unui compozitor important, dezavantajat de lipsa de memorie a vieţii noastre muzicale. Impresionant prin complexitatea asamblării formelor şi tulburătoare expresii ale dramaturgiei, conţinutul **Sonatei op. 14** de Pascal Bentoiu a impus în relaţia violină-pian o profunzime aparte a versiunii interpretative propuse de Cornelia Bronzetti şi partenera sa. Factura concertantă a ultimei sonate ascultate, de o amploare aparte în arhitectonică, a readus mărturia personalităţii lui Wilhelm G. Berger, cu acele ecouri în care contemporanul se intersectează firesc şi profesional cu clasicul, romanticul şi naţionalul.

Calitatea redării muzicale este desigur un argument în favoarea forţei interpretative de care este capabilă Cornelia Bronzetti, urmărită cu maleabilitate convingătoare de Olga Babadjan. Mai ales în condiţiile în care, fără îndoială, vorbim de foarte puţinii muzicieni care luptă pentru punerea în valoare a operelor şcolii noastre componistice ce, în mod obligatoriu, ar trebui să se bucure de mai multă solicitudine din partea generaţiilor de interpreţi care îşi construiesc cariera din întâlniri şi preferinţe aleatoare.

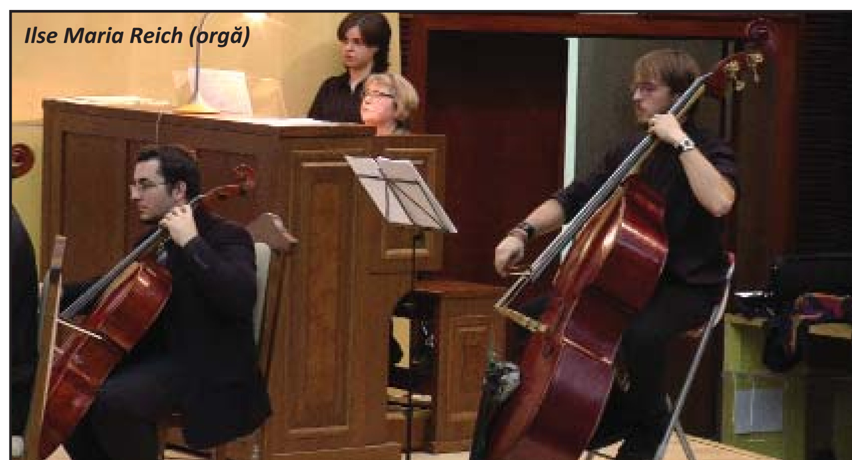
Revenim pentru final asupra unor consemnări de cronică ce sintetizează personalitatea artistei: „Temperament artistic înflăcărat, tehnică aproape supranaturală, o natură romantică, o personalitate fascinantă, o sensibilitate profundă. O violonistă strălucitoare..." (*Het Vrje Volk* , Olanda); „Cornelia Bronzetti – o violonistă strălucitoare, un eveniment muzical de excepţie..." (*Hannoversche Presse* – Germania); „Ascultătorii au ascultat o violonistă *pur sânge*, care cunoaşte toate rafinamentele instrumentului său..." (*Badisches Tagblat*, Germania); „Tehnică perfectă, o mare măiestrie a interpretării." (*Vecernie Novosti*, Rusia). Sunt ecouri ale diverselor apariţii pe podiumul european, cum ar fi şi cele solistice, din care desprindem Concertul nr. 1 de Prokofiev, înregistrat în 1969 cu dirijorul italian Pietro Argento.

Pagini de Grigore CONSTANTINESCU

Clepsidre muzicale autumnale

- Timişoara -

Festivaluri care se încheie şi festivaluri care debutează, aşa ar putea fi caracterizată viața muzicală timişoreană la acest început de octombrie. Se încheie la 6 octombrie cea de a X-a ediție a Festivalului de Muzica Veche care a durat trei săptămâni, pe parcursul cărora, organizatorii manifestării au oferit publicului în sala Bisericii Luterane din Timişoara o seamă de concerte şi recitaluri dedicate muzicii baroce europene… Directorul festivalului, domnul Codrin Emandi a propus melomanilor concerte realizate cu participarea unor interpreți şi formații muzicale de renume internațional (Marco Beasley, Steffano Rocco, Fabio Accurso, Veronika Skuplik, Andreas Arend, Concertino Palatino, La Follia Baroque Ensemble Timişoara, Dorel Iuga, Gli Incogniti, Holland Baroque Society). Ciclul de 6 concerte duminicale poartă titluri extrem de sugestive,corelate cu profilul repertorial al fiecăruia: „La Clessidra", „Pastime with good company", „Ëchoes of San Marco", „Pasar calles. Pasar cortes", „Die Kunst der Fuge" şi „Affektenlehre".

Ilse Maria Reich (orgă)

Concomitent cu Festivalul de Muzică Veche, Filarmonica „Banatul" împreună cu Facultatea de Muzică şi Teatru din Timişoara au deschis la 1 octombrie Festivalul Internațional TIMORGELFEST, festival aflat la a XV-a ediție (ediție jubiliară). El este dedicat în integralitate muzicii de orgă din Banat. Directorul festivalului, domnul prof.univ.dr. Felician Roşca ne-a mărturisit interesul său pentru promovarea lucrărilor compozitorilor români care s-au dovedit a fi ataşați repertoriului organistic. De aceea, în calendarul concertistic întâlnim numele unor compozitori români consacrați ca Dan Dediu, Eduard Terenyi, Şerban Nichifor, Liana Alexandra, Mihai Şerban Ungureanu-Pamfil. Organizatorii festivalului dedicat muzicii de orga au inclus în program şi o Seară de Muzică Barocă Transilvăneană care include piese de Valentin Greff Bakfark, Ioan Caianu, Martin Schneider. Festivalul TIMORGELFEST prezintă un festin muzical ce include 16 concerte de orga simultane antrenând toate orgile existente în Timişoara.

Ultimul eveniment muzical ce a avut loc în 19 octombrie în Aula Universitatii de Vest din Timişoara şi care a încheiat Festivalul internațional TIMORGELFEST a fost dedicat unui duo componistic. În deschidere, au fost prezentate două lucrări ale compozitorului Şerban Nichifor *Kaddish* şi *Moments* pentru tenor, flaut şi orgă, pe versurile lui Vlad Solomon şi Benedict Solomon. Ele s-au constituit ca o veritabilă ofrandă muzicală dedicată Holocaustului. Pe fundalul proiecției filmice cu momente din existența tragică a evreilor în lagărele de la Buchenwald şi Auchswitz s-au suprapus intervențiile recitate şi cantate ale tenorului Daniel Zah acompaniat de discursul tânguitor al orgii, realizat extrem de sugestiv de organistul Felician Roşca. Din când în când, dialogul voce-orgă era colorat timbral de intervențiile suave, eterice ale tinerei flautiste Georgiana Groza.

Partea a doua a prilejuit publicului întâlnirea cu renumita organista Ilse Maria Reich care a interpretat *Concertul pentru orgă şi orchestră* de Liana Alexandra acompaniată de orchestra de cameră a Filarmonicii „Banatul"din Timişoara având la pupitrul dirijoral pe maestra Mihaela Silvia Roşca de la Opera Națională Română din Timişoara. Organista germană a reluat aceasta lucrare după 13 ani de la prima audiție absolută care a avut loc în 2002 la Sala Radio din Bucureşti, eveniment care s-a bucurat de un succes notabil. Şi de aceasta dată, publicul meloman a răsplătit cu căldură sensibilitatea, rigoarea şi bogăția registrației interpretei precum şi a acompaniamentului orchestral extrem de suplu, cu accente arhaizante, modale, în care temele cu accente folclorice au fost susținute în special de instrumentele de percuție (vibrafon, marimbă). Tempourile alese de dirijoare au reuşit să evidențieze bogăția de simboluri întâlnite în cele trei părți ale concertului.

Dirijoarea Mihaela Silvia Roşca în mijlocul ansamblului

Concertul inaugural al stagiunii 2015-2016 programat în sala Capitol al Filarmonicii „Banatul" din Timişoara a fost dedicat personalităţii enesciene, anul acesta împlinindu-se 60 de ani de la dispariţia marelui compozitor. Maestrul Gheorghe Costin a propus o variantă charismatică a *Simfoniei I in Mi bemol major*,op.13, supranumita de muzicologia secolului XX „Eroica enesciană".

Concertul din 10 octombrie susţinut de colectivul Filarmonicii Banatul din Timişoara este dedicat în exclusivitate muzicii româneşti contemporane. Astfel, programul va conţine lucrări de Eduard Terenyi (Concert pentru orgă şi orchestră „Purcell Epitaph"), Mihai Şerban Ungureanu-Pamfil (Cantata „Angst" pentru soprano, bas, patru recitatori şi orchestră, p.a.a.), Dan Dediu („Die Seele", simfonie pentru soprano,orga şi orchestră, p.a.a.).

Şirul manifestărilor dedicate muzicii româneşti de către colectivul filarmonicii timişorene se încheie în 16 octombrie cu un concert IN MEMORIAM MIRCEA POPA oferit memoriei dirijorului şi distinsului compozitor bănăţean. Aşadar, în deschiderea programului serii de concert, maestrul Radu Popa a inclus fragmente din "Rapsodia bănăţeană" ce poartă autograful lui Mircea Popa. (MSR)

Imagine de la Concertul de deschidere

„Toamna Muzicală"
- Cluj Napoca -

De aproape jumătate de veac, sărbătorim muzica clasică şi cultă la Cluj-Napoca, întâmpinând toamna, studenţii, melomanii, iubitorii de muzică şi invitaţii de peste mări şi ţări cu un program ce anual împacă şi încântă toate gusturile.

Concert vocal-simfonic, dirijor C. Mandeal

Festivalul internaţional „Toamna Muzicală Clujeană", cel mai longeviv festival de muzică clasică şi cultă din ţara noastră şi al doilea ca importanţă după renumitul festival bianual „George Enescu", şi-a desfăşurat cea de-a 49-a ediţie la Cluj-Napoca, în perioada 30 septembrie – 23 octombrie 2015.

Programul Festivalului „Toamna Muzicală Clujeană", ediţia a 49-a s-a orientat atât spre promovarea valorilor muzicale (lucrări şi artişti) deja consacrate în context internaţional, cât şi spre promovarea culturii contemporane. Ca plus valoare adăugată acestui eveniment menţionăm abordarea muzicii clasice contemporane şi crearea de noi perspective artistice prin diversificarea activităţii concertistice.

Anul acesta, festivalul a fost dedicat compozitorilor George Enescu şi Béla Bártok, împlinindu-se în 2015 60 de ani de la moartea lui Enescu, respectiv 70 de ani de la moartea compozitorului maghiar. Mare parte din lucrările prezentate în cadrul acestei ediţii le aparţin celor doi apreciaţi muzicieni, accentul punându-se şi pe prieteniile muzicale dintre cei doi.

Festivalul a început în 30 septembrie, cu dirijorul Daniel Cohen la pupitru şi violonistul Michael Barenboim, fiul celebrului dirijor Daniel Barenboim, concert în cadrul căruia melomanii au putut asculta *Rapsodia I în La major* de Enescu, *Concertul nr.2 pentru vioară şi orchestră* de Bartok şi *Simfonia a VII-a* de Beethoven. Cei doi tineri muzicieni invitaţi să deschidă Toamna Muzicală Clujeană din acest an au fost colegi de cameră încă de la vârsta de 17 ani, când se aflau în turneul West Eastern Divan Orchestra.

Un concert special al acestei ediţii a fost concertul vocal-simfonic din 9 octombrie, în cadrul căruia a fost interpretată lucrarea *Cantata profana,* dirijată de Cristian Mandeal, în varianta originală, cu textul românesc, aşa cum a fost cules el de Bartok în peregrinările sale prin Transilvania. În aceeaşi seară, pe scena Colegiului Academic, l-am putut asculta pe tânărul şi îndrăgitul violoncelist Răzvan Suma, interpretând *Concertul pentru violoncel, în mi minor,* de Edward Elgar. Din programul aceleaişi seri a făcut parte şi *Rapsodia a-2-a în Re major,* de George Enescu.

Timp de patru săptămâni, melomanii clujeni şi nu numai s-au putut bucura de programul festivalului, care a fost vast, dedicat tuturor gusturilor, şi a inclus concerte simfonice, vocal-simfonice, serate camerale susţinute de artişti români şi străini de renume.

„Festivalul durează o lună întreagă, pe un buget foarte mic, dar asta este situaţia cu care ne confruntăm an de an şi, totuşi, încercăm să şi reuşim cât de cât să facem faţă, organizând cel mai longeviv festival de muzică clasică, de muzică cultă din ţară şi cred că şi din Europa", a declarat la început de festival Marius Tabacu, directorul Filarmonicii de Stat „Transilvania".

Printre invitaţii străini ai ediţiei de anul acesta s-au numărat Corul Canticum Novum din Debrecen, dirijorul olandez Jan Stulen, Tel Aviv Baroque Ensemble, Trio Enescu şi maestrul Oliver Diaz, care a dirijat concertul simfonic de închidere a festivalului.

Nicolas Simion a revenit la Cluj, de data aceasta alături de Sorin Romanescu şi Gyorgy-Jeszensky, pentru concertul Cassic needs Jazz. De asemenea, Cvartetul Arcadia a susţinut un recital cameral, cu participarea sopranei Mihaela Maxim. Pe scena festivalului a revenit şi Cvartetul Transilvan, care a interpretat alături de pianistul Mihai Ungureanu, *Cvintetul pentru pian şi instrumente de coarde*, lucrare de şcoală semnată de George Enescu la numai 15 ani.

Soprana Mihaela Maxim şi Cvartetul ARCADIA

Din seria concertelor secţiunii Panoramic Componistic Contemporan, s-au remarcat în program recitalul aniversar dedicat maeştrilor Şcolii de compoziţie clujene: Ede Terényi, Hans Peter Türk şi Valentin Timaru şi proiectul Musica Borealis, susţinut de Duo Interplay din Norvegia, în colaborare cu Ansamblul AdHoc. În cadrul aceleiaşi secţiuni au fost invitaţi la Cluj artiştii Alexandra Paulmichl, Gonzalo Simonetti şi Mihaela Tomi.

Compozitorul norvegian Lasse Thoresen a fost prezent la Cluj, şi a susţinut în cadrul festivalului un curs de măiestrie pentru tinerii compozitori şi o conferinţă pe tema "George Enescu, Béla Bartók şi spaţiul cultural scandinav: receptare, conexiuni şi interferenţe".

Pianistul Viniciu Moroianu s-a aflat şi el printre invitaţii de marcă ai acestei ediţii, interpretând în cadrul concertului simfonic, ce a avut loc în 16 octombrie, *Concertino pentru pian de Dinu Lipatti* şi *Concertul nr. 11 pentru pian*, în Re major, de Joseph Haydn. Din programul concertului aflat sub bagheta dirijorului olandez Jan Stulen a făcut parte *Simfonia nr. 1 în Si bemol major*, de Robert Schuman.

Concertul de închidere a festivalului, realizat cu sprijinul Ambasadei Spaniei la Bucureşti, l-a readus pe scena filarmonicii clujene pe dirijorul spaniol Oliver Díaz, care recent a fost numit Director Artistic al celebrului Teatro de la Zarzuela din Madrid. Violonistul Remus Azoiţei a interpretat, în cadrul acestui concert, *Balada pentru vioară şi orchestră* de Ciprian Porumbescu şi *Introducere şi Rondo Capriccioso* de Camille Saint-Saëns şi a fost rechemat de public pentru câteva bis-uri.

În cifre, ediţia de anul acesta a festivalului a numărat peste 65 de artişti invitaţi în cadrul festivalului, pe lângă Corul, Orchestra Filarmonicii şi studenţi ai Academiei de Muzică "Gheorghe Dima". Peste 40 de artişti au venit din străinătate. Concertele s-au desfăşurat avea loc la Colegiul Academic, Academia de Muzică "Gheorghe Dima", Biserica Reformată de pe strada M. Kogălniceanu, Biserica Romano-Catolică "Sfântul Mihail" şi Muzeul Etnografic al Transilvaniei. Publicul festivalului a depăşit 3.500 de spectatori la cele 16 concerte din program şi la conferinţa şi cursul de măiestrie amintite anterior. Ne-am bucurat, de asemenea, de sprijinul a 10 voluntari.

Festivalul „Toamna Muzicală Clujeană", ediţia cu numărul 49, a fost organizat de Filarmonica de Stat „Transilvania", co-finanţat de AFCN, Consulatul Maghiar, şi realizat în parteneriat cu Academia de Muzică „Gheorghe Dima".

Prima ediţie a festivalului „Toamna Muzicală Clujeană" a avut loc în 1965. Cu o mică excepţie (doi ani de întrerupere), festivalul şi-a păstrat ritmicitatea anuală de-a lungul întregii sale istorii, în 2015 ajungând la cea de 49-a ediţie, Toamna Muzicală Clujeană este cel mai longeviv festival de muzică clasică din România.

Ediţia cu numărul 50 a festivalului, va fi una specială, dedicată dirijorilor permanenţi ai Orchestrei Filarmonicii de Stat „Transilvania": Antonin Ciolan (fondatorul filarmonicii clujene), Erich Bergel, Emil Simon şi Cristian Mandeal. (Foto: Robert Puteanu)

Diana CÂMPEAN

Zilele muzicii contemporane
- Bacău -

Cele douăzeci şi opt de ediţii precedente au făcut posibilă desfăşurarea actualei serii de concerte ale *Zilelor Muzicii Contemporane*, necesare pentru a ne racorda spiritual la muzica timpurilor noastre. Pe harta evenimentelor culturale europene, Bacăul figurează la loc de cinste prin acest act de avangardă culturală – loc pe care l-a câştigat prin perseverenţă şi ţinută de-a lungul anilor. Ziua Internaţională a Muzicii, 1 octombrie, coincide cu startul primului festival de muzică nouă din România, Zilele Muzicii Contemporane, Festival ce s-a desfăşurat în perioada 1-4 octombrie. Emblematic pentru

Bacău, Festivalul aflat la a 29-a ediție, a debutat la Sala „Ateneu" cu lansarea cărții *„Polifonii shakespeariene"* a subsemnatei – prezentat de cel ce conduce Ansamblul „Archaeus" şi lansarea volumului apărut la Editura Muzicală, *„Şpanuri"*, aparținând lui Liviu Dănceanu, pe care l-am comentat în prefața concertului simfonic dirijat de maestrul Ovidiu Bălan. Aşezat sub titulatura *„Postmodernismul. Addenda"*, la Festivalul de muzică contemporană din această toamnă am primit invitația să audiem lucrări de muzică nouă aparținând creatorilor români şi din lume, opus-uri interpretate în primă audiție sau în festivaluri de gen din străinătate. O să apelăm la afirmațiile lui Will Gompertz, citate în programul de sală: „cel mai grozav lucru la postmodernism este că poate fi aproape orice vrei tu să fie. Ceea ce este paradoxul implicit aflat în centrul acestei mişcări, care are capacitatea unică, până şi din punctul de vedere al artei moderne, de a uimi şi de a scoate din sărite. Ceea ce e tipic postmodern".

„Despre onirism numai de bine". În program, următoarele lucrări: Liviu Dănceanu – *Orient fuga express*, op.159, Costin Miereanu – *Miroirs de L'Ange - Concert pentru vioară şi orchestră*, solist: Ioan Marius Lăcraru – vioară, Ulpiu Vlad – *Drumuri în lumină II* şi tabloul coregrafic *Păsările şi apa* de Ghenadie Ciobanu.

dirijorul Ovidiu Bălan

Încărcat de semnificații, Festivalul de muzică nouă a debutat cu un program generos dedicat orchestrei. Acesta a girat calitatea ediției atât prin profilul opus-urilor selectate cât şi prin capacitatea ansamblului orchestral de a răspunde intențiilor compozitorilor moderni, sub bagheta dirijorului Ovidiu Bălan, căruia i s-a decernat de curând, *Marele Premiu George Apostu*. Remarcabil promotor al creației contemporane, cu o disponibilitate şi apetență proverbiale în ce priveşte restituirea opus-urilor de muzică nouă, Ovidiu Bălan este solicitat să realizeze prime audiții şi înregistrări, motiv pentru care şi orchestra Filarmonicii din Bacău a devenit, în timp, specialistă în interpretarea muzicilor contemporane.

În a doua seară, în acelaşi cadru, la Sala „Ateneu" au evoluat *SIMC Ensemble* din Milano, dirijat de Marcello Parolini, cu Antonella Bini la flaut, Marco Sorge – clarinet, Yoko Morimyo – vioară, Emanuele Rigamonti – violoncel, Gabriele Rota – pian, care au interpretat, sub genericul *Noutăți absolute ale compozitorilor italieni*: *Missa est* (I.Sanctus; II.Agnus Dei; III.In Paradisum) de P. Cattaneo, *Revisitazione* a lui B. Zanolini, *Strade della citta tumultuosa* de S. Fontanelli, *Dream nr.5* de S. Bo, *Alm'ala* de D. Anzaghi, *Symphony in a bottle* (1.Rough Waters; 2.Elegy and Dance) de P. Coggiola.

Serile de sâmbătă şi duminică au fost programate la Centrul de Cultură „George Apostu".

Violoncelista Anca Vartolomei a susținut un program sub sigla *„Non multa sed multum"* cu lucrările: *Sursum corda* aparținând lui Nicolae Brânduş, *Celliphonia* lui Călin Ioachimescu, *Amos-Soma* de Jean Paul Dessy şi *Paralell Musics nr.1* a lui Liviu Dănceanu.

Festivalul s-a încheiat duminică 4 octombrie cu lansarea lucrării *„Ochiul"* (L. Dănceanu - Iosif Haidu) şi concertul *Ansamblului Archaeus* cu Liviu Dănceanu: *Ochiul fugii – fuga ochiului*, op.167-173, avându-i ca protagonişti pe: Simona Jidveanu – soprană, Anca Vartolomei – violoncel, Rodica Dănceanu – keyboards, Dorin Gliga – oboi, Ion Nedelciu – clarinet, Serban Novac – fagot, Sorin Rotaru – percuție, Mariu Lăcraru – vioară, Liviu Dănceanu – conducerea muzicală). Remarcam la ediția precedentă, când am audiat opera de cameră în şapte tablouri *„Unu Plus Minus Unu"* pentru soprană, tenor şi septet instrumental (Ansamblul „Archaeus") inspiratele modalități de exprimare din opus-urile 148-154. Atât muzica cât şi textul aparțin lui Liviu Dănceanu, ce asigură, ca de fiecare dată, conducerea muzicală a Ansamblului „Archaeus", formație cu o impresionantă carte de vizită în muzica nouă, care nu mai are nevoie de prezentare. Autorul găseşte originale denumiri ce înmănunchează rondoul în simfonie, ciaccona în sonată, habanera în toccată, cantata şi sonata, finalul în nocturnă. Aceste „jocuri" ce se regăsesc şi la nivelul conținutului, trezesc curiozitatea, atenția şi deopotrivă interesul ascultătorului, aşa cum le regăsim acum în *Monofuga, op.167, Bifuga, op.168, Trifuga, op.169, Tetrafuga, op.170, Pentafuga, op.171, Hexafuga, op.172, Heptafuga, op.173.*

Seara s-a încheiat cu lucrările *Mareva* a Angelinei Abad şi *Antonymes sono* de Horia Şurianu.

O lume în mişcare şi în schimbare tot mai accelerată impune artei muzicale un mod specific de asimilare şi evocare a valorilor contemporaneității. Aud câteodată ponciful: „Nici Mozart nu a fost apreciat la vremea lui", referitor la faptul că anume lucrare muzicală sau anume interpret au un trend – cum se spune azi – cu mult inferior cotei lor valorice adevărate. Mă tem că situația stă exact invers. Şi anume că punem în ceea ce facem, acel exces de subiectivism, acea tendință de exagerare specifică epocii noastre a cărei carte de căpătâi pare să fie mai curând facebook-ul decât cartea toleranței, a modestiei şi a iubirii: Biblia. Dar, fie că greşim, fie că doar încercăm să nu greşim, suntem, noi, contemporanii, atât jucătorii cât şi arbitrii fenomenului

artistic ce se naşte sub ochii noştri. Iar muzica e o parte a acestui fenomen. Şi aş mai adăuga, o parte esențială. Poate că aşa şi trebuie să o ascultăm, încercând să ne regăsim în ea pe noi înşine.

Ozana KALMUSKI ZAREA

„Stagiunea Europa"
- Craiova -

Vineri, 23 octombrie, a avut loc primul concert din stagiunea 2015-2016 la Filarmonica „Oltenia" din Craiova. O stagiune ambițioasă, intitulată „Stagiunea Europa", care a rezultat în urma unui proiect îndrăzneț şi original în viața de concert craioveană şi românească. Un proiect frumos, un proiect de suflet, un proiect provocator şi, nu în ultimul rând, un proiect original. În perioada 23 octombrie 2015 şi 20 mai 2016, la Filarmonica „Oltenia" se va releva importanța redefinirii unui spirit european comun, aflat sub semnul muzicii.

Orchestra Filarmonicii „Oltenia", cu violoncelistul Stefan Jess-Kropfitsch şi dirijorul Michael Zlabinger

Vor fi 28 de concerte dedicate statelor membre ale Uniunii Europene; astfel, la Craiova vor poposi numeroşi artişti invitați din toate aceste state, respectiv 28 de dirijori şi 31 de solişti. Vor fi prezentate lucrări de referință ale repertoriului clasic, romantic, dar şi contemporan, multe dintre ele în primă audiție. Nu vor lipsi nici lucrări ale compozitorilor români: George Enescu (*Preludiu la unison* din *Suita întâi pentru orchestră* şi *Poema română* op. 1); Doina Rotaru (cu piesa *Ceasuri III*, pentru orchestră) şi Dan Dediu, cu o lucrare amplă vocal-simfonică în primă audiție absolută: *Cantata „111"* pentru cor şi orchestră, dedicată aniversării filarmonicii. Prin urmare, nu doar orchestra simfonică, ci şi corala academică ale Filarmonicii „Oltenia" vor fi pe scenă, în dorința de a oferi publicului lucrări de referință, în interpretări pe care ni le dorim, de asemenea, de referință.

Alături de evenimentele muzicale, desfăşurate pe scena de concert a Filarmonicii „Oltenia", programul „Stagiunii Europa" va mai cuprinde şi expoziții de artă, lansări de carte, întâlniri ale publicului cu artiştii concertişti şi cu dirijorii invitați, cu studenți de top provenind din cele 28 de state invitate; cu toții vor fi, deopotrivă, oaspeți ai publicului craiovean de toate vârstele, dar şi veritabili ambasadori ai culturii muzicale din țările pe care le reprezintă. Publicul craiovean va avea, aşadar, bucuria să asculte multă muzică de înaltă calitate, cu lucrări aparținând clasicilor (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart şi Ludwig van Beethoven), romanticilor (Franz Schubert, Robert Schumann, Johannes Brahms, Frederic Chopin, Franz Liszt, Camille Saint-Saëns, Piotr Ilici Ceaikovski, Antonin Dvořak, Felix Mendelssohn), autorilor de la finele veacului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, reprezentanți ai unor orientări stilistice diverse, precum Jean Sibelius, Manuel de Falla, Joaquin Turina, Dmitri Şostakovici, Ottorino Respighi, Gustav Mahler, Astor Piazzolla, Igor Stravinski, Béla Bartók, Edward Elgar, Zoltán Kodály, George Gerhwin, César Frank. Tuturor acestora li se vor adăuga, aşa cum am menționat anterior, autori din cea de a doua jumătate a secolului trecut precum şi compozitori contemporani, exponenți ai şcolilor naționale de compoziție din fiecare țară invitată. Vom fi, prin urmare, „provocați" să urmărim o largă paletă de stiluri muzicale, de cea mai elevată calitate, prezente în sala de concerte a Filarmonicii „Oltenia"!

În premieră pentru spațiul muzical românesc, concertele vor fi transmise în direct de TVR Craiova şi vor fi redifuzate în programele posturilor televiziunii naționale (TVR 1, TVR 2, TVR 3, TVR Internațional). De asemenea, aceste concerte vor fi înregistrate de Radio România Craiova, cu posibilitatea preluării lor de Radio România Muzical şi Radio România Cultural.

Concertul din 23 octombrie 2015 a fost dedicat Austriei, stat membru al Uniunii Europene din anul 1995. În acea seară, orchestra simfonică a Filarmonicii „Oltenia" s-a aflat sub conducerea dirijorului austriac Michael Zlabinger şi l-a avut ca solist pe conaționalul acestuia, violoncelistul Stefan Jess-Kropfitsch. Programul a cuprins o piesă în primă audiție, *Fraktale, concerto philharmonico für grosses Orchester*, semnată de Gottfried von Einem, *Concertul nr. 2 în re major pentru violoncel şi orchestră* de Joseph Haydn şi *Simfonia a IV-a, în mi minor, op. 98*, de Johannes Brahms. Publicul, numeros şi entuziast, prezent în sala de concerte a Filarmonicii „Oltenia", a avut bucuria să asculte aceste lucrări, redate de către cei doi protagonişti austrieci într-o manieră sobră, uşor reținută dar, în general, corectă, alături de orchestra simfonică a filarmonicii, aflată într-o formulă instrumentală întinerită şi consolidată, fapt care-i conferă posibilitatea abordării unor lucrări variate şi dificile din repertoriul clasic, romantic şi contemporan, într-o manieră interpretativă matură şi echilibrată.

Constantin SECARĂ

O fuziune magică

Când Compozitorul îşi întâlneşte Interpretul şi Interpretul îşi întâlneşte Compozitorul, zeii se recunosc între ei. O asemenea fuziune nu se produce foarte des, dar când se întâmplă, magia cuprinde tot ceea ce rezultă din această colaborare.

Este cazul relaţiei profesionale excepţionale dintre compozitoarea Doina Rotaru şi flautistul Mario Caroli, pornită în 2006, când, după spusele binecunoscutului interpret, s-a întâlnit cu muzica Doinei Rotaru pe care parcă o aştepta dintotdeauna. De fapt, Mario Caroli nici nu are nevoie să declare acest lucru, pentru că el cântă această muzică ca şi cum o ştie cu toată fiinţa ce o preia şi o transmite cu o cunoaştere şi o simţire ce certifică excelenţa acestei întâlniri.

Doina Rotaru, Mario Caroli

CD-ul ***Crystals***, proaspăt apărut la importanta casă de discuri italiană **Stradivarius**, face un dar iubitorilor muzicii contemporane prin înregistrările a 7 piese scrise de Doina Rotaru în interpretarea fantasticului flautist a cărui carieră internaţională impresionantă este pe măsura calităţilor sale muzicale – tehnice şi expresive.

Majoritatea lucrărilor alese pentru acest CD sunt create pentru diverse tipuri de flaute (*Cantus austerus, Dragon fly, Dor, Japanese Garden, Epistrophe*), dar apar şi 2 lucrări în care flautul este însoţit de parteneri ce contribuie la redarea reuşită a partiturilor – Horia Maxim la pian (*Crystals*) şi Ansamblul de percuţionişti *Game* (*Salcia*).
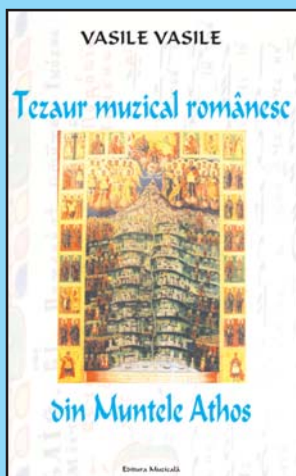
În toate aceste piese, este răvăşitoare sensibilitatea compozitoarei pentru care flautul este instrumentul prin care emoţiile se transmit cu cea mai mare putere. Bogăţia culorilor imaginate şi cuprinse în această muzică îmbracă un substrat arhaic cu profundă încărcătură simbolică ce atinge corzile cele mai fine ale simţirii ascultătorului. Stilul autoarei devine astfel de neconfundat iar acest lucru este apanajul personalităţilor creatoare puternice ce îşi lasă cu usurinţă amprenta în această lume.

Am convingerea că prin Mario Caroli şi Doina Rotaru, istoria muzicii pentru flaut din toată lumea îşi câştigă un reper pentru multă vreme. Şi acest CD mă face să înţeleg de ce e încă importantă inscripţionarea muzicii pe suporturi "tari", pentru că, cel care îl ascultă, dacă iubeşte muzica, îşi va dori cu siguranţă să îl aibă şi să-l păstreze.

Irinel ANGHEL

Tezaur muzical românesc din Muntele Athos

De-a lungul timpului, cercetarea tezaurului muzical românesc de la Muntele Athos s-a dovedit a fi un proces anevoios, nu numai datorită volumului de material documentar, ci şi „din cauza faptului că o asemenea investigare necesită o complexă specializare teologică, liturgică, imnografică, muzicală, lingvistică, tipiconală" – aşa cum precizează însuşi autorul celor trei volume dedicate tezaurului românesc din Muntele Athos.

După câţiva cercetări fragmentare şi diletante ale documentelor muzicale athonite, bizantinologului Vasile Vasile îi revine meritul de a realiza o documentare amplă la faţa locului - într-un timp ce ajunge aproape de două decenii - al cărei rezultat este prezentarea întregului material manuscriptic românesc de la mănăstirile greceşti: Sfântul Pavel, Stavronikita, Panocrator, Iviron, Dohiariu, Grigoriu, Caracalu, Cutlumuş, Xenofont, Dionisiu, Grigoriu, Vatoped şi altele.

Scriu aceste rânduri având pe masa de lucru un *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*, lucrare în trei volume ce aparţine profesorului universitar şi reputatului bizantinolog Vasile Vasile, apreciate de Academia Română cu premiul *Ciprian Porumbescu*. Consider că cele peste 1200 de pagini, scrise cu rigurozitate ştiinţifică, cu descrieri amănunţite despre manuscrise muzicale mai puţin sau deloc cunoscute, altele considerate ca fiind definitiv pierdute, reprezintă un demers impresionant, care merită a fi apreciat la justa valoare

Lucrarea nu se limitează, la aşezămintele româneşti athonite, schiturile Prodromu şi Lacu chiliilor de la Colciu şi Sfântul Ipatie precum şi chiliei Adormirea Maicii Domnului, extinzându-se asupra fondurilor din mănăstirile, schiturile şi chiliile greceşti, în care a descoperit adevărate valori muzicale în limba greacă şi română scrise şi consemnând cântări ale unor autori români: Iovaşcu Vlahul, Mihalache Moldovlahul, Kalist, Filothei sin Agăi Jipei, Anton Pann şi unor psalţi români necunoscuţi, în fruntea lor situându-se Nectarie - numit de toţi contemporanii săi „protopsaltul Sfântului Munte".

Prezentarea tezaurului muzical românesc din Muntele Athos se încheie cu **cel de-al treilea volum** editat cu sprijinul Autorităţii Naţionale pentru Cercetare Ştiinţifică. Ca şi volumele anterioare, această ultimă apariţie editorială cuprinde **„documente inedite, prezentate în premieră absolută,** cum ar fi cele de la mânăstirile Simonpetra, Hilandar, Panteleimon, din colecţii particulare româneşti şi unele din fondul schitului românesc *Prodromu*, acestea din urmă prezentate în alte lucrări, sumar şi cu multe aproximaţii şi fără respectarea normelor codicologice actuale, care s-au impus şi în bizantinologia muzicală românească.

În paginile celor trei volume, pe lângă efortul de a cerceta şi a supune atenţiei tuturor celor interesaţi documente muzicale şi cultice de inestimabilă valoare, pot fi semnalate şi puternicele legături ale domnitorilor români cu Muntele Sfânt, numele şi figurile acestora fiind pictate pe pereţii lăcaşurilor de cult, cu recunoştinţă pentru sprijinul şi ctitorirea unora dintre ele: Ştefan Voievod, Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu, Neagoe Basarab, Matei Basarab, Şerban Cantacuzino, Dimitrie Cantemir şi alţii.

O bună parte dintre manuscrisele prezentate sunt **„premiere pentru bizantinologia românească** şi **chiar pentru bizantinologia universală"** – cum precizează chiar autorul.

Considerăm că demersul bizantinologului Vasile Vasile, concretizat în cele trei volume intitulate sugestiv *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos* trebuie să intre nu numai în atenţia muzicologilor preocupaţi de bizantinologie ci şi a folcloriştilor, istoricilor, a specialiştilor în domeniul picturii bizantine şi nu în ultimul rând a lingviştilor care pot cerceta evoluţia limbii române şi prin intermediul textelor cultice care au însoţit muzica bizantină în procesul de românire a acesteia.

Gheorghiţă STROE-VLAD

Teatrul de Operetă „Ion Dacian” - 65

Mari artişti de ieri şi de astăzi s-au întâlnit sâmbătă, 7 noiembrie, la Teatrul de Operetă şi Musical „Ion Dacian” în cadrul unui eveniment emoţionant: aniversarea a 65 de ani de la înfiinţarea Teatrului de Stat de Operetă. Evenimentul aniversar a fost deschis cu vernisajul **expoziţiei „Ion Dacian”** în prezenţa doamnei Elena Dacian, fiica marelui tenor Ion Dacian, moment urmat în foaierul teatrului de festivitatea decernării diplomelor de onoare „Opereta 65” stelelor Operetei de altădată, solişti, membri ai Orchestrei, Corului şi Ansamblului de balet, care şi-au adus de-a lungul anilor o contribuţie importantă la realizarea unor spectacole memorabile şi la promovarea operetei ca gen muzical, pe plan naţional şi internaţional.

Gala aniversară „Opereta 65”

Teatrul de Operetă şi Musical „Ion Dacian” a prezentat melomanilor o gală aniversară la împlinirea a 65 de ani de la înfiinţarea Teatrului care şi-a deschis porţile pe 7 noiembrie 1950 cu premiera „Vânt de libertate” de Isaak Dunaievski.

Pentru cei care au avut şansa de a participa la spectacolele Operetei, în epoca ei de aur, nu-i vor uita pe marii artişti care au onorat scena cu prezenţa lor, printre care-i putem enumera pe: Ion Dacian, Sili Popescu, Lili Duşescu, Migri Avram Nicolau, Valli Niculescu, Cleopatra Melidoneanu, Adriana Codreanu, Cella Tănăsescu, Maria Wauvrina, Virginica Romanovski, Tamara Buciuceanu, Puica Alexandrescu, Marica Munteanu, Nae Roman, Bimbo Mărculescu, George Groner, Nicolae Ţăranu, Constantin Drăghici, Ludovic Spiess, Octavian Naghiu, N. Ionescu Dodo, cărora li s-a adăugat o altă generaţie de neuitat: Eugen Savopol, Eugen Fânăţeanu, Dorin Teodorescu, C. Rusu, Ştefi Pârvulescu, Daniela Diaconescu, Eugen Simulescu şi alţii. Toţi aceştia au scris cu litere de aur istoria operetei româneşti, fiind însufleţiţi de părintele ei Ion Dacian, un tenor de excepţie, dar şi un muzician şi regizor de înaltă clasă. El a condus 15 ani Opereta, ducând-o pe culmile ei cele mai înalte în ţară şi peste hotare.

La baghetă au fost câţiva dirijori renumiţi: Liviu Cavassi, Constantin Rădulescu, Mircea Luculescu.

Au făcut numeroase producţii regizori precum: I. Dacian, Nicuşor Constantinescu, George Zaharescu, care a fost şi directorul instituţiei, după retragerea lui I. Dacian. Elena Penescu-Liciu a asigurat numeroase coregrafii ale spectacolelor, urmându-i o tânără şi talentată artistă, Mihaela Atanasiu, care a constituit „baletul contemporan”, apreciat mult în lume. Acestor mari artişti le suntem profund îndatoraţi şi le mulţumim pentru strădania şi efortul lor în slujba artei româneşti.

Spectacolul aniversar s-a desfăşurat după un ritual special. Mihai Cosma, consilier artistic la Opera Naţională Bucureşti a acordat diplome lui Leni Dacian, fiica marelui artist, în onoarea tatălui ei, apoi câtorva invitaţi ce aparţineau epocii de aur: Valli Niculescu, Cleopatra Melidoneanu, maestrul de balet Titi Florian, dirijorul Mircea Luculescu, muzicologul nonagenar Viorel Cosma, Valeria Rădulescu, Ştefi Pârvulescu şi Constanţa Câmpeanu.

Programul desfăşurat de-a lungul a trei ore a fost orientat pentru a cuprinde arii, duete şi scene din cele mai cunoscute operete care au fost incluse în repertoriul instituţiei de-a lungul anilor, fiind interpretate de artiştii actuali. De la început, ne exprimăm regretul că în noul sediu al Operetei sistemul acustic impune folosirea amplificării. Aşa cum mai observam şi într-o cronică anterioară, dacă la spectacolele de musical acest procedeu este standard, el practicându-se şi pe mari scene, în performarea operetelor clasice este distonant şi total nefericit.

Au cântat arii din operete: din „Leonard” de Florin Comişel, tenorul Florin Budnaru, baritonul Şefan Popov din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, soprana Mioara Manea-Arvunescu din „My Fair Lady” de Frederick Loewe, Viorel Ciurdea din acelaşi musical, duete din „Leonard” de Florin Comişel cu Bianca Ionescu şi Anton Zidaru, Amelia Antoniu şi Orest Pîslariu-Ranghilof, din „Paganini” de Franz Lehár şi duet din „Silvia” de Emmerich Kálmán cu Amelia Antoniu şi Cătălin Petrescu, Gabriela Daha şi Daniel Madia din „Monsieur Choufleuri” de Jacques Offenbach, Alexandra Savu şi Valentino Tiron în „Lysistrata” de Gherase Dendrino, Mediana Vlad şi Cătălin Petrescu din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán, Mioara Manea-Arvunescu şi Florin Budnaru din „Victoria şi-al ei Husar” de Paul Abraham, Gabriela Daha şi Valentino Tiron din „Lăsaţi-mă să cânt” de Gherase Dendrino, Ligia Dună şi Viorel Ciurdea din „La calul bălan” de Ralph Benatzky.

Au fost interpretate, de asemeni, câteva scene cunoscute din spectacolele teatrului, ca finalul actului I din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán cu: Doina Scripcaru, Gladiola Niţulescu-Lamatic, Cătălin Petrescu, Mediana Vlad, Orest Pîslariu-Ranghilof, finalul actului I din „Voievodul Ţiganilor” de Johann Strauss-fiul cu cei mai cunoscuţi interpreţi actuali ai operetei: Alfredo Pascu, Daniela Vlădescu, Bianca Ionescu, Valentino Tiron, Eugenia Ilinca, Mihnea Lamatic, Alexandra Savu, Cristian Caraman, dar şi celebrul moment cu artişti bărbaţi din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, cu Ştefan Popov, Orest Pîslariu-Ranghilof, Valentino Tiron, Cătălin Petrescu, Viorel Ciurdea, Ernest Fazekas, Anton Zidaru, Mihnea Lamatic.

Ansamblul de balet al Teatrului de Operetă şi

Musical „Ion Dacian” a prezentat câteva momente de succes din operete, precum: „Nimfe” din „Sânge Vienez” de Johann Strauss-fiul, „Balet ţigănesc” din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán, dar mai ales numărul final al spectacolului serii: „Can – Can” din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, care a electrizat sala, dovedind calităţile artistice şi tehnice ale companiei de balet a teatrului. Recunosc că a fost o pată de culoare sugestivă şi bine condusă regizoral. Din păcate, nu am aflat până la finele reprezentaţiei cine a construit spectacolul, ceea ce mi se pare inadmisibil, precum şi numele coregrafului, dar mai ales cel al dirijorului aflat la pupitru. După opinia noastră, deşi ni s-a oferit un program frumos şi riguros elaborat despre istoricul instituţiei, al producţiilor din repertoriul curent şi al artiştilor care au colaborat, de-a lungul anilor la performarea pe scenă ale acestora, a lipsit impardonabil o foaie program care să menţioneze aceste nume, existând doar una modestă în care erau indicate numerele din program şi interpreţii, ea fiind elaborată în cadrul revistei „Şapte seri”. Păcat! Este o dovadă de lipsă de respect pentru un asemenea moment omagial al operetei româneşti. Prezentatorul serii Ernest Fazekas a comis câteva gafe nefericite, care au trădat o pregătire a sa insuficientă, stârnind hilaritatea publicului.

Putem face câteva remarci privind prestaţia artistică a interpreţilor. S-au detaşat câteva nume ce se află în stafful

actual al acestora: soprana Mioara Manea-Arvunescu, Daniela Vlădescu, Gabriela Daha, Doina Scripcaru, Gladiola Niţulescu-Lamatic, Amelia Antoniu, aceasta din urmă într-o formă excelentă, mai ales în duetul „O viaţă cruntă” din „Silvia” de Emmerich Kálmán, alături de Cătălin Petrescu. Se mişcă frumos, are farmec şi o evoluţie artistică demnă de relevat. De asemeni, cântăreţii Ştefan Popov, Alfredo Pascu, Anton Zidaru, Viorel Ciurdea, Valentino Tiron dar şi ceilalţi artişti s-au străduit să fie la înălţime.

Au existat momente frumoase, bine interpretate, care au trezit interesul şi admiraţia spectatorilor. Există, fără îndoială, un public al acestui gen, receptiv la creaţiile operetistice, dar mai ales la prestaţia artiştilor actuali, pe care-i iubesc şi-i aplaudă. Mi se pare îmbucurător acest fapt, dar care obligă şi mai mult pe conducătorii instituţiei de a reintroduce în repertoriul teatrului, pe lângă spectacolele de musical şi remarcabile operete de succes, cu amendamentul de a îmbunătăţi substanţial acustica sălii.

Cu rezerva unor deficienţe pe care le-am semnalat, putem aprecia că seara inaugurală aniversară „Opereta 65” a fost un moment semnificativ mult aşteptat de melomani, primit cu entuziasm de public. Dorim Teatrului de Operetă şi Musical „Ion Dacian” succese pe viitor, realizarea unor producţii atractive, într-o formă tehnică, dar mai ales artistică de prestigiu pentru un prim teatru al ţării care se respectă şi are nobila datorie de a răspunde exigenţelor şi dorinţelor publicului iubitor al operetei.

N.red. Şi totuşi, Program de sală oficial a existat. Este adevărat, nu menţiona dirijorul.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Seria evenimentelor aniversare „Opereta 65”

Gala „Alfredo Pascu şi invitaţii săi”. Duminică, 8 noiembrie, ora 19.00, tenorul Alfredo Pascu, unul dintre cei mai apreciaţi artişti ai Operetei propune o incursiune în universul operetei, alături de invitatele sale, sopranele Narcisa Brumar, Diana Ţugui şi Liliya Sholomey - cu acompaniamentul Orchestrei Teatrului de Operetă şi Musical „Ion Dacian”. În aceeaşi seară, în foaierul teatrului va avea loc prezentarea cărţii „În dialog cu Alfredo Pascu” scrisă de jurnalista Gabriela Lupu, urmată de o sesiune de autografe.

Concert vocal-instrumental de muzică românească. Joi, 12 noiembrie, ora 19.00, soprana Bianca Ionescu şi pianistul Ştefan Doniga vor susţine un concert de lieduri şi arii din operete româneşti, semnate de compozitori precum Tiberiu Brediceanu, Eduard Caudella, Alfred Alessandrescu, Florin Comişel sau George Grigoriu, partituri pe care publicul are rareori ocazia să le asculte pe scenă. Alături de aceste selecţiuni, din program fac parte şi fragmente din *Op. 10 - Suita pentru pian nr. 2 în Re major* de George Enescu.

Secunda Doi. Marţi, 17 noiembrie, de la ora 19.00, Foaierul Teatrului de Operetă şi Musical va găzdui un eveniment inedit: „Secunda Doi”. Musicalul compus Ernest Fazekas, va fi prezentat în premieră într-un spectacol-lectură, prin intermediul căruia publicul va putea să descopere importanţa libretului.

Musical Avenue. Miercuri, 18 noiembrie, de la ora 19.00, Foaierul Teatrului se va transforma într-un *bulevard* al spectacolului de musical – Musical Avenue –, un spaţiu imaginar „pavat” cu unele dintre cele mai cunoscute arii şi duete ale repertoriului internaţional al acestui gen, interpretate de tenorul Florin Budnaru şi de invitaţii săi : George Cobuz, Lucas Molina, Adina Sima şi Adriana Vlad.

Paris, mon amour. Sâmbătă, 21 noiembrie şi duminică, 22 noiembrie, ora 19.00, spectacolul-colaj „Paris, mon amour” regizat de Răzvan Ioan Dincă, una dintre cele mai apreciate producţii ale Teatrului de Operetă şi Musical „Ion Dacian”, propune spectatorilor o incursiune muzicală prin Parisul boem de astăzi şi de altădată, etern şi fermecător prin şansonetele sale...

***Anais* – recital de muzică şi poezie.** Marţi, 24 noiembrie, de la ora 19.00, povestea şi muzica, poezia şi dansul îşi dau întâlnire în Foaierul Teatrului de Operetă şi Musical, în cadrul unui spectacol conceput de Ştefan Doniga şi Ioana Macarie şi intitulat „Anais”.

Un nume de reținut: Josu de Solaun

Admirator al muzicii lui George Enescu, ce va înregistra chiar o integrală a opusurilor pentru pian (a treia, după cele realizate de Sorin Petrescu şi Luiza Borac) la prestigioasa casă de discuri Naxos, **Josu de Solaun** – câştigătorul premiului I la secțiunea pian a ultimei ediții a Concursului Internațional „George Enescu" – a susținut duminică, 18 octombrie a.c., un recital extraordinar în Sala Mare a Ateneului Român.

Artist de origine spaniolă, născut pe 27 octombrie 1981, a studiat la *Manhattan School of Music* cu Nina Svetlanova şi Horacio Gutiérrez. Palmaresul său înscrie

deja numeroase distincții, precum Premiul I la Concursul de Pian al Uniunii Europene (2009) sau Marele Premiu la Concursul Internațional „José Iturbi" (Spania, 2006). „Mi-am dorit întotdeauna să cânt la Ateneul Român", declara el acum un an. Iată că dorința i s-a îndeplinit, spre bucuria şi a melomanilor.

Ne-a încântat bogăția sonorităților, dinamismul plin de pasiune şi firesc al interpretării lucrărilor de Robert Schumann, Johannes Brahms, Enrique Granados, Manuel de Falla şi Claude Debussy. Ales cu grijă, cu pricepere, programul a întrunit exigențele unui recital-concert. Cu tehnică impecabilă, muzicianul a trecut fără dificultate de la tandrețe (ca în *Arabesca* schumanniană) la furtunos (ca în *Fantasia Baetica* lui De Falla). Complexitatea discursului sonor, viziunea interpretativă plină de temperament şi culoare au creat atmosfera memorabilă a unui eveniment.

Aplauzele zgomotoase l-au determinat în final să dăruiască cu generozitate bisuri: piesa *Quejas, o La Maja y el Ruisenõr* din ciclul „Goyescas" de Enrique Granado şi *Preludiul „Menestrel"* de Claude Debussy.

Ca promotor al creației enesciene, Josu de Solaun se pregăteşte să prezinte integrala lucrărilor pentru pian în recitaluri gratuite, organizate la Recital Hall of the James and Nancy Gaertner Performing Arts Center din SUA, pe 14 şi pe 30 octombrie a.c., dar şi pe 14 ianuarie 2016. (**Antonia LITA** – anul III muzicologie, UNMB)

Cea mai mare orgă din Transilvania la Centenar

În perioada estivală, plină de turişti din toate colțurile lumii, Catedrala Evanghelică din Sibiu şi-a redeschis stagiunea muzicală, după trei ani de renovări. Astfel, între 20 mai – 23 septembrie, în fiecare miercuri, începând cu ora 18, au fost susținute concerte de orgă, având ca protagonişti atât interpreți români, cât şi străini.

Am participat la cel din 8 iulie, în care reputata Ursula Philippi –cantor al catedralei din 1985 până în 2014 – a interpretat *Concertul în do major BWV 594* scris de J. S. Bach după *Concerto Grosso „Mogul"* de A. Vivaldi, *Piesa „Couleurs"* aparținând tânărului compozitor clujean Alexandru Murariu şi *Sonata-Fantezie în re minor* de Johann Leopold Bella (cantor la Sibiu între 1881-1921).

Utilizând varietatea de registre oferită de această cea mai mare orgă din Transilvania, muziciana a pus în valoare opusul bachian cu virtuozitate şi sensibilitate, nuanțând inspirat ambele roluri prevăzute în partitura originală – cel al grupului tutti şi cel solistic. Preocupată de promovarea nu doar a repertoriului tradițional, ci şi a celui contemporan, maestra a prezentat apoi lucrarea distinsă cu premiul I la Concursul Internațional de compoziție „Sigismund Toduță" (Cluj-Napoca), ediția 2015. Autorul, Alexandru Murariu, explorează aici registrul suav al sonorităților contemporane, utilizând o scriitură elegantă şi vaporoasă.

Marcarea centenarului atins de valorosul instrument s-a reflectat în program prin includerea *Sonatei-fantezie* de Johann Leopold Bella, în vremea cantoratului căruia a fost instalată, în 1915, orga Sauer, de tip romantic. Atenția deosebită acordată detaliilor, expresivitatea, dar şi agilitatea prezentă în mişcarea finală au caracterizat versiunea interpretativă.

Monumentalul edificiu părea neîncăpător pentru publicul meloman. Participarea la recital a inclus apoi, ca bonus, vizitarea turnului catedralei, ce oferea, din vârf, o spectaculoasă panoramă a oraşului. Am plecat cu gândul că asemenea cicluri muzicale estivale pe orgile istorice din țară s-ar putea extinde, contribuind la brandul cultural național. (Text şi foto: **Benedicta PAVEL** – anul III muzicologie, UNMB)

Cornel Stavru

A mai căzut o stea, poate ultima, din constelația marilor artişti ai epocii de glorie a Operei bucureştene. Tenorul Cornel Stavru a fost pentru mine, ca iubitor al operei, un model de artist dedicat total şi profund acestei profesiuni sacre. Spun aceasta pentru că el a „oficiat" fiecare spectacol al său la o incandescență şi ardere sufletească fără margini. L-am urmărit pe Cornel Stavru, încă de pe băncile şcolii, eram elev când l-am ascultat prima oară în sala Ateneului Român, în „Cavalleria rusticana" de Mascagni, în rolul Turiddu şi apoi în „Paiațe" de Leoncavallo, în Canio, după aceea în „Trubadurul" de Verdi cu ansamblul Sfatului Popular al Capitalei.

Din stagiunea 1957-1958, el a intrat la Operă împreună cu alți viitori mari artişti: Teodora Lucaciu, Elena Dima-Toroiman, Mihaela Botez, Ion Hvorov şi Constantin Gabor.

A debutat în „Trubadurul" sub bagheta maestrului Egizio Massini. A cântat premiera de „Cavalleria rusticana" şi ulterior „Paiațe", după marele artist Garbis Zobian. S-a impus, în timp, ca un prim tenor al Operei, indispensabil instituției, pentru că el era prezent mereu în distribuții, se făcea util. A cântat aproape toate marile roluri din repertoriul verdian, în „Bal mascat", „Trubadurul", „Don Carlo" (premiera a avut loc la 30 ianuarie 1966 într-o echipă prestigioasă, de referință, ce-i cuprindea pe Elena Dima-Toroiman, Elena Cernei, Nicolae Herlea, Nicolae Florei), „Otello". Pentru vocea sa de tenor spinto-dramatic şi-a putut permite să abordeze şi roluri grele, precum Otello, dar şi pe acelea wagneriene: Siegmund din „Walkyria", Walter von Stolzing din „Maeştrii cântăreți din Nürnberg ", Tannhäuser, Tristan (în concert). A cântat, de asemeni, Florestan din „Fidelio" de Beethoven, rol deosebit de dificil ca țesătură melodică. A interpretat pe Don José din „Carmen" alături de mari artiste ca Zenaida Pally şi Elena Cernei. A fost Andrea Chénier în opera cu acelaşi nume de Giordano.

A cântat cu mari soprane: Elena Dima-Toroiman, cu care a avut cele mai multe spectacole, dar şi o înregistrare Electrecord din 1964, de referință, a operei „Trubadurul" de Verdi, cu Zenaida Pally şi Octav Enigărescu. A fost partenerul Mariei Slătinaru-Nistor în nenumărate spectacole, apoi al Marianei Stoica, al Teodorei Lucaciu, cu care a cântat în „Paiațe" şi „Otello".

A fost alături de marile mezzosoprane ale vremii: Zenaida Pally, Elena Cernei, Viorica Cortez, Iulia Buciuceanu, Mihaela Botez, de cei mai reputați baritoni: Nicolae Herlea, Dan Iordăchescu, David Ohanesian, Octav Enigărescu, Vasile Martinoiu, de başii: Nicolae Florei, Valentin Loghin, Viorel Ban şi alții.

Are trei mari înregistrări Electrecord de referință: „Cavalleria rusticana" cu Marina Krilovici, „Paiațe" cu Arta Florescu, „Trubadurul".

A fost un om de o aleasă cultură, în domeniul operei ştia enorm, evalua interpretările corect, avea şi o anumită exigență a meseriei sale. A fost un artist cu o implicare totală în actul creator, ştia să puncteze fiecare frază muzicală, era un stilist remarcabil, trăia rolul la o înaltă dimensiune, devenind credibil. Era de o mare modestie şi discreție, avea un simț al măsurii şi niciodată n-a cântat ceva care să nu-i fie pe structura sa muzicală şi tipologică.

Şi-a iubit această profesiune cu ardoare, pentru că s-a devotat ei cu întreaga ființă.

A cântat şi peste hotare în turneele Operei, dar şi în cele individuale, reprezentând cu cinste şcoala românească de canto, dar s-a întors de fiecare dată acasă, la publicul său pe care-l iubea.

Nu m-a dezamăgit niciodată pe scenă şi s-a retras discret, atunci când a simțit că nu mai este la cota pe care şi-o impunea prin exigența sa.

Asemenea artişti n-ar trebui să dispară niciodată, dar de fapt ei nici nu pleacă, pentru că rămân cu noi, îi simțim aproape când îi ascultăm pe disc sau la radio, avem sentimentul că ei trăiesc şi ne bucură sufletul. Cornel Stavru a fost un asemenea artist, pe care l-am iubit imens pentru dăruirea sa excepțională, pentru modul în care a înțeles arta de a cânta cu sufletul, bineînțeles şi cu o tehnică foarte serioasă.

Pentru meritele sale a fost distins cu titlul de artist emerit şi a fost decorat cu Steaua României.

Suntem trişti pentru că am pierdut un mare interpret şi om, dar el va rămâne mereu cu noi, ne vom gândi cu pioşenie şi multă dragoste, cu imensă prețuire la el, pentru că ne-a oferit mereu ceva din ființa sa nobilă şi generoasă.

Să ne rugăm ca sufletul său să meargă acolo sus, să întregească corul de mari artişti care ne-au părăsit în timp, aducându-i slavă Creatorului Divin.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Aurel Storin

„Vorbele trebuie să fie frumoase.
Cu ele rămâne lumea când pleacă acasă…”
(Constantin Tănase)

Aceasta este cred esența creației celui care a fost marele textier, scriitor, poet şi fost Secretar Literar Artistic al Teatrului de Revistă “*Constantin Tănase*“. A celui căruia am avut privilegiul să îi urmez în aceasta functie în anul 2007, atunci când a ieşit la pensie după 40 de ani! Atunci a fost distins şi cu Premiul UNITER pentru întreaga activitate.

Aurel Storin ne-a părăsit într-o noapte de vineri spre sâmbătă din noiembrie, lăsând mai săracă Revista românească, gen unic in lume, muzica uşoară

românească şi pe noi toți. Pentru că el a semnat peste 400 de texte pentru piese de muzică uşoară compuse de cei mai importanți compozitori şi încredințate celor mai valoroşi interpreți. Majoritatea cântecelor nu doar că au devenit peste noapte şlagăre, dar au fost, sunt şi vor fi fredonate mereu, indiferent de generații, fără a uita pe cei cărora le-au fost încredințate: Luigi Ionescu (*”Lalele, lalele”* de Temistocle Popa), Angela Similea (*”Să mori de dragoste rănită”* de Marcel Dragomir – piesa a fost declarată “*melodia secolului XX*”, ”Lumea de dragoste” de Jolt Kerestely, “*Mă gândesc la dumneata*” de Edmond Deda), Aura Urziceanu (*”Mai rămâi şi nu pleca”* de Marcel Dragomir), Margareta Pâslaru (*”Cu tine”* de Vasile Veselovski – Premiul Radioteleviziunii 1965, “*‘Cu tine râd, cu tine plâng”* şi “*Câmpia sub lună*”, apoi *“Mă mai gândesc la dumneata”* de Edmond Deda, *‘Şi m-am trezit ca iubescc”*, *“Dorule”* de Temistocle Popa, *‘Liniştea mea’* de Gelu Solomonescu, “*Unde ți-e gândul*” de Vasile V. Vasilache), Margareta Pâslaru şi Marina Voica (*”Balada”* de Radu Şerban), Dan Spătaru (*”Prietene”* de Temistocle Popa), Corina Chiriac (*”Vino, iubire înapoi”* de Ion Cristinoiu, *”Parfumul străzilor”* de Radu Şerban, *”Serenadă”* de Mircea Chiriac, *”Şi ieri, şi azi, şi mâine”* de Horia Moculescu, în duet), Aurelian Andreescu (*”Te-ai schimbat”* de Petre Mihăescu), Mirabela Dauer (*“Cine iubeşte”* de Jolt Kerestely, *”Să ştii că nu e adevărat”* de Horia Moculescu, *”Dacă nu erai tu”* de Jolt Kerestely), Mădălina Manole (*”Fără dragostea ta*”, *”Vino, dragoste”*, *”Marea, cât dragostea noastră*” de Şerban Georgescu), Stela Enache (*“Dacă m-ai iubi*” de Jolt Kerestely), Carmen Rădulescu (*”Nu mai ştiu ce să cred*” de George Grigoriu, *”Acasă*” de Dan Ardelean) ş.a.

Aurel Storin a scris versuri, proză, piese de teatru, eseuri. A fost membru al Uniunii Scritorilor din România şi al UNITER, dar şi redactor-şef al revistei *“Realitatea evreiască*”, publicatie a Federației Comunităților Evreieşti din România. Şi-a susținut Doctoratul în 2008, la Facultatea de Litere a Universității Bucureşti, teza de doctorat, unică în domeniu, având numele *“Teatrul românesc. Dimensiunea literară*”. Este autorul a peste 400 de texte muzicale. A fost distins cu Premiul Național “*Vasile Alecsandri*” la categoria *“piese într-un act*”; împreună cu compozitorul Radu Şerban a scris primul musical românesc, “*Cafeaua cu lapte de adio*”. A publicat “*Ora inexactă*” (volum de versuri, 1989), “Rondele de amor”, pe replici de Caragiale (volum de versuri, 1998), “Poeme cu scară interioară” (volum de versuri, 2000), “*Trecute vieți de mari artişti români*”, “*Morminte călătoare*” (volum de versuri, 2007)

Aurel Storin a publicat monografia Teatrului „*Constantin Tănase*”, din 1919 până în 2000 – “*De la Cărăbuş la Savoy*” (2001), “*Farmecul discret al teatrului de Revistă*” (1998), “*Teatrul Românesc de Revistă. Istorie. Dimensiuni. Pericole. Destine*” (2011) sau anul acesta, lansată la Bookfest 2015, cartea “*Stela şi Arşinel. O pereche fără pereche*” (editura ALLFA).

Este emoționantă confesiunea de la începutul acestui an a lui Aurel Storin în cotidianul *“Jurnalul Național*” care, la fiecare 12 ianuarie îi dedica rubrica “*Astăzi e ziua ta*”: “*Iată-mă, Doamne, am împlinit astăzi, cu voia Ta, 78 de ani. Dacă citeam cei 78 de ani ai mei în limba arameică, adică de la dreapta la stânga, eram cu aproape zece*

În mijlocul colegilor de la Teatrul “C. Tănase”

ani mai bătrân (87!...), ceea ce ar putea însemna că aceasta este, într-un fel, prima victorie a vieții mele asupra limbii arameice... N-am vrut, aşa s-a întâmplat... Şi ce-am făcut cu anii mei, Doamne? Am făcut ce-am putut. Am mai scris câteva cărți, am contribuit la creşterea populației Republicii Panama cu două ființe absolut încântătoare – fiica mea Diana Storin şi nepoțica mea Vanessa –, *am condus teatrul românesc*

de revistă prin fața profesorilor atât de exigenți ai Universității din Bucureşti şi aceştia mi-au acordat diploma de doctor cu distincția Magna cum laudae. O distincție, mi s-a spus, pentru acest gen de teatru, unică în lume... Dar pe atunci eu eram foarte tânăr, abia împlinisem 70 de ani... În rest? În rest, am trăit, Doamne. Cu erori peste care s-a putut trece şi cu unele greşeli de neiertat. Poate că aşa i-a fost scris vieții mele... Când ne vom întâlni, vă voi povesti mai pe larg.(…)".

Oana GEORGESCU

Alexandru Radu Simu

Alexandru Radu Simu **s**-a născut la 20 iunie 1955 în Bucureşti şi a absolvit în 1980 Conservatorul de muzică "Ciprian Porumbescu" din Bucureşti cu media 10 la examenul de licență, Facultatea de Pedagogie, Compoziție muzicală, Muzicologie, cu specializarea "Muzică vocală şi instrumentală". Încă din facultate activează în zona muzicii uşoare, fiind pianist, compozitor si solist în cadrul formațiilor vocal-instrumentale Dinamic Grup, Grup 120, Solaris. Este angajat din 1987 la Şcoala populară de artă la catedra canto muzică uşoară ca profesor, corepetitor, apoi expert, pregătind numeroşi elevi de viitor. Este solicitat în juriile festivalurilor de muzică uşoară, continuându-şi activitatea creativă: a lansat discul "Baladă pentru Adelina" la Electrecord (pentru care a primit doar 1000 de lei !) şi a compus peste o sută de cântece, dintre acestea aflându-se în Cardexul Radio doar nouă, interpretate de Trio Express (Vorbe mari), Sanda Ladoşi (Castel de nisip,Te iubesc) sau Puiu Năstase.

Dar o nemiloasă maladie a plămânilor a curmat prea de timpuriu viața, anul acesta, unui profesor şi compozitor talentat, delicat, modest, dedicat muzicii, regretat profund de elevi şi colegi. Dumnezeu să-l odihnească!

Cilla Black

Priscilla Maria Veronica White s-a născut la 27 Mai 1943 şi deşi o chema ALBU (White) impresarii i-au ales pseudonimul… NEGRU (Black).

Sprijinită de prietenii săi The Beatles, lansează în 1963 "Anyone Who Had A Heart" – locul 1 în top!. Vor urma alte 11 hituri on Top 10 până în 1971.

Are o scurtă carieră de actriță în filme, apoi îşi descoperă o altă vocație: aceea de prezentatoare de emisiuni TV. Are propriul său show de varietăți *Cilla*, la BBC între 1968 şi 1976, după care obține o popularitate imensă prezentând în paralel două emisiuni care au fost adaptate şi de televiziunile noastre: "Blind Date" (1985–2003) şi mai ales "Surprise, Surprise" (1984–2001) adică... "Surprize, surprize". In 2013, Black sărbătoreşte 50 de ani în lumea divertismentului printr-un show la televiziunea ITV cu titlul "The One and Only Cilla Black".

Moare la 1 August 2015 după un accident în vila sa din Estepona - Spania. După deces, albumul-compilație "The Very Best of Cilla Black" urcă pe locul 1 în topul englez… primul său album pe poziția primă. A primit din mâinile reginei prestigioasa distincție OBE.

James Last

Numele său real era Hans Last (n. 1929, Bremen – decedat la 9 iunie 2015, Florida), fiind un celebru compozitor german, dirijor, orchestrator, care a urmat şcoala militară de muzică a Wehrmacht-ului şi a fost inițial basist de jazz (locul 1 în țara sa, 1950-1952). Fratele său Werner Last este alt celebru dirijor, sub pseudonimul Kyi Warner.

Are peste 200 de milioane de albume vândute, distinse cu sute de discuri de "aur" şi de "platină". A primit premiul MIDEM în 1969 şi a fost distins cu cea mai înaltă decorație germană, Bundesverdientkreutz, în 1978. Compozițiile sale "Happy Heart", "Games That Lovers Play", "The Lonely Shepherd" (la nai - Gheorghe Zamfir) au cunoscut sute de interpretări. A concertat la Royal Albert Hall de 90 de ori!

Maniera sa numită "happy music", aceea de a prelua piese cunoscute (pop. latino, operetă, musical) şi a le "lega" în potpuriu-uri orchestrate cu o ritmică insistent dansantă (Non-Stop Dancing), criticată de purişti ca fiind "muzică de ascultat în ascensoare", l-a transformat în dirijorul de big band cu cel mai mare succes comercial al secolului 20.

În orchestra sa au evoluat de-a lungul timpului şi doi chitarişti din România: Dimitrie Piki Inglesis (ex-Olympic 64) şi Erlend Krauser (ex-Phoenix).

B.B. King

Nume real: Riley B. King (n. 1925 – d. 14 mai, 2015, Las Vegas), a fost un faimos muzician american de blues – chitarist, cântăreț, compozitor.

Este plasat pe locul 6 pe lista marilor chitarişti ai lumii, fiind modelul multor instrumentişti. A intrat în galeria Rock and Roll Hall of Fame în 1987 şi a fost denumit "The King of the Blues", susținând 300 de concerte în fiecare an ! În 1970 a primit premiul Grammy pentru cântecul "The Thrill Is Gone", iar în 2004 a primit distincția internațională Polar Music Prize decernată în Suedia pentru excepționale realizări creative.

In 1997 a cântat la Vatican şi i-a dăruit papei celebra sa chitară denumită "Lucille".

Florin-Siviu URSULESCU

Corala "Cantus Domini", triumf la Sankt Petersburg

Cu ocazia diverselor manifestări muzicale la care ne întâlnim, abordez de fiecare dată cu dirijorul Voicu Enăchescu, preşedintele Asociaţiei corale din România, probleme legate de activitatea corală, pe care o urmăresc cu pasiune. Şi iată cum se leagă totul: pentru participarea la un prestigios concurs desfăşurat în Rusia, dânsul i-a ajutat pe reprezentanţii ţării noastre cu costume folclorice din dotarea corului "Preludiu"! Competiţia internaţională de la Sankt Petersburg la care mă refer a ajuns la ediţia a 13-a (cu noroc pentru noi!) şi se numeşte "The Singing World", cele nu mai puţin de 40 de coruri fiind înscrise la diverse secţiuni. Corul bărbătesc "Cantus Domini" este afiliat Asociaţiei studenţilor teologi ortodocşi (ASTO), participarea la această tradiţională confruntare artistică fiind posibilă datorită sprijinului financiar al Institutului Cultural Român (prin implicarea directă a secretarului general, părintele Dragoş Niţă), al Universităţii Bucureşti (doamna prorector Maria Voinea) şi a pasiunii doamnei Valentina Spânu, manager al Facultăţii de Teologie "Justinian Patriarhul" din Capitală. Dirijor al corului a fost arhid. prof. Răzvan-Constantin Ştefan, din delegaţie făcînd parte pr. lect. dr. Aurel Mihai, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureştilor, şi Alin Stoica, preşedintele Asociaţiei studenţilor teologi ortodocşi.

Înregistrarea corurilor s-a făcut la sediul Comitetului de organizare, aflat în incinta Bisericii Suedeze, după care a avut loc ceremonia inaugurală, găzduită de Catedrala Sfinţii Petru şi Pavel, în prezenţa oficialităţilor locale şi a reprezentanţilor diplomatici, între care consulul general al României la Sankt Petersburg, dl. Gheorghe Nicolae Pahonea, al cărui sprijin pentru toate delegaţiile artistice din România este binecunoscut. A doua zi, după nelipsita plimbare pe Neva, au avut loc repetiţiile şi susţinerea, de către "Cantus Domini", alături de alte 5 coruri, a unui recital în sala de festivităţi a Lavrei "Alexander Nevski". Repertoriul artiştilor români a constat în lucrări corale religioase româneşti şi universale: "Tatăl nostru" de Ioan D. Chirescu, "Axion" de Dragoş Alexandrescu, "Cerurile spun" de Davîdov, "Priidite poklonimsia" de Rahmaninov, "There is a quiet place" de Carlmichael, alături de creaţii corale de factură populară: "Sârba" de Constantin Brăiloiu, "Doina şi hora cu strigături" de Nicolae Lungu, "Suita corală din Ţara Oaşului" de Dariu Pop. A fost doar "încălzirea" pentru prima rundă de concurs, purtându-ne probabil noroc şi adresa la care se află Sala de concerte a Colegiului de muzică, la nr. 35 pe strada... Buharetskaia! În pofida unei concurenţe acerbe (între formaţiile corale cu palmares bogat fiind cele din Rusia - Corul de cameră mixt al Conservatorului din Moscova şi Corul mixt al Conservatorului din Sankt Petersburg, iar din Slovacia Corul academic mixt din Bratislava), evoluţia coralei "Cantus Domini" a impresionat juriul la această primă etapă, la care am fost înscrişi la 2 secţiuni. La secţiunea a 5-a, Coruri de cameră, artiştii români au prezentat "Te slăvesc pe Tine" de Pascal Bentoiu – aranjament de Victor Stoica, "De coelo veniet" de Jacobus Gallus (din sec. XV) şi lucrarea contemporană "O fortuna" de Ivo Antognini, totalizând 171 de puncte din maximul de 200 şi primind Medalia de argint. În schimb, la secţiunea a 2-a, "Coruri pe voci egale", triumf: 181 de puncte şi Medalia de aur! Conform regulamentului, şi aici au

fost prezentate tot 3 lucrări: "Sârba pe scaun" de Alexandru Paşcanu – aranjament de pr. Constantin Drăguşin, "There is a quiet place" de Ralph Carlmichael – arr. Victor Stoica, "Suita corală din Ţara Oaşului" de Dariu Pop – arr. Dragoş Alexandrescu.

După emoţiile acestor două prime confruntări, în a patra zi de festival participanţii au fost invitaţi la Biserica Suedeză la un Masterclass de muzică corală rusă, susţinut de un profesor de dirijat cor academic de la Conservatorul din Sankt Petersburg, ocazie de a acumula noi experienţe profesionale, împărtăşind viziunea dirijorală rusă asupra interpretării unei partituri corale, dar şi tehnici caracteristice ale şcolii ruse de dirijat. Nelegat strict de competiţie, dar în faţa unui public avizat, a fost concertul pe care "Cantus Domini" l-a susţinut la Catedrala catolică "Adormirea Maicii Domnului", succesul fiind uriaş. Programul a inclus cîntări religioase din repertoriul românesc şi internaţional, precum şi din folclorul românesc şi rusesc. Înafara lucrărilor de Ioan D. Chirescu, Rahmaninov şi Carlmichael amintite deja au fost prezentate "Aliluia" de Paul Constantinescu, "Amin"

de Doru Popovici, "Răspunsurile mari-nr. 2" şi "Bună dimineaţa la Moş Ajun", ambele de Gheorghe Danga, precum şi creaţii de factură folclorică, între care "Early in the morning" de A. Mihailova sau "Suita din Ţara Oaşului" de D. Pop.

A cincea zi a debutat cu o întâlnire de suflet şi credinţă, delegaţia noastră şi membrii corului întâlnindu-se cu conducerea Academiei duhovniceşti din Sankt Petersburg, reprezentată prin părintele prorector, ieromonahul Mark Sviatogorov. Cu acest prilej, părintele vicar Aurel Mihai a transmis binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel şi mesajul pr. prof. dr. Ştefan Buchiu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti, între cele două instituţii teologice existând un protocol de colaborare, fiind vizat în primul rând schimbul de studenţi. S-a semnat în Cartea de onoare, s-au oferit daruri ("Cantus Domini" oferind şi unul muzical), au fost vizitate paraclisul, biblioteca, sala de lectură. Întîlnirea aceasta a fost de bun augur, fiindcă după amiaza, în sala de concerte a Filarmonicii de Stat din Sankt Petersburg, membrii coralei au fost aplaudaţi la scenă deschisă în cadrul Galei laureaţilor. Înafara celor două distincţii amintite, "Cantus Domini" s-a înscris, alături de alte 11 coruri medaliate cu aur, în cursa pentru "Grand Prix", reuşind performanţa de a fi depăşit doar de corul Conservatorului din Moscova! Aşadar, un "aur", două "arginturi" şi o... "platină", am putea spune, pentru că nimic nu este mai important decât popularitatea. Cu o obiectivitate demnă de toată stima şi denotând pregătire muzicală, spectatorii din sală au acordat, prin vot secret, "Premiul special al publicului" (Premiul afectivităţii) corului din Bucureşti! A fost încă o confirmare a nivelului înalt atins de mişcarea corală din România, tinerii componenţi ai corului "Cantus Domini", sub bagheta dirijorului pr. prof. Răzvan Ştefan, având cu siguranţă o carieră strălucită în faţă!

Delia CORBEA

Femina

Scufiţa Roşie, Albă ca Zăpada, Cenuşăreasa, Jasmine, Ariel şi… **ELENA GHEORGHE** sunt protagonistele videoclipului "Autograf". Pentru videoclip, Elena s-a jucat cu o imagine care evoca stilul, gesturile şi şarmul prinţeselor din cele mai cunoscute poveşti ale lumii, iar totul este inspirat chiar de către fanii artistei. Două zile de filmare, 60 de dansatori, 4 rutine coregrafice - este, pe scurt, brief-ul unui foarte scurt metraj, "Autograf", care aminteşte de musical-urile de pe Broadway. O producţie Cat Music, piesa "Autograf" este o nouă colaborare a Elenei cu compozitorul şi producătorul muzical Laurenţiu Duţă.

LIDIA BUBLE şi-a unit forţele cu **AMIRA**, o nouă artistă descoperită de Adi Sînă, şi lansează single-ul "Le-am spus şi fetelor". Cum a fost şi cazul primelor piese lansate de Lidia, printre care hitul "Noi simţim la fel", prima colaborare a tinerei artiste, şi noul single este compus de Adi, de această dată alături de Silviu Dumitraşcu şi Amira, şi imprimată în studioul Premium Artist. Piesa a fost lansată pe scena Media Music Awards din Sibiu, unde Lidia, Amira şi cele 4 dansatoare au avut o coregrafie girl power pe ritmuri cu influenţe reggaeton. Lidia a colaborat cu Direcţia 5 pentru piesa "Forever love", iar în 2015 a lansat alt single - "Inima nu ştie".

ALINA EREMIA a lansat noul ei single, „**A fost o nebunie**", o piesă cu sound modern. După ce şi-a provocat fanii la „**Vanătoarea de versuri**" pe reţelele de socializare, Alina dezvăluie câteva secunde din noul ei videoclip, o poveste vizuală ce completează perfect mesajul piesei, cu versuri scrise integral de Alina.

Tânăra este acum o apreciată solistă, piesele ei având milioane de vizualizări pe internet - hituri precum „Cum se face", „Când luminile se sting", „Played You".

Gabi MATEI

Bucuria autumnală

În literatura umoristică, britanicul P. G. Wodehouse a bătut toate recordurile cu cărțile sale despre neajutoratul aristocrat Bertram Wooster şi valetul său genial, Jeeves. Una din acestea poartă titlul "Bucuria matinală", de aici inspirându-mă pentru alegerea genericului pentru paginile de față. Într-adevăr au fost patru zile de adevărată desfătare artistică la Focşani, cu ocazia festivalului internațional

"Bachus 2015", bucuria de pe chipurile miilor de spectatori care au umplut seară de seară Piața Unirii constituind, practic, răspunsul la eforturile organizatorilor. Adăugați participarea afectivă, aplauzele, ovațiile, reluarea în cor a refrenelor şlagărelor artiştilor preferați şi mai ales modul cum publicul a înfruntat frigul şi ploaia de la ultimul concert şi veți avea imaginea unei adevărate sărbători a muzicii. În plus, logistica scenică a fost una demnă de orice eveniment artistic european (de fapt ne-am obişnuit de multă vreme cu asta, la Focşani), cu două ecrane mari de proiecție laterale, grafică pe panoul central, numele vedetelor anunțate luminos deasupra scenei, lasere, sunet şi lumini de clasă, Ovidiu Popică şi echipa lui efectiv autodepăşindu-se. De asemenea, rigoarea şi punctualitatea (artiştii fiind "struniți" în culise de Alexandra şi Mihai, ambii cu mare experiență în domeniu) au fost la rândul lor chezăşie a succesului, nelipsind nici unul din numele de pe afiş (toate cu prezențe statornice în topuri), fiecare zăbovind după ieşirea din scenă pentru autografe şi fotografii cu admiratorii, Dorian Popa fiind campion la acest capitol. Festivalul vrâncean, unul chemat să celebreze roadele toamnei, nu se rezumă doar la concertele propriu-zise, fiind o manifestare complexă, bucurându-i pe mici şi mari deopotrivă. După parada care a inclus car alegoric, artişti pe picioroange, păpuşi uriaşe manevrate de actori, pantomimă, fluturi pe catalige, fachiri, artişti înveşmântați în butoaie şi sticle butaforice, majorete, spectacol cinetic (Spandex), a venit momentul mult-aşteptat, când, după urări şi tradiționalul discurs, preşedintele Consiliului județean (căruia i se datorează de fapt grandoarea manifestării), Marian Oprişan, a dat cep butoiaşului cu vin, dar şi cu surprize artistice, alături de Bachus şi de doi somelieri, asta însemnând practic semnalul începerii distracției. "Balul" a fost deschis de trupa Hara, înființată în 2000 la Cluj-Napoca de chitaristul şi solistul vocal Flavius Buzilă, profesor de engleză originar din Bistrița. Formația are un sound original, un rock european cu elemente etno şi alternative, concretizat în piesele apărute pe albumele "Aiurea", "Mai frumoasă", "O zi", "Paişpe colinde şi o strigătură",

Andra

"Interetnik". N-au lipsit hit-ul 2015, "Ce ți-aş face", nici cele trei melodii cu care Hara a reuşit performanța

unică a unui triplu triumf la concursul "Cântecul anului" din SUA, ceea ce i-a adus invitarea la concerte la Chicago: "Plouă stele" (2009), "Calling Out For You" (2013), "Tota ya ye" (2014). Ca o prelungire

Dorian Popa

firească a acestui recital dinamic şi colorat a fost apariţia grupului Etno, cu inspiratele prelucrări născute în "laboratoarele" K1, puse "în pagină" antrenant de Florin Grigore şi de dansatoare. Cum aproape că nu mai există piesă de succes în topuri fără secvenţe rap, interpreţii hip-hop au căpătat tot mai multă identitate, fiind nelipsiţi din spectacolele majore nu numai în postură de "secondanţi". Ploieşteanul Alexandru Minculescu, alias Cabron, s-a lansat în 1999 cu trupa Codu' Penal, cu care a editat 3 albume, numele lui începînd să fie cunoscut în urma audienţei majore a piesei imprimate alături de Nico în 2003, "Nu pot să mai suport". Din 2007 se consacră carierei independente, colaborând cu toate numele grele din hip-hop, dar nu numai (vezi hit-urile "Apa", alături de Loredana Groza, şi "Vocea ta", cu Voltaj), şi obţinînd numeroase premii; din 2009 a fost cooptat în prolifica firmă HaHaHa Production, condusă de Smiley. Recitalul lui Cabron a inclus o parte din melodiile care l-au făcut îndrăgit de publicul tînăr: "Iarna pe val", "Arată-le la toţi", "Pradă de război", "PaRap", "Frunzele şi iarba", "Dă-o tare", "Show TV", "Letz be friends", "Femei", "Ţara arde", "Adevăr sau minciună", "Taci un pic", "Lupu de pe maidan", "Adu-mi o bere" (acum a fost vorba de un... vin!), "Gust amar". Şi de această dată consultanţii artistici Andreea şi Radu Fornea au fost inspiraţi în a alătura în desfăşurătorul spectacolelor artiştii cu colaborări notabile, aşa încât Andra n-a ratat şansa de a delecta publicul cu recentul său succes împreună cu Cabron, "Niciodată să nu spui niciodată". La fel au stat lucrurile cu două nume tinere în mare ascensiune pe firmament, Ruby şi Dorian Popa, cu duetele de mare efect "Lasă cucu-n pace" şi "Bună, ce mai zici?". Revenind la Andra, cântăreaţa originară din Câmpia-Turzii a fost un copil minune, editând primul single la doar 14 ani, după care a cucerit zeci de premii la competiţii de muzică uşoară, dar şi populară (de altfel, albumul de folclor lansat alături de fratele său Săndel a obţinut "Discul de diamant"!), între care la defunctele Mamaia şi "Cerbul de aur", a colaborat cu formaţia Vunk ("Numai la doi") sau What's Up ("K la meteo"). Alături de orchestră şi dansatoare, Andra şi-a pus în valoare vocea excepţională cu piese de pe cele 12 albume ale sale, unele mai vechi ("Dragostea rămâne", "Vreau sărutarea ta", "În noapte mă trezesc"), altele mai noi: "Falava", "Nebuni în noapte", "Aici cu mine", "Avioane de hârtie", "Aşa e dragostea", "Atâta timp cât mă iubeşti", "Inevitabil va fi bine". După ce îmbelşugata toamnă a fost sărbătorită cum se cuvine pe o altă scenă din oraş, localnicii bucurându-se acolo de vedete cum ar fi Laura Lavric, Constantin Enceanu, Daniela Condurache sau Emy Drăgoi Band, a doua seară de festival a adus la rampă un alt nume

Andreea Bălan

respectat din folclor, cel al localnicei Geta Postolache, aceasta predându-i ştafeta actorului (din serialele ProTV "Pariu cu viaţa" şi "O nouă viaţă"), cântăreţului (impus de trupa de tineri de la acelaşi post TV, LaLa Band) şi... sex-simbolului Dorian Popa,

constănțean la origine. Cunoscut pentru colaborările cu Jo ("Dragoste nebună"), Corina ("Nimeni altcineva") sau cele două de care am amintit deja, cu Ruby, prin piesele proprii ("Cât trei", "Pe placul tău"), Dorian pur şi simplu a isterizat adolescentele din Piața Unirii prin apariția sa "macho" şi evoluția sa

Etno

dinamică, duetele cu Ruby fiind "bomboanele pe tort". Aceasta din urmă, pe numele din buletin Ana Claudia Grigore, este originară din Medgidia (drept care se impune invitarea sa la festivalul "Dan Spătaru"!), după absolvirea Liceului "Dinu Lipatti" din Bucureşti devenind studentă la Jurnalism. La rîndu-i a venit cu formația proprie (la Focşani eficienta echipă tehnică de la Visual Emotion face posibilă instalarea rapidă a echipamentelor), trecând în revistă toate titlurile care au făcut-o îndrăgită: "Touch me" (în topuri şi în Turcia), "Get high" (duet cu spaniolul Juan Magan), "Party hard", "Miracle of love" şi mai ales super-hitul produs de Alex Velea, "Stinge lumina", cu versiunea în engleză "Turn off the lights". Pe când se numea încă doar Ionuț Nicolae Pascu, Pepe s-a pregătit cu reputata compozitoare Camelia Dăscălescu, ceea ce i-a permis să dobândească premiul I la festivalul de la Amara şi II la Mamaia, unde a recreat în tipare latino (este fascinat de Gipsy Kings şi flamenco) melodii de Florin Bogardo. După perioada Latin Expres, concretizată prin albumul "Pasiune", a devenit un autentic star TV: actor, dansator, membru în jurii, prezentator (la OTV alături de Ramona Bădescu). În festivalul de la Focşani a inclus piese de pe albumele recente "Inimă nebună" şi "Fericire şi tristețe", dar n-a ocolit nici atât de aşteptatele "Numai iubirea" sau "Cred că m-am îndrăgostit". Întâmpinați pretutindeni în România cu simpatie, membrii formației basarabene Zdob şi Zdub, în frunte cu vocalistul-fondator Roman Iagupov, cu celebra sa căciulă, au aniversat la Focşani 21 de ani de la înființare, răstimp în care au susținut concerte în peste 20 de țări, alături de nume de primă mărime, şi au fost de două ori finalişti la Eurovision, în 2005 (locul 6 cu "Bunica bate doba") şi 2011. Celebrul rock alternativ cu elemente etno al grupului a fost extrem de gustat de spectatori, cărora li s-au oferit extrase de pe "Basta mafia!", "Beloe vino, krasnoe vino" (şi chiar că vinul alb sau roşu a curs în valuri în acele zile!), "Ethnomecanica", "450 de oi", "Hardcore moldovenesc", "Trece vremea omului".

La orice spectacol în aer liber secvențele etno trebuie neapărat să facă parte din program, spectatorii bucurându-se de ritmurile antrenante şi dansante, aşa

Zdob şi Zdub

stând lucrurile nu numai cu grupul Etno, dar şi cu încântătoarele componente ale formației Hora. Tot din zona etno (este lider al grupului Ro-Mania) vine şi Răzvan Ştefaniu, cu multe premii şi turnee la activ.

Din 1997 face parte din prolifica familie K1, semnând muzica şi versurile pentru diverse imnuri, spoturi, dar şi pentru piese de top, cum ar fi "Vreau sărutarea ta" (Andra), "Mi-e frică să dorm singurică" (Lavinia), "Vreau un pupic" (Exotic), "Oare?" (Marcel Pavel). În urma unei călătorii în Grecia, în 2013, se apropie de ritmurile elene, cunoaşte muzicieni valoroşi, punând bazele proiectului Fidas-"Meet the greeks", prin care a adus soarele Mediteranei pe scena vrânceană. După ce încă de la vârsta de 3 ani cucerea toate premiile la concursurile de muzică uşoară din ţară, cu nelipsita sa vioară, băimăreanca Andreea Moldovan Ioana şi-a transformat iniţialele în renume, AMI fiind azi, la numai 26 de ani, o solistă de real succes. Solida pregătire muzicală (a absolvit secţia Compoziţie jazz-muzică uşoară de la Universitatea naţională de muzică din Bucureşti) îi permite să abordeze cu lejeritate un repertoriu divers, de la pop la latino sau reggae. A fost voce în diverse proiecte hip-hop (numeroase distincţii pentru piesa "Déjà vu", cu Grasu XXL), a colaborat cu Mossano, dar adevărate turnură în carieră are loc în 2011, când David Deejay (Adi Colceru) o ia în echipa lui: întreprind un turneu în Bulgaria, dar mai ales dau lovitura în topuri cu piese cum ar fi "Playa en Costa Rica", "Otra vez", "Camina" şi îndeosebi "Trumpet Lights", toată Piaţa Unirii intonând împreună cu ea "Que esta pasando?"... Aşteptată cu nerăbdare şi curiozitate a fost revenire braşovenilor (vorba vine, câţi or mai fi de acolo înafară de liderul Radu Almăşan?) de la Bosquito, dar impactul a fost total, "au sărit scântei", cum spune un cântec al lor, cu acelaşi rock melodios, cu elemente etno, balcanice şi latino. Recitalul a avut două părţi distincte, legate de istoria grupului. Pe de o parte piese de pe cele 4 albume înregistrate în vechea formulă, în frunte cu autenticele şlagăre (unele reluate şi de... Irina Loghin!) "Pas cu pas", "Pepita", "Hopa-hopa", "Două mâini", "Bosquito", "Marcela", "Tu eşti iubita mea", "După furtună", "Aşa că beau", "Dă-i înainte cu tupeu". Pe de alta, cele mai noi, din timpul şi de după "perioada americană" (Almăşan a cântat 3 ani în California, cu formaţia Madame Hooligan), incluse pe albumul "Babylon" - "Prieteni", "Când îngerii pleacă", "Tobogan", succesul fiind absolut exploziv, ca un..."Cocktail Molotov".

Hora

Am scris nu o dată că la Focşani au loc cele mai atractive reuniuni muzicale în aer liber, cu audienţe uriaşe, de multe mii de spectatori, ceea ce nu e cazul nici măcar în Bucureşti. Numai în ultimul an au concertat aici Al Bano,

Saragossa Band, Alphaville, Kaoma, Goombay Dance Band, pentru ca afişul demn de un autentic "Cerb de aur" să fie completat la "Bachus 2015" de alte două "firne" celebre din spaţiul muzical peninsular. Pe numele complet Ingrid Alberini, In-Grid a fost botezată astfel după marea actriţă Ingrid Bergman. S-a făcut remarcată prin victoria din 1994 de la concursul "O voce pentru Sanremo", după care a dat lovitura pe plan internaţional cu "Tu es foutu", în 2003. De atunci s-au înlănţuit o sumedenie de titluri,

Ruby

paradoxul fiind că ea cîntă mai mult în limba franceză, de aceea puţini ştiu că e italiancă: "In-tango", "Shock", "I m folle de toi", "Milord" (a editat un album cu cântece lansate de Edith Piaf), "Mamma mia", "Ah, l'amour, l'amour!", "Oui", "Tu es là?", "Passion", "Les fous", "J'adore". In-Grid iubeşte ţara noastră, fiind deseori invitată la marile reuniuni muzicale, aducîndu-şi regizorul muzical tocmai de la Moscova! Seara de gală a fost oarecum perturbată de o ploaie insistentă şi rece (ăsta da ghinion, tocmai la Cutugno!), dar publicul fidel şi cunoscător nu a lipsit de la datorie. Creaţie a producătorilor de la K1 (ca şi Fidas, Hora, Etno), tânăra formaţie Supertrooper este un unicat în materie, la noi, un fenomen pe piaţa muzicală românească, propunând un concept de show complet, aducând aroma inconfundabilă a celei mai frumoase perioade a muzicii dance, anii '70. Cu vestimentaţii specifice, dans, imagine, voci de excepţie (a fost cooptată şi frumoasa basarabeancă Alexandra Shine), tinerii din grup ne-au reamintit, ca la o super-petrecere dansantă, refrene de neuitat care ne-au încîntat cândva, lansate de ABBA, Eruption, Kool and the Gang, Boney M, Ottawan, Saragossa Band şi alţii. Băcăuanul Claudiu Husaru, alias Maximilian, s-a dedicat din 1996 genului hip-hop, albumele sale de până acum fiind "Laboratoru'" (cu formaţia Mahsat), "Volumu la Maxim... ilian" şi "Maxim, am spus!". A colaborat cu multe din numele sonore ale genului (Grasu XXL, Mef X – care-l însoţeşte adesea în turnee, Doc, Cheloo, Tataee, Spike), piesele legate de numele său fiind şi acum aduse la microfon: "Aseară" (Haş-haş), "Sophie" (cu peste 11 milioane de vizualizări pe you tube), "O vorbă de pe stradă", "Micii spărgători de rime", "Jucător cu două feţe". Asemeni Andrei, şi ploieşteanca Andreea Bălan a fost vedetă de la o vârstă fragedă: la 10 ani apărea pe micul ecran, la 12 îşi lansa primul album! Cu duetul André, adevărat fenomen în epocă, a editat 7 albume (4 au fost distinse cu "Discul de platină", unul cu "Aur") în intervalul 1998-2001, cu un tiraj total de peste 1,5 milioane de exemplare. În plan solistic a continuat să bată recorduri, cu 6 albume, peste 30 de videoclipuri, succese peste hotare (locul II în 2007 la "Dansez pentru tine" în finala

Pepe

mondială din Mexic, după câştigarea concursului la noi), spectacole de concepţie: musicalul "Superwoman", show-urile "Lecţia de dans", "Carnaval", "Beach Party". L-a avut şi la Focşani alături pe dansatorul Petrişor Ruge, nemaivorbind de

trupa proprie de dans, cu costume demne de un carnaval la Rio. Meritul Andreei Bălan este acela că semnează regia, coregrafia, costumele, ca şi faptul că are capacitatea de a aborda cântece de facturi foarte diferite, de la "Liberă la mare", "Moşule, ce tânăr eşti!", "Nopți de vară", "Trippin ", "Like a Bunny", "Baby, Get Up and Dance" la "God", "Evadez", "Te joci cu mine", "Prinde-mă, aprinde-mă!" sau frumoasa baladă "Decor".

După cele patru antrenante reprize oferite de dansatori din Republica Moldova, "Black & White" şi "Teodor Balet" (despre care am mai scris), a venit momentul întâlnirii cu unul din monştrii sacri ai muzicii uşoare mondiale, la rându-i nu o dată prezent pe scenele din România, dar aflat pentru prima oară la Focşani. Salvatore "Toto" Cutugno este înainte de toate un compozitor extraordinar, cu peste 400 de compoziții la activ, discurile sale depăşind un tiraj de 100 de milioane de exemplare! Mult timp a fost pianist la Paris, din acea perioadă datînd tulburătoarele compoziții încredințate unor Joe Dassin ("Et si tu n' existais pas", "Salut!", "L'été indien", "Le jardin du Luxembourg" - câți ştiu oare că-i aparțin?), Mireille Mathieu ("Ciao, bambino, sorry"), Dalida, Michel Sardou, ş.a. Alți artişti notorii care au creații de-ale sale în repertoriu sunt Adriano Celentano ("Il tempo se ne va"), Ricchi e Poveri ("Canzone d'amore"), Luis Miguel, Peppino di Capri, Fausto Leali. Cutugno cântă la 9 instrumente, a fost singurul cantautor italian care a triumfat la Eurovision (cu "Insieme", în 1990), între recordurile sale numărându-se cele 80 de versiuni cunoscute de piesa "Africa" (cea franceză fiind "L'été indien"), precum şi faptul că "L'italiano" a fost cel mai vândut disc al anilor '80. A participat de 30 de ori la festivalul de la Sanremo (unde l-am admirat eu însumi în 1990), dar n-a triumfat, paradoxal, decât o dată, în 1980, în rest fiind eternul loc 2. În 2013 a avut o apariție de senzație alături de Corul Armatei Roşii. La Focşani, în ciuda vremii potrivnice, Toto Cutugno şi-a respectat întrutotul blazonul: a venit cu formația sa şi a cântat mai bine de o oră, spre deliciul unui public care a uitat şi de ploaie, şi de frig, aşa cum el însuşi n-a ținut seama de ele. Iar cadoul care a emoționat pînă la lacrimi a fost interpretarea cântecului "Ciobănaş cu 300 de oi"... Îmbrățişat afectuos la final de Marian Oprişan, marele artist Toto Cutugno a dovedit (lecție

din care ar avea de învățat şi vedetuțele noastre, apărute peste noapte şi... dispărute peste zi) ce înseamnă respectul pentru public şi pentru propriul renume, încheind apoteotic acest veritabil "Cerb de aur" focşănean. (foto: Like FX by Infinity Sounds)

Pagini de **Octavian URSULESCU**

Decibeli în "curtea" Ateneului

De peste un deceniu, la Vama Veche se desfăşoară, în luna august, festivalul **Folk You! Florian Pittiş**, deseori recenzat şi în revista noastră. De câţiva ani, festivalul are şi un "pui" în Capitală, o gală cu artişti reprezentativi ai festivalului, gală care se desfăşoară de obicei în septembrie, timp de trei zile, în Centrul Vechi, pe strada Franceză, cu intrarea liberă (concertele au fost şi ele notificate în paginile AM).

În 2015, însă, locul galei a fost schimbat: impunătoarea scenă a fost amplasată în piaţa George Enescu (în faţă la "Cina"), timp de două zile, tot în septembrie. Nimic rău până aici. Vestea proastă este că în acele zile şi seri se desfăşura la Bucureşti Festivalul "George Enescu", cu concerte la Ateneul Român, la doi paşi de piaţă. Nici asta nu părea supărător, dacă era vorba numai de folk, cu sonorităţi liniştite, calme, acustice. Dar Gala şi-a modificat, treptat, profilul, de la an la an căpătând culoarea rockului: mai antrenant şi atractiv pentru sutele de spectatori care stau în picioare. Pe lângă trubaduri mai puţin electrici - Teodora Buciu, Folk Frate!, Dinu Olăraşu, Alina Manole - au evoluat câţiva folkişti cu formaţiile lor, ceea ce a ridicat nivelul sonor - Nicu Alifantis & Zan, Cosmin Vaman - Alexandra Andrei & Trupa Spam, Andrei Păunescu, Totuşi şi Maria Maria, dar baza a constituit-o un important eşalon rockerisitic, compus din formaţiile Hara, Taxi, Pasărea Rock, Antract, Iris, Kempes.

Ca de obicei, **Gala Folk You! Florian Pittiş** (2015) a fost organizată de Asociaţia Mişcarea de Rezistenţă în colaborare cu ArCuB, instituţia Primăriei Generale care se ocupă cu manifestări artistice în Bucureşti. Probabil că intenţia a fost aceea de a adăuga Festivalului Enescu o latură mai "cool", mai pe placul tinerilor care nu gustă muzica clasică. Dar efectul a fost unul neplăcut, decibelii rockeristici au reverberat în incinta Ateneului, deranjând concertele de acolo. Nu este de mirare că instituţia a publicat o scrisoare deschisă: "Ne cerem scuze faţă de cei prezenţi la recitalul de astăzi de la Ateneul Român, pentru zgomotul inacceptabil care s-a auzit din Piaţa Enescu. Organizatorii Festivalului Enescu au solicitat rezervarea spaţiului din Piaţa Enescu pentru toată durata Festivalului, pentru a preveni astfel de situaţii, însă nu au primit aprobare. În timpul recitalului, organizatorii Festivalului Enescu au încercat să îi convingă pe cei care făceau probe de sunet pentru evenimentul din Piaţa Enescu să se oprească şi să le reia după încheierea concertului de la Ateneu, dar solicitarea lor nu a fost acceptată, pe motiv că "există autorizaţie" - au transmis organizatorii Festivalului Enescu

Dinu Olăraşu

Antract

Iată cum o intenţie lăudabilă s-a transformat într-o gafă artistică: fie cei de la Gală n-au specificat clar că nu aduc numai folk, ci rock puternic, fie cei de la Arcub (nu ştie stânga ce face dreapta) nu au studiat lista artiştilor. O aprobare nefericită, o greşeală dublă, care a adus un oprobiu nemeritat muzicienilor folk-rock.

Sorin MECEA

"Tărâmul poveştilor", poveste muzicală

Teatrul Excelsior a găzduit premiera spectacolului "*Tărâmul poveştilor*" de Stelian Milu

(actor şi regizor), o poveste muzicală dedicată copiilor cu vârsta cuprinsă între 3 şi 12 ani. Muzica îi aparține lui Jolt Kerestely, iar versurile - regretatului George Popovici, care a trecut în neființă cu doar două săptămâni înainte de premieră.

Spectacolul ilustrează lupta dintre bine şi rău prin aducerea în prim plan a învățăturilor primite de la părinți şi bunici prin intermediul poveştilor copilăriei, "*rostite*" muzical de actorii teatrului.

Personaje de basm pline de farmec îi poartă pe cei mici cu entuziasm şi bucurie nedisimulată, într-o fascinantă călătorie muzicală prin minunata lumea a poveştilor.

Odată ajunşi pe "*Tărâmul poveştilor*," copiii pătrund în lumea micuței *Roua* (Cosmina Dobrotă), cea care le rămâne alături până la finalul călătoriei sale muzicale. Alături de ea, cei mai mici spectatori se bucură de fiecare întâlnire cu personajele îndrăgite alături de care fredonează cântecele compuse de Jolt Kerestely - *Cenuşăreasa, Motanul Încălțat, Scufița Roşie* şi *Lupul, Rapunzel, Frumoasa Adormită, Albă ca Zăpada şi cei 7 pitici, Aladin, Jasmine, Hänsel* şi *Gretel, Crăiasa Zăpezii*i. Îndrăgitul compozitor s-a dedicat în ultimii ani muzicii pentru copii şi, după o carieră prodigioasă, dar lipsită de premii şi trofee binemeritate, a cucerit primul său mare trofeu abia în 2012 la Festivalul "*Mamaia Copiilor*" (secțiunea "*Creație*") cu melodia "*Aritmetica*", pe versurile aceluiaşi George Popovici. Jolt Kerestely a semnat muzica la alte două producții ale Teatrului Excelsior:

musicalurile "*Fetița cu chibrituri*" şi "*Degețica*", ambele adaptări după Hans Christian Andersen.

Trebuie remarcat faptul că lui Jolt Kerestely i-au fost alături la premieră familia, prietenii (i-am remarcat pe Livia şi Vali Gauzin, pe Elena Stoica), dar şi Paul Surugiu – Fuego, cel pe care îl leagă nu doar o frumoasă şi trainică prietenie, ci şi Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România pentru piesele "*Lacrimi*", "*Anii mei, flori de tei*", "*De câte ori iubesc*" şi "*Prințesa mea*" (2012), de pe albumul de autor ("*Steaua mea*", 2014). (Foto: Luca Achim)

Oana GEORGESCU

Concerte

Nikos Vertis – „Dacă tu eşti steaua"

Concert susţinut de unul dintre cei mai iubiţi artişti ai Greciei, pe scena Sălii Palatului din Bucureşti, în faţa a peste 4.000 de spectatori, predominant femei.

Îmbrăcat la patru ace, cu jocuri excelente de lumini (a venit cu şase camioane de echipamente şi 30 de tehnicieni pentru efectele speciale) şi o orchestră amplă, a început cu celebrele piese "Pes to mou xana" şi "De m' agapas". Au urmat "San trelos se agapao" şi "Den exeis fygei", dovedind nu numai calităţi vocale, ci şi de show-man. Ca de obicei, a fost îmbinată muzica tradiţională grecească cu pop şi dance, cum ar fi "S 'eroteftika", o baladă sau "Asteri amou", pe ritmuri de sirtaki. A interpretat "Thelon a me nioseis" acompaniindu-se la chitară, iar la "An eisai ena asteri" a cântat toată sala (aşa de mulţi greci sunt în Bucureşti ?) şi a încheiat cu "Thelo na me nioseis", dar nu a mai venit la bis.

Loredana - "Imaginarium"

Show-ul a început cu membrii trupei de balet, acoperiţi cu mantii şi având pe braţe dispozitive de lumini albastre. După "Val după val" şi "Zig Zagga" (pe ritmurile cunoscutei piese "Proud Mary" a Tinei Turner), "Apa" cu What's Up, Loredana şi trei dintre fetele din backing vocals, care s-au remarcat la show-ul "Vocea României", au interpretat "Busuioc în păr" (Oana Brutaru, Ilinca Băcilă şi Maria Hojda). Continuând în registrul folcloric, Loredana l-a avut ca invitat pe actorul Mihai Rait Dragomir, alături de care a cântat piesa "Se mărită Mona", "Bun îi vinul ghiurghiuliu" şi "Cine iubeşte şi lasă". Moment de jazz - "Everybody Is A Star" iar solista vine cu altă ţinută pentru cabaret - "Ionel, Ionelule" şi tango - "Zaraza" şi "Vânzătoare de plăceri". Emoţionant moment al serii, dedicat victimelor din clubul Colectiv: Loredana cu Gabriel Cotabiţă interpretează piesa "Mi-e dor de tine" de Adrian Romcescu, lansată de regretata Mălina Olinescu, şi cântă "Back To Life" a trupei Goodbye To Gravity, alături de toţi chitariştii implicaţi în spectacol, apoi moment de tăcere. Show-ul a continuat cu celebra "Lume, lume" a Mariei Tănase, un duet cu Mihai Mărgineanu şi dans flamenco pentru piesele "Regina" şi "Şatra-n asfinţit" – interpretată alături de Matteo. Inimitabilul Radu Gheorghe a animat atmosfera, urmată de "Suflet drag"şi "Te iubesc" cu Nadir, gospel – "Joy", potpuriu "Another Brick In The Wall (part III)"-"We Will Rock You" - "Who Wants To Live Forever" - "O fată singură în noapte". Şase percuţionişti din trupa Sensor asigură un intro pentru "Lele". Iar în finalul avem "Trandafir de la Moldova", "Casablanca", de pe noul album "Imaginarium", şi

L. Groza, G. Cotabiţă

"Bună seara, iubito!" de Adrian Enescu, alături de Gabriel Cotabiţă.

Korn

Arenele Române au găzduit concertul **Korn** de la Bucureşti, ce marchează 20 de ani de la apariţia primului album al formaţiei. Evenimentul a fost deschis de **DJ Hefe** şi **Planet H** şi a continuat cu un

show energic al timişorenilor de la **Implant Pentru Refuz**, a căror muzică a fost vizibil influenţată de-a lungul anilor de sound-ul Korn. Concertul poate fi astfel considerat un final fericit pentru turneul naţional "Cartography" al IPR de anul acesta, ce a însemnat şi pentru ei încununarea a 20 de ani de

carieră muzicală. Cei de la Implant Pentru Refuz au fost urmaţi de **Point Blank** (Macedonia), care a concertat la noi în ţară cu mai multe ocazii şi de **Coma**, care a lansat videoclipurile "*Chip*" şi "*Document*".

Albumul „Korn", lansat pe 11 octombrie 1994, a avut vânzări totale de peste 10 milioane de copii şi i-a consacrat pe cei de la Korn drept premergători ai nu-metalului. Korn a cântat toate piesele de pe discul cu acelaşi nume, începând cu "***Blind***" şi terminând cu "***Daddy***". Din show nu au lipsit "***Here to Stay***", "***Coming Undone***" şi, desigur, "***Freak on a Leash***", cea mai populară piesă a trupei, care a şi încheiat concertul de la Arenele Romane. **Korn** a concertat în formula obişnuită de la plecarea toboşarului Silveria: **Jonathan Davis** (voce, cimpoi), **James 'Munky' Shaffer** (chitară), **Brian 'Head' Welch** (chitară, backing vocals), **Reginald 'Fieldy' Arvizu** (chitară-bas) şi **Ray Luzier** (percuţie).

Morrissey

Premieră la Sala Palatului, cu "Moz", cel care s-a impus în Anglia cu formaţia de rock alternativ The Smiths, începând cu anii '80, confirmând apoi prin cariera solo**.** Profil absolut aparte, nu numai datorită muzicii, ci şi datorită concepţiilor, care l-au transformat în personaj antipatizat de mulţi lideri politici din SUA sau Marea Britanie. Declaraţiile ostile la adresa politicii conduse de aceştia au stârnit uluire în opinia publică. Creaţiile sale profunde, cu comentarii privind dragostea, ura, lupta, societatea au constituit un show de două ore foarte special. Concertul a conţinut piese din repertoriul The Smiths - "How Soon Is Now?", "Meat Is Murder" şi "The Queen Is Dead". Apoi "Staircase at the University", care este o critică dură la adresa poliţiei şi a forţelor de ordine lipsite de compasiune, "Meat Is Murder" - precedată de un minidiscurs al lui Morrisey în care le-a spus fanilor: "*Cea mai mare ameninţare nu o reprezintă ISIS şi nici măcar Coreea de Nord, ci industria cărnii* ", *m*omentul fiind prezentat sub sloganul "Tu ce scuză ai? Carnea e crimă!". Aversiunea pe care artistul o resimte faţă de familia regală a Marii Britanii este prezentă, fiind criticaţi prinţul William şi soţia acestuia, Kate, în "The World Is Ruled By Crashing Bores", iar "The Queen Is Dead" prezintă ura sa îndreptată împotriva Reginei Elisabeta. Ca de obicei Morrissey pedalează pe conştiinţă, pe tramele societaţii contemporane,

astfel că piesele cu substrat social şi politic domină întregul concert. Iată de ce concertele sale nu sunt unele de divertisment, de amuzament, ci de stări pozitive,

Dan CHIRIAC

Fuego, între muzică și pictură

„Art by Fuego” este un proiect nou al îndrăgitului Paul Surugiu, acum și artist plastic, și s-a bucurat încă de la debut de mare succes. Mai mult, el a hotărât ca încasările rezultate din vânzarea picturilor

sale să le doneze artiștilor aflați în nevoie, dar și copiilor instituționalizați și persoanelor vârstnice, dând astfel o altă dimensiune, una spirituală, proiectului său – *”Artă pentru suflet”*.

„Eu pictez așezând pe pânză un fragment din sufletul meu” – spunea el. *”Sunt fericit că părți ale sufletului meu ajung în casele oamenilor într-un scop nobil pentru că eu, un simplu artist vreau să-i ajut pe cei ce au nevoie de mine! N-o cer, nu strigă, dar așteaptă ca cineva să se uite către ei. Au strălucit cândva pe scenă, iar acum, cu zi ce trece, lumina devine din ce în ce mai plăpândă! și credeți-mă, voi lupta ca acest proiect, să poată merge mai departe și să ajute, pentru că o parte din fonduri vor merge către artiștii mari ai țării care se află în imposibilitatea de a duce un trai decent”*.

Paul Surugiu se află deja în obișnuitul său turneu național de iarnă *”Acasă de Crăciun”* (organizator Asociația *„Alternative Culturale”*), o poveste muzicală și-un îndemn al reîntoarcerii acasă de Sărbători, alături de cei dragi. A devenit o tradiție, de mai bine de zece ani, ca artistul să organizeze turneul național de colinde, prezentând, în stilu-i caracteristic, Crăciunul și toate minunile din jurul acestuia.

Începând cu 8 decembrie, Fuego va fi prezent în Adjud, Focșani, Galați, Tulcea, Constanța, în localitățile Crucea și Cumpăna (jud. Constanța), la Slobozia, Ploiești, Brașov, Bacău, Roman, Iași, Piatra Neamț, Bârlad, Huși, dar și la București, pe 14 decembrie, la Sala Savoy a Teatrului de Revistă *”Constantin Tănase”*.

„Concertul introduce spectatorii în atmosfera sărbătorilor de iarnă petrecute în mijlocul familiei, la care revenim, an de an, pentru a ne reîmprospăta sufletul și amintirile, va fi un show al bucuriei și-al sunetelor pentru suflet” – mărturisea artistul care este acompaniat pe scenă de band-ul său. *”Spectacolul acesta este un îndemn al reîntoarcerii la origine. În fond, de ani și ani, spiritul Crăciunului este simțit pe deplin, în familie, în spațiul în care toți cei prezenți se bucură să fie acolo. Cred că, dincolo de tot ambalajul Crăciunului, de sărbătoarea religioasă, de tradiții și obiceiuri, unele mai vechi și altele mai moderne, rămâne muzica sărbătorii, atât de lină și sensibilă și emoția revederii și-a împlinirii de-a fi* <<Acasă de Crăciun>>”.

În foaierul fiecărei săli de spectacol va fi organizată o expoziție cu picturile artistului. Tot în cadrul turneului, artistul va lansa și un dublu DVD de excepție (best-of-uri din emisiunea *”Familia Favorit”*, pe care Paul Surugiu – Fuego o moderează cu succes de aproape opt ani), dar și un calendar pentru anul 2016, care va cuprinde peste 60 de fotografii cu picturile sale.

Oana GEORGESCU

Familia „Muzica”

Pe vremuri, toate lansările importante de discuri se făceau pe Calea Victoriei, la magazinul “Muzica”, cele mai multe la subsol (am înțeles că acum în acel spațiu e depozit). Când își stabilise un sediu pe

C. Chiriac, N. Caragia, St. Enache

str. Luterană, Liliana Menadi găzduia și acolo cu ospitalitate orice asemenea eveniment, pentru ca acum să se bucure împreună cu noi, toți iubitorii muzicii ușoare la revenirea atât de normală și așteptată în această ambianță dragă și familiară, cu ocazia unei duble lansări de albume editate de casa Eurostar. Corina Chiriac, pentru care au venit toate televiziunile, numeroși jurnaliști (n-a mai prididit cu interviurile!) și o sumedenie de admiratori, este cea care repune magazinul “Muzica” pe locul ce i se cuvine. Spunem asta gândindu-ne nu numai la faptul că e absolut firesc ca un produs muzical să fie propus publicului larg într-o casă a muzicii (iar “Muzica” e singurul magazin de profil din Capitală având un aspect european), dar și la acela că aici am văzut, uimiți, un perete întreg cu toate albumele de muzică ușoară românească apărute în ultimii ani. Repetăm, de muzică ușoară, gen foarte vitregit și inexistent în alte părți, pentru că am văzut că există secțiuni distincte și pentru rock, folk și altele. Așa încât oricine vrea cu adevărat un disc românesc să treacă cu încredere pragul magazinului! Revenind la eveniment în sine, el a fost foarte bine conceput, cu un podium, microfoane, sonorizare, afișe, deci gazdele și casa Eurostar merită toate laudele. Este un album dublu, intitulat “Hai, hai, lângă mine stai”, conținând 20 de compoziții semnate Nicolae Caragia (la 3 piese cântă în duet cu protagonista), Corina semnând și majoritatea textelor, o parte în colaborare cu Marian Stere. Albumul conține și un frumos booklet, cu inspirate proze aparținând Corinei Chiriac și fotografii senzaționale, ca de obicei, ale unei maestre a genului, Ioana Chiriță. Cum spuneam, au ținut să fie prezenți la eveniment numeroși fani, dar și oameni legați de fenomen: Stela Enache (care a și urcat pe micuța scenă alături de Corina), Silvia Dumitrescu și Virgil Popescu (ei au prezentat în cadrul festivității albumul în premieră “Fiorul iubirii”), foștii corifei de la Radio România (cu ce ușurință se desparte postul public de adevăratele valori!) Lucia Popescu Moraru și Florin Silviu Ursulescu, colega noastră de breaslă Oana Georgescu, realizatoarea TV Valentina Spânu, scriitorul Aurel V. Zgheran, interpreții Marian Spânoche, Natalia Guberna, Aurel Moga și Florin Apostol (sinceri să fim, ne așteptam să fie mai mulți colegi de generație, dar încă o dată se dovedește că solidaritatea lipsește breslei...), promotorii artistici Livia și Ioan Gauzin. Reținut la repetiții, Petre Geambașu a “delegat-o” pe soția sa Cristina cu un imens buchet de flori, iar fiul compozitorului, Ivan Caragia (cîntă pe album o piesă împreună cu Pasha Parfeni și Cătălin Josan, într-un trio basarabean), a venit cu soția și copilul lor de câteva luni. Un eveniment cu adevărat remarcabil al unei mari vedete a muzicii ușoare și a micului ecran (mai că îmi vine să nu mai folosesc termenul “vedetă”, într-atît a fost de demonetizat prin asocierea cu tot felul de pițipoance, fie-mi iertat cuvântul), Corina Chiriac anunțându-ne la final reeditarea unei cărți ce-i aparține, dar și... o surpriză.

Lelia PRUNDU

Album de amintiri

Despărțirea de Marcel Dragomir și, apoi, de Constantin Drăghici nu numai că ne-a cernit sufletele, dar ne-a făcut încă o dată să ne dăm seama că, încet-încet, ne părăsesc corifeii muzicii ușoare și că în curând vom fi singuri, foarte singuri... Tocmai de aceea paginile revistei "Actualitatea muzicală", în ciuda numelui, vor fi deschise mereu și către trecut, pentru legendele genului, acei înainte-mergători fără de care n-am fi avut o istorie atât de bogată în succese și recunoașteri internaționale. Astăzi este nespus de simplu, tinerii care asaltează topurile, inclusiv cele din țări străine (e drept, de mai mică importanță la nivel de industrie muzicală, dar bine că se aude de noi, deși din păcate nu și în limba română!), intră într-un studio computerizat, unii fără a avea minime cunoștințe muzicale, ies pe ușa studioului cu un hit dansant (pre)fabricat și cred că toată lumea e a lor. Dar mulți dintre ei nu dansează decât, cel mult, o vară, cum se spune. Cercetați clasamentele din urmă cu 2-3-4 ani și veți descoperi câți dintre interpreții cu pseudonime cât mai cosmopolite (la mare modă sunt cele cu rezonanțe latino) mai sunt azi, cât de cât, în actualitate... Așa-zisa industrie muzicală românească (ce eufemism!) nu face decât să impună false valori, casele de producție câștigând bani mulți fără a-și pune prea multe probleme de conștiință, strivind fără remușcări visele și speranțele unor tineri, uneori, talentați. Seria de interviuri din revista noastră stă mărturie faptului că toți compozitorii importanți de muzică ușoară, să-i zicem, tradițională (adică ROMÂNEASCĂ) sunt conștienți de această situație cu adevărat tragică, din care, din păcate, nimeni nu vede vreo ieșire, pentru că nici guvernul, nici CNA-ul nu sunt deranjate de un aspect alarmant: în România nu se mai transmite muzică ușoară românească nici măcar la posturile publice de radio și TV! În urmă cu niște ani, țin minte că Victor Socaciu a avut o inițiativă lăudabilă, reușind să pună față în față, la hotelul Rin, oameni ai muzicii (trăiau Cornel Fugaru, Anton Șuteu...) și reprezentanți decizionali din politică. Au fost Adrian Păunescu (conducea o comisie de cultură în Parlament), nu-mi amintesc dacă și Adrian Năstase, dar cu siguranță tânărul în ascensiune Victor Ponta. La interpelarea mea legată de posturile de radio FM, care nu transmit mai deloc muzică românească, acesta din urmă mi-a răspuns ferm: "Păi cum să transmită? Cine conduce aceste posturi? E vorba numai de firme străine, deci nu e vorba de posturi românești!". Victor Ponta a fost prim-ministru și îmi permit să-i amintesc acel răspuns curajos și adevărat, întrebându-l, totuși: pe teritoriul țării noastre orice firmă străină face ce vrea, nu există legi, reglementări care să protejeze specificul național, cultura, valorile României? Evident, este o întrebare retorică, răspunsul îl avem butonând aparatul de radio...

Star 2000, Doina Spătaru

P. Geambașu cu M. Dauer, S. Enache, O Panciu

Această lungă introducere are rolul de a pune în antiteză situația de azi (și ce ne-am mai bucurat în decembrie 1989!), catastrofală din multe puncte de vedere, cu vremurile de "tristă amintire", cum s-au grăbit să scrie unii. Au fost și suficiente amintiri triste (dar cele legate de actualitate cum vor fi peste două decenii?), dar, fără a ne referi la teatru, film, literatură (unde sunt "operele de sertar" cu care eram amenințați?), cu reușite neegalate, ne oprim la ce ne doare, muzica ușoară. Sigur, cenzura exista, eu însumi am simțit-o în repetate rânduri, de pildă când mi s-a refuzat tipărirea cărții "Mondo Pop", scrisă împreună cu fratele meu Florin-Silviu Ursulescu, respinsă ferm de tartorul-cerber de la Casa Scânteii în domeniul cărților, Dulea. Dar, așa cum erau vremurile (am prins și perioada cumplită, din fericire scurtă, când, la radio, nu mai aveam voie să anunțăm numele formațiilor în original: vă dați seama cum era când "traduceam" Beatles, Rolling Stones, Pink Floyd, Byrds!), era un echilibru benefic pentru creatorii și interpreții români: aveam rubrica "Șlagărul emisiunii", unde reluam de câteva ori o piesă nouă, atractivă, difuzam la radio tot ce se înregistrase de curând, inclusiv la TVR (atunci în studioul muzical de acolo chiar se lucra!) - prin relații amicale luam noile imprimări de la Titus Munteanu sau Aurora Andronache – nemaivorbind că era loc și pentru muzica străină. Echilibrul era dat de faptul că transmiteam și piese în limba italiană, franceză, germană, din țările estice (știți ce muzică modernă extraordinară se face, de pildă, în Rusia? Ați auzit cumva vreo piesă la radio?), dar și din zone cum ar fi Scandinavia. Nu ni se impunea (ca azi, de necrezut!) un "play-list", deci o listă OBLIGATORIE de melodii, transmiteam ce vroiam, potrivit gustului fiecăruia, așa că nu o dată întâlnesc oameni care-și aduc aminte cum am difuzat, în serial, albumul conceptual "Tommy", al formației The Who, cu traducerea versurilor, sau discuri cu Spooky Tooth, Fairport Convention... De această politică au beneficiat toți interpreții români importanți, inclusiv din folk sau rock, fiindcă așa i-am difuzat și pe Marcela Saftiuc, Mircea Florian, Phoenix, Progresiv TM și pe mulți alții. Erau vremuri în care se ieșea greu în Occident (o scrie un om căruia până în decembrie 1989 i-a fost refuzată cu obstinație viza!), reușind doar artiștii valoroși, dintr-un motiv cât se poate de prozaic: statul câștiga valută, multă valută de pe urma lor! Sigur, exista riscul să mai și rămână pe "afară" din muzicieni, cum s-a și întâmplat, dar câștigul era mai important. În aceste pagini acordăm spațiu unei adevărate ambasadoare peste hotare, formația Star 2000, condusă de Petre Geambașu, absolvent al Conservatorului bucureștean (avem o imagine cu trupa în anul 1980, la TVR). În special în Germania formația își construise o reputație solidă, era căutată pentru concerte și nu o dată (cum s-a întâmplat cu celebrii Saragossa Band) vedete internaționale au recunoscut supremația alor noștri. Meritul lui Petre Geambașu a stat mereu în alcătuirea unui repertoriu extrem de variat și adus "la zi" permanent, cât și în colaborarea cu interprete de valoare. În ordine cronologică, avem o fotografie cu Mirabela Dauer și Olimpia Panciu de la Köln, din 1980. La filmarea Revelionului TVR la granița dintre 1981 și 1982 (ce revelioane TV se făceau pe atunci!), Petre Geambașu apare alături de Mirabela Dauer, Stela Enache și Olimpia Panciu. Dar solista permanentă a formației a rămas până în ziua de azi (când a adoptat titulatura de Petre Geambașu Band) Doina Spătaru, surprinsă la München în 1986. Ce vremuri, ce amintiri, ce șlagăre, ce artiști!

Star 2000, M. Dauer, O. Panciu

Star 2000

Octavian URSULESCU

Formațiile noastre

VUNK a lansat clipul care își caută jumătatea, "**Un nou univers**", care poartă și numele concertului pe care formația l-a susținut la **Sala Polivalentă,** primul show din România sub forma unui eveniment multimedia. Prima jumătate a clipului spune povestea a două personaje venite într-o lume străină lor. Videoclipul poate fi ajutat să se întregească de toți cei care îl vor răspândi. Așa cum concertul are motto-ul "**E timpul să te întorci. La Tine**", așa și videoclipul reia ideea de întoarcere la sine. Ulterior, **Vunk** a lansat

și cea de-a doua jumătate a videoclipului **"Un nou univers".** Tot în cadrul concertului au lansat și albumul **"Hituri și Mituri"**.

VOLTAJ donează toate încasările concertului "Din toata inima - Simfonic" de la Cluj-Napoca celor aflați în suferință în urma tragediei din Clubul Colectiv. Voltaj susține la Sala Polivalentă, din Cluj-Napoca, pe 3 decembrie 2015, concertul caritabil "Din toată inima - Simfonic". În urma succesului înregistrat la concertul caritabil de la Sala Palatului din București, Voltaj s-a hotărât să reia la Cluj-Napoca cea mai mai mare producție a unei formații românești - un eveniment muzical în care hiturile formației vor fi cântate alături de o orchestră simfonică formată din 45 de muzicieni. Încasările concertului de la București au fost donate către copiii aflați în dificultate prin intermediul asociațiilor: World Vision Romania, Salvați Copiii, SOS Satele Copiilor, Fundația Casa Hospice. Ulterior concertului, donațiile s-au dublat datorită partenerului concertului, Kaufland România. Toate încasările concertului "Din toată inima - Simfonic" de la Sala Polivalentă Cluj-Napoca vor fi donate celor aflați în suferință în urma tragediei din Colectiv.

PROCONSUL a lansat single-ul și videoclipul piesei **"Un om mai bun".** Single-ul a fost susținut de campania **#UnOmMaiBun**, campanie în care au fost implicate mai multe vedete care au folosit îndemnul "Fii și tu un om mai bun !". Producția, compoziția și versurile piesei aparțin băieților de la Proconsul, iar videoclipul a fost regizat de Dan Petcan. Personajul principal al videoclipului este actorul Dragoș Bucur, care joacă rolul unui invalid care, prin voință și încredere, reușește să stea singur în picioare.

BERE GRATIS a lansat, alături de Mellina, single-ul "Până sus la cer", la un an de la colaborarea cu Sore pentru hitul "Noapte caldă". Mihai și Mellina sunt personajele principale ale proiectului video, Formația Bere Gratis a început anul 2015 cu un concert "Noapte caldă" pe 8 martie la Cinema Patria. Tot atunci a luat naștere și prima piesă lansată anul acesta, "Tot așa e și a mea".

PIXELS. Cunoscută pentru piese precum „Silk and Silicone", „Woods", „Take Over Control" sau „December", formația lansează după aproape un an un nou single, „**Night**". Piesa va fi inclusă pe noul album PIXELS, „**BANG**", care va fi lansat spre sfârșitul anului. Cunoscută drept adepta **genului electro-alternative-pop**, o manieră „sofisticată", PIXELS are, după aproape 10 ani, două albume: Fire Exit (2008 - Lastrada Music) și TKOVCTRL (2012) - producție independentă realizată în colaborare cu Control Club. iar din 2011 cântă în formula Andreas Aron (vocal, bass), Cătălin Rulea (vocal, chitară, synth), Tudor Popescu (baterie), Liviu Iancu (synth), Irina Creangă (backing vocal).

Un single intitulat "TE IUBESC", lansat de **DIRECȚIA 5** feat **Alinka** și compus de Marian Ionescu pe versurile lui Florin Dumitrescu. Videoclipul piesei "Te iubesc" este regizat de Alex

Ceaușu și a fost filmat pe parcursul unei singure zile. Single-ul "Te iubesc" este și titlul concertului susținut de formația Direcția 5 la Sala Palatului în toamna acestui an.

OVIDIU IONCU – KEMPES a lansat, prin intermediul Universal Music România, „**Regăsire**", primul său album sub numele **Kempes**, printr-un

concert în fața a aproape 2000 de oameni prezenți în Berăria H din Bucureşti. Albumul conține, pe lângă piese clasice de heavy metal, şi o melodie acustică înregistrată împreună cu cvartetul **Blade Strings**. Muzica a fost compusă de **Ovidiu Ioncu** împreună cu chitariştii formației, **Alin Moise** şi **Alin Petruț**, în timp ce versurile sunt semnate de **Ştefan Dandu**, **Dinu Olăraşu** şi **Florin Chilian**.

Albumul "**Reinforced**" al formației **SCREAMING HEADS** a fost lansat în format digital. Este al patrulea album din cariera formației şi a fost înregistrat în studiourile Magnetotrans (România) şi DadiuStudio (Spania), producător fiind chitaristul Flavius Suciu. **Screaming Heads** s-a înființat în 1994 la Reşița şi a fost prima formație din România care a

îmbinat genul muzical Metal cu elemente de Hip-Hop şi Punk. Stilul lor a fost catalogat de către presa de specialitate drept Rap Metal, Hardcore, Crossover sau Nu Metal. **Componența:** Alecu Lörincz (voce), Flavius Suciu (chitară, voce), Toni Dijmărescu (chitară), Lucian Adam (bass), Cătălin Gavrilă (baterie).

AEON BLANK lansează albumul **„Dark Waters"** în format CD, care conține 12 piese şi a fost mixat de **Adam Whittaker**, cel care de-a lungul timpului a lucrat cu nume ca Amy Winehouse, Mark Ronson, Lilly Allen, Starsailor, precum şi cu formații româneşti ca Grimus sau OCS.

După o pauză de aproape un an de zile, **GRIMUS** revine cu o piesă şi un videoclip nou, ***Ultima oară,*** a doua piesă în limba română, după "Priveşte-mă". Melodia este şi prima încercare a bateristului formației, Tamas Adorjani, în domeniul producției muzicala. Trupa a dorit să experimenteze un sound mai electro pentru noile creații. Videoclipul pentru "Ultima oară" a fost realizat de colaboratorul clujenilor, Sebastian Câmpean, cel care a semnat regia şi pentru The Hell I'm in. **Ultima oara** este o primă incursiune în următoarea călătorie artistică semnată Grimus, noul EP ce se va lansa în primăvara lui 2016, fiind, totodată, şi primul material 100% în limba română al formației originare din Cluj.

La Londra, cei de la **BYRON** au prezentat în avanpremieră al şaselea disc de studio **„Eternal Return"**, cu ocazia concertului susținut în cadrul fEAST Fest 2015. Discul a fost înregistrat în **High Resolution Sound** la **Windmill Lane Recording Studios**. Masterul a fost realizat la studioul **Abbey Road** din Londra de către Frank Arkwright. Este un album-concept cu 12 piese compuse pe parcursul unui an, fiecare dintre ele corespunzând câte unei luni din calendar (începând cu martie şi terminând cu februarie). Din punct de vedere muzical, **byron** revin la un sound art rock, păşind pe granița dintre rock-ul alternativ şi cel progresiv – precum în primul single „Marea" (varianta în română a piesei „**The Sea**" de pe album). **byron:** Dan Byron – voce, chitară, flaut. 6fingers – clape, chitară, voce, Laszlo Demeter – bass Dan Georgescu – baterie.

The AMSTERDAMS lansează un nou single, **"The Great Fire"**, al cărui producător este **Bazooka,** primul single de pe noul album al formației, care urmează să fie lansat la începutul anului viitor. **The Amsterdams** s-a înființat în 2005, cântă un mix eclectic de indie, rock şi pop şi au susținut concerte în Marea Britanie, Franța, Spania, Italia şi Ungaria, cântând în deschidere pentru Th Cranberries, Wolf Parade şi Handsome Furs. **The Amsterdams:** Andrei Hațegan (voce, chitară), Andrei Ungureanu (chitară), Augustin Nicolae (bass, backing vocals), Ovidiu Bejan (chitară, synth, backing vocals), Chris Olsman (baterie).

Veteranii punk de la **Z.O.B.** au lansat albumul **„Deviant"** printr-un concert în **Clubul Fabrica** din Bucureşti. Noul disc, ce conține 12 melodii, marchează începutul colaborării cu **Universal Music România**.

De asemenea, a fost lansat al doilea videoclip de pe acest album, pentru melodia „Piesa de radio". '**Deviant**' a fost înregistrat şi mixat la **Sysound Studio** de **Mihai Pop**, masterizat la **Mastervargas NY** de **Cristian Varga**, în timp ce cover artwork-ul a fost realizat de **Călin Răduță**.

Gabi MATEI

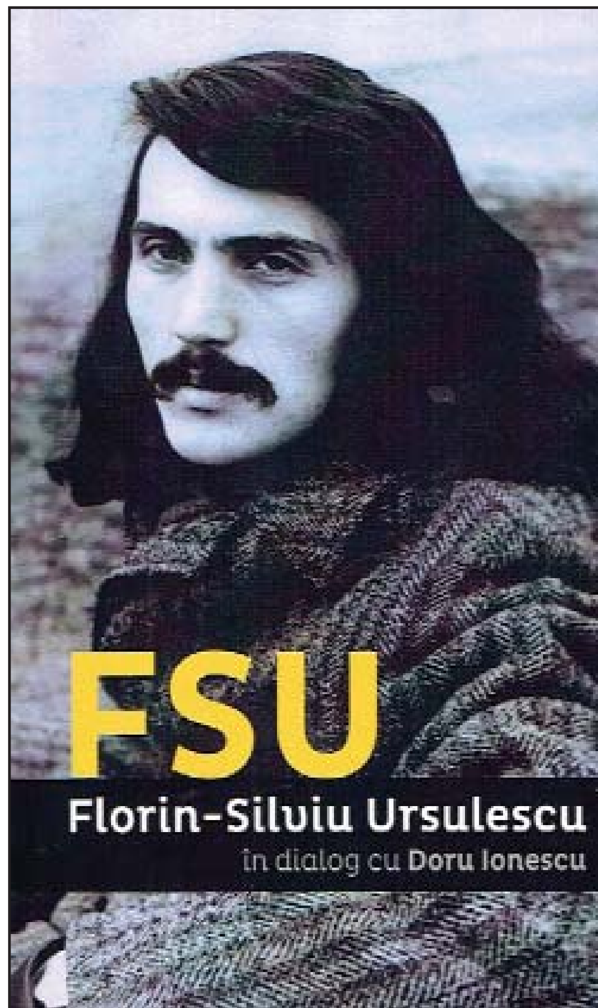
FSU

(Florin-Silviu Ursulescu intervievat de Doru Ionescu)

Mica dar dinamica editură bucureşteană cu titulatură edificatoare, „Casa de pariuri literare”, a inaugurat o serie de volume de mic format (A5) dedicată interviurilor cu personalităţi din domeniul pop-rock-jazz, reunite sub titulatura „Colecţia Muzicală”. Cărţile autohtone despre această zonă muzicală erau rare acum câţiva ani, acum avem un raft întreg, dintre care nu lipsesc volume de interviuri. Sub atenta supraveghere a editorului Un Cristian, ziaristul media (radio, tv) şi autorul de compendii Doru Ionescu l-a intervievat pe binecunoscutul animator al vieţii noastre muzicale din ultimele decenii, botezat de lumea artistică drept FSU: 50 de ani de presă scrisă, 45 de ani de emisiuni radio.

Este o carte de amintiri, nu literară. Realizată printr-un interviu, aşa că exprimarea nu este şlefuită, ci colocvială. tonul a rămas cel al unei discuţii. Aşa că oamenii de condei nu trebuie să se „impacienteze”,

Trebuie spus că nu este povestea vieţii sale, nu e o autobiografie, deşi se amintesc câteva lucruri de familie şi liceu, este doar povestea traiectoriei ziaristice. Cea pentru care îl ştie lumea, o poveste din păcate scurtată şi comprimată, volumul nu este mare, dar de aici, am înţeles, va urma ediţia a doua şi apoi alte volume - un volum mai amplu de amintiri cu detalii interesante şi cu fragmente din diverse lucrări ale sale despre discoteci, disc jockey, muzicieni necunoscuţi, despre emisiuni radio, despre adolescenţii anilor ’60 – ’70.

De pildă, n-a avut timp, probabil, să dezvolte descrierea concertelor prezentate sau a festivalurilor folk-rock, nu s-a oprit asupra unei epoci speciale din viaţa sa şi a bucureştenilor maturi – perioada hippy. Din acea perioadă datează fotografia de pe copertă, realizată de un mare fotograf al perioadei – Florin Alexandrescu, plecat dintre noi,

Oricum, amintirile şi amănuntele inedite despre cluburile de acum 50 de ani, viaţa în Radiodifuziune şi realizarea emisiunilor, procurarea de reviste străine şi discuri (nu lipsită de pericole în perioada ceauşistă) şi multe altele ilustrează o epocă pe care tinerii nu o cunosc deloc, fiind rânduri care se parcurg cu mare interes.

Ce face protagonistul volumului la ora actuală? Iată ce scrie: „Uite că eu nu mă potolesc şi când mă mai duc la concertele noilor formaţii de rock alternativ, prin cluburi sau alte săli, mă bucur şi mă luminez sufleteşte, crezând o clipă că sunt un spectator ca toţi ceilalţi. Dar când mă uit în jur, văd că sunt cel mai în vârstă de pe teren..... Oricum, această carte îmi dă un imbold: poate mă pun pe scris...”

Noi sperăm să aibă forţa să-şi urmeze imboldul...

Cartea se găseşte în librăriile bucureştene, în reţeaua Humanitas sau pe www.cdpl.ro

M. ANTON

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

A C T U A L I T A T E A
M U Z I C A L Ă

Redactor şef:
George BALINT
Redactori:
Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Anca Ioana ANDRIESCU, Irinel ANGHEL, Dumitru AVAKIAN,
Loredana BALTAZAR, Dan BUCIU, Mihai-Alexandru CANCIOVICI,
Diana CÂMPEAN, Grigore CONSTANTINESCU, Venturia
DIMOFTACHE, Oana GEORGESCU,
Ozana KALMUSKI-ZAREA, Antonia LITA, Carmen MANEA,
Benedicta PAVEL, Mihaela Silvia ROŞCA, Diana ROTARU,
Doina ROTARU, Constantin SECARĂ, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ,
Gheorghiță STROE-VLAD, Mircea ŞTEFĂNESCU,
Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro
TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x